

Megbízó:
Eger MJV Önkormányzata
3300 Eger
Dobó tér 2.

Tervező:
Rosivall Tervező Iroda Kft.
1065 Budapest
Nagymező u. 37-39.

EGER MJV

**184/2003. (V. 29.) SZÁMÚ KÖZGYŰLÉSI
HATÁROZATTAL JÓVÁHAGYOTT**

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

2003. május 29.

Megbízó:
Eger MJV Önkormányzata
3300 Eger
Dobó tér 2.

Tervező:
Rosivall Tervező Iroda Kft.
1065 Budapest
Nagymező u. 37-39.

EGER MJV

184/2003. (V. 29.) SZÁMÚ KÖZGYŰLÉSI HATÁROZATTAL JÓVÁHAGYOTT

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Tervezők:

Településfejlesztés:	Rosivall Ágnes Rigó István	Rosivall Tervező Iroda Kft.
Közgazdaság:	Varga-Ötvös Béla	Érték Térkép Kft.
Tájrendezés, zöldfelület környezetalakítás:	Auer Jolán Jaczenkó Judit	TÁJOLÓ-TERV Kft.
Közlekedés:	Babós Gyula Becsák Péter	Pro Urbe Kft.
Közműellátás:	Hanczár Zsoltné Bíró Attila	KÉSZ Kft.
Helyi értékvédelem:	Visnyei Györgyi	Egri Építész Iroda Kft.
Témafelelős:	Rosivall Ágnes	Rosivall Tervező Iroda Kft.
Ügyvezető:	Rosivall Ágnes	Rosivall Tervező Iroda Kft.

2003. május 29.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓHOZ	1
1. ÁLTALÁNOS ELVEK, KÖZGAZDASÁGI ÖSSZEFÜGGÉSEK	3
2. NÉPESSÉG, FOGLALKOZTATÁS	13
3. LAKÁSELLÁTÁS, LAKÁSGAZDÁLKODÁS	19
4. SZOCIÁLIS ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS	27
5. OKTATÁS	31
6. SPORT.....	37
7. KULTÚRA	41
8. GAZDASÁGI TERÜLETEK.....	45
9. IDEGENFORGALOM	49
10. ZÖLDTERÜLETEK, ZÖLDFELÜLETEK FEJLESZTÉSE	55
11. TÁJFEJLESZTÉS, TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK MEGÓVÁSA.....	57
12. A KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE, A KÖRNYEZETET ÉRŐ KÁROS HATÁSOK CSÖKKENTÉSE	61
13. KÖZLEKEDÉS.....	65
14. KÖZMŰFEJLESZTÉS.....	71
FORRÁSOK.....	77

BEVEZETŐ A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓHOZ

I. A településfejlesztési koncepció a város 1994-ben elkészült településfejlesztési **stratégiájában** meghatározott **prioritások és célkitűzések** figyelembevételével került kidolgozásra, egyben *rendszerbe foglalja* az időközben elkészült *részkonceptiókat* is, a tervezői vizsgálatok és az illetékes helyi szakemberekkel történt közvetlen egyeztetés alapján aktualizálva azokat. A koncepcionális fejezetek külön kiemelik a fejlesztési **irányelveket, feladatokat, területi vonatkozásokat**.

A koncepció első olvasatos szerkesztésekor az *alátámasztó munkarészek* fejezetenként követik a vonatkozó szakági javaslatot.

A koncepció feladata

- a településfejlesztéssel kapcsolatos legfőbb önkormányzati elhatározások rendszerbe foglalása, ezáltal
- a település területének távlati felhasználását meghatározó **településszerkezeti terv** megalapozása (építési törvény^{*}).

A koncepció alkalmas

- az önkormányzat **felelősségi körébe** utalt, illetve **vállalt feladatok**, megfelelő ellátásának segítésére (önkormányzati törvény),
- a gazdaság, illetve a fejlesztés egyéb szereplőivel történő **együttműködés** megalapozására.

A koncepció a **folyamatos tervezés** és döntések részeként *magában foglalja* a már elkészült szakmai anyagokban rögzített legfőbb elhatározásokat, illetve *alapul szolgál* a további szakmai anyagok kidolgozásához, együttműködési megállapodások megkötéséhez.

Az építési törvényben foglaltak szerint a településszerkezeti tervet a településfejlesztési döntések változásakor (10.§(2)b.), de legalább tíz évenként (10.§(3)) felül kell vizsgálni. Ennek alapján fontos szempont, hogy a fejlesztési koncepcióban elsősorban az **időtálló elemek** kerüljenek rögzítésre, ezáltal a koncepció segítse a hosszú távú gondolkodást, de ne korlátozza az időközi, rövidebb távú döntések meghozatalát.

II. Egerben, az ország más településeivel hasonlóan, a rendszerváltást követő tíz évben jelentős gazdasági-társadalmi változások zajlottak le. Az átalakulás okozta nehézségeken sikerült úrrá lenni, de a fejlődés irányának meghatározása során fontos, hogy az utóbbi években megindult és jelenleg is zajló folyamatok mellett a **város állandó értékei hangsúlyozottabban kerüljenek rögzítésre**, és külön jelenjenek meg a gazdasági-politikai környezeti adottságokhoz való *rugalmas alkalmazkodás* lehetőségei.

Az alkalmazkodás elmaradása esetén az „**Eger a minőség városa**” (az 1994-es stratégia mottójának) érvényessége veszélybe kerül, elsősorban a közlekedési (közút, vasút) kapcsolatok kedvezőtlen állapota, a kvalifikált, fiatal munkaerő és a végzős diákok elvándorlása, az elöregedési tendencia erősödése miatt. Távlatban a kapcsolatépítés és az együttműködés hiánya a város jelentőségének fokozatos sorvadását okozhatja.

Eger jövője azon múlik, hogy sikerül-e a helyi adottságok felhasználásával, a belső és a külső, többszintű **kapcsolatrendszer** kiépítésével és megerősítésével az *Európai Unió csatlakozástól* várt országos konjunktúrát kihasználnia, ezzel vonzóvá válnia az egri polgárok, az itt tanuló diákok, az ide látogató turisták és a városban megtelepedni szándékozó és elsősorban annak tudásbázisára építő befektetők szemében. Az önkormányzati

^{*} Építési törvény, fogalommagyarázat: A településfejlesztési koncepció a településrendezési tervet megalapozó, az önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal jóváhagyott dokumentum.

képviselőtestület feladata, hogy ennek feltételeit megteremtse, melyhez elengedhetetlen a helyi kezdeményezések támogatása, a gazdasági szereplők, az oktatási, a kulturális és a szociális-egészségügyi szektor, a civil szervezetek képviselői közötti **együtműködések** erősítése és koordinációja. Létre kell hozni azoknak a fórumoknak a széles spektrumát, ahol a városi, a kistérségi, a regionális, az országos és a nemzetközi kapcsolatok kibontakoztathatók. Eger tehát legyen ***a minőség és az együtműködés városa!***

1. ÁLTALÁNOS ELVEK, KÖZGAZDASÁGI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Magyarország gazdasága – az előrejelzések szerint – várhatóan 3-5 % közötti évi növekedési pályán fog mozogni közép- és hosszú távon. Eger szempontjából **kedvező**, hogy a külgazdasági kapcsolatokban az európai (uniós) piacok kerültek előtérbe, melyek a *magas minőségű szellemi és anyagi tartalmú, környezetbarát termékek előállítását és kereskedelmét preferálják*. Az európai gazdasági és közigazgatási rendszerekbe történő integrálódás megteremti a mainál nagyobb tőkebevonás, a piaci bővülés általános lehetőségét. Felértékelődnek az innovatív képességgel, rugalmassággal, *jól képzett munkaerővel rendelkező terciér és kvaterner* funkciók, intenzívebbé válik az emberek és intézmények közötti **kommunikáció, a kapcsolatteremtés** minden formája. A gazdasági életben, a városok versenyében előnyt élveznek az ilyen típusú tevékenységekkel és funkciókkal rendelkező települések. **Eger adottságainak** kihasználását, szellemi potenciálját ehhez a trendhez kell illesztenie, hogy a kínálkozó lehetőségeket a város meg tudja ragadni.

Eger városa a dinamikus fejlődés előtt álló *észak-magyarországi régióhoz tartozik* (keleti piacok kedvezőbb elérhetősége az autópálya meghosszabbodásával, Szlovákia és Lengyelország EU-tagsága), s a jövőben a régiónak az új adottságokhoz *egyik leggyorsabban alkalmazkodó településévé válhat*. A város gazdaságszerkezete modernizálódott, a munkanélküliségi ráta az országos szint alá, a régióénál jóval alacsonyabb szintre mérséklődött. Jelentős innovációs fejlődés indult be, javult az infrastrukturális hálózat.

A tőkevonzás szempontjából ugyan Eger reálisan nem versenyezhet a jobb gazdaságföldrajzi adottságokkal rendelkező Miskolccal, mégis adott a lehetőség egy karakteres pozíció kiépítésére. A kívánatos fejlesztési irány a tudáson, az informatikán és a kapcsolatépítésen alapuló **összetett városgazdaság** kialakítása, *ami Egerben a szőlő-bor, az ipar, az idegenforgalom, a gyógy- és termálvíz hasznosítás valamint a szolgáltatások egymásra épülő minőségi fejlesztését jelenti*.

Kedvezőtlen, hogy a következő 4-5 évben a város (önkormányzat) gazdasági mozgásterében valószínűleg *korlátozó tényezőkkel* kell számolni:

- A *központi költségvetésből* eredő források nem bővülnek jelentős mértékben.
- Az egyszeri, *privatizációs bevételek* növelési lehetősége kimerült.
- A polgárok és a gazdasági szervezetek *adóterhei nem növelhetők* számottevően.
- Korlátozott a *hitelfelvételi* lehetőség az önkormányzati beruházások esetében.
- Az európai alapok pénzeihez csak *jól előkészített projektekkal* lehet hozzáférni.

Az önkormányzati gazdálkodás központi költségvetési forrásoktól való függése tehát fennmarad, mely körülmény *bizonytalanságot* visz a tervezésbe. Éppen ezért a **saját értékek** feltárása, *egységes keretbe foglalt minőségi fejlesztése* és a *források* ehhez történő hozzárendelése képezi a városfejlesztés kiemelt feladatát. A fejezetben a külső adottságként figyelembe veendő korlátozó tényezők kivédésével, a fejlesztést segítő bevétel-növelő lehetőségekkel foglalkozunk.

Középtávon Eger városfejlesztésében az *egyensúly fenntartása, a gazdasági mozgástér tágítása* és egy *szolid gazdasági növekedés feltételeinek a megteremtése* a reális célkitűzés.

SWOT-analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• Magas minőségű és egyenletes eloszlású adottságok • Emblematikus jegyek: szőlő, bor, vár, barokk, fürdő, kultúra • Történelmi múlt • Természeti adottságok, Bükk és Mátra közelsége • Nincs jelentős környezetszennyező ipar • A városban jelentős az értelmiségi réteg • Nyugalmas város, kedvező környezeti állapot • Egyes ágazatokban kedvező gazdaságföldrajzi adottságok (szőlő, bor, idegenforgalom, gyógy-, termálvíz) • Versenyképes iparágak és vállalatok jelenléte • Kiepiült intézményhálózat	• Kedvezőtlen közlekedési kapcsolat autópályához, vasúti törzshálózati fővonalhoz • Fejlesztési forráshiány, mérsékelt önkormányzati gazdálkodási- és adóbevételek • Építési telkek szűkös kínálata • Magas ingatlanárak • Infrastrukturális fejlesztések magas költségszintje • Központi források szűkössége • Belső közlekedési kapcsolatok, parkolás megoldatlansága • Szervezett és összehangolt idegenforgalmi programkínálat hiánya • Vagyonhasznosítási koncepció hiánya • Várospropaganda, aktív városi marketing hiánya
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• Kapcsolatépítés – kommunikáció • Közlekedés javítása • Kistérségi együttműködés. „Forrás- és fejlesztési közösség” létrehozása • Növelhető a minőségi szellemi potenciál • A gazdasági innovációhoz kapcsolódó oktatási és kutatási bázis fejlesztése • Informatikai alapú intézményfejlesztés • Pénzügyi, közigazgatási és turisztikai régióközponti szerep betöltése • Humán – emberközpontú, kultúra- és környezetbarát – várospolitikai • Új lakóterületek kijelölése • Környezetbarát és tudásalapú vállalkozások támogatása • Egészség- és sportturizmus (gyógy- és termálvíz, gyógyászat, lovas, kerékpár, természetjáró sportok, rekreáció, stb.) • Speciális idegenforgalmi kínálat (diákturizmus, pincerendszer kihasználása, várprogramok, barokk, nemzeti emlékhely, egyház, stb.) • Természeti és épített értékek megőrzése • Lokálpatriotizmus – Eger tudat – erősítése	• Hátrányos külső és belső közlekedési kapcsolatok fennmaradása • Kvalifikált munkaerő, illetve végzős diákok elvándorlása • Előregedő népesség • Környezeti értékek elherdálása • Helyi tökefelhalmozási képesség korlátozottsága • Rendelkezésre álló anyagi és szellemi források szétforgácsolódása a sok adottság között • EU-csatlakozással, a régió intézményeinek felállásával hátrányba kerülhet a város (Miskolc erőtere megnövekszik, az egri pénzügyi, közigazgatási, idegenforgalmi központi szerep csökkenhet)

A jövőkép megfogalmazása

A jövőkép mottója: Eger legyen a minőség és az együttműködés városa.

Városfejlesztési koncepció általános célja: Az életminőség és a gazdasági jólétség hosszú távon fenntartható növelése a környezeti és épített értékek megőrzése mellett.

A versenyképesség javítása közös érdeke mind a lakosságnak és a gazdasági szervezeteknek, mind a városi és kistérségi önkormányzatoknak. A versenyképesség megteremtése ma már nemcsak a gazdasági szervezetek gondja, hanem az összefügg a közvetlen települési vállalkozási körülményekkel. A fejlesztési eszközök korlátozottsága folytán az önkormányzat gazdasági viselkedésének *kapcsolatépítő* (koordináló és kooperatív), *orientáló* hatásúnak kell lennie a helyi gazdasági szervezetek tevékenységére vonatkozóan.

Kommunikatív és együttműködő miliőt szükséges teremteni a különböző, egyenletes minőségi adottságokkal rendelkező városi (húzó)ágazatok intézményei és a lakossági csoportok között. Elő kell segíteni a város anyagi, illetve szellemi tőkefogadó és megtartó képességét. E képességek érvényre juttatása érdekében a városnak fel kell hívnia a figyelmet magára: aktív, nyitott, kezdeményező várospolitikát szükséges folytatnia.

A versenyképesség szempontjából az *elérhetőség*, a *megbízhatóság*, a *szakképzettség*, az *innovációs készség* a döntő. Ezek közül a kedvezőtlen közúti és a vasúti kapcsolat okoz leginkább gondot. A hátrányból előnyt kell kovácsolni. A térbeli összeköttetés hátrányát XXI. századi módon, az üzleti, kulturális, intézményi és személyes kapcsolatok, illetve az informatika eszközeivel szükséges áthidalni.

A kapcsolatépítésnek mindkét formája adott: *a közvetlen, személyes és a közvetett, „virtuális” kommunikáció*. Az előbbire kiváló adottság és lehetőség az *idegenforgalom, a rekreációra, konferenciarendezésre alapozott turizmus, a szőlő-bor ágazat, az oktatás és a kultúra, az utóbbira az informatikai alapú kapcsolatépítés*.

Meghatározó jövőkép alakító értékek:

- 1. Helyi gazdaság innovációs- és versenyképességének erősítése, beleértve a hagyományos ágazatok (szőlő, bor, idegenforgalom) minőségi fejlesztését is.**
- 2. Szellemi potenciál fejlesztése, magas minőségű munkaerő letelepítése, végzős diákok megtartása.**
- 3. Egészséges környezet megteremtése (környezetvédelem, gyógyászat, rekreáció).**
- 4. Lakó- és gazdasági területi választék bővítése (minőség és rehabilitáció).**
- 5. Térségi kapcsolatok és együttműködés erősítése.**

Főbb célkitűzések

- Humán – emberközpontú, kultúra- és környezetbarát – városfejlesztés. Ha nincs nagy jövedelmet hozó természeti kincs, ha nincs attraktív logisztikai pozíció, nincs jelentős háttér a munkaerő utánpótlásban, akkor csak a **humán értékekre** lehet építeni.
- Egységes internetes környezet használatának elősegítése Egerben és a kistérségi önkormányzatok, majd a lakosság és a többi szervezet, intézmény körében. Cél, hogy az **információs társadalom** előnyei lehetőleg mindenkire eljussanak.
- Az M3 és a leendő M8-as autópályákhoz való **kapcsolat** megvalósítása.
- Eger fejlesztési potenciálját elsősorban a **kistérségével** alkotott szerves egység – szimbiózis – növelheti meg a következő ágazatokban:
 - gazdaság (környezetbarát ipar, „forrás- és fejlesztési közösség”);
 - szőlészet – borászat;
 - gyógyvíz – termálvíz (fürdőkultúra, gyógyászat);
 - idegenforgalom, tematikus kulturális-szórakoztató programok (vár, turisztika, konferencia, vendéglátás, speciális kínálat: középkor, „Város a város alatt program”);
 - rekreáció (sport, szabadidő, család-, értelmiségi és diákprogramok);
- Helyi **minőségek** feltárása.
 - városi környezet minőségi fejlesztése;
 - humán szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése: oktatás, kutatás, idegenforgalom, vendéglátás, informatika, általános és kedvezményes idegen nyelvi képzés, kommunikációs képesség fejlesztése;
- **Kistérségi együttműködés** fejlesztése. Eger város gazdasági, társadalmi és kulturális élete, ennek jövőbeni alakulása nem választható el kistérségétől. A város és környéke fejlesztése csak szimbiózisban képzelhető el (szőlő, bor, termál, idegenforgalom, oktatás, foglalkoztatás, környezetvédelem, közlekedés, stb.) Szükség van arra, hogy a kistérségi együttműködés közös érték- és érdekalapú legyen, amely ezáltal – továbbgyűrűző hatásként – megnöveli a térség gazdasági potenciálját, ezzel a regionális, az országos és az európai integrációba való minél kedvezőbb betagozódást. A kistérségi és regionális együttműködés előnyt élvez az európai támogatások és projektfinanszírozások elérésében. Ennek értelmében olyan partneri viszonyt szükséges létrehozni város és kistérsége között, amely közös programokat dolgoz ki, összehangolja a települési költségvetéseket, közös fejlesztési projektek indít és menedzsel.
- **Regionális kapcsolatok** fejlesztése. Az uniós integráció értelmében, a magyarországi regionalizmus fejlődésével, a régiók megalakulásával szükség van Eger városának a regionális munkamegosztásban játszott szerepének erősítésére. Cél, hogy Eger regionális hatású, európai értékű és hírv várossá váljon. A regionális munkamegosztás kialakításában a város sok területen központi szerepre hivatott. Ilyen szerepkörök például: pénzügyek, szőlészet és borászat, idegenforgalom, az oktatás, a kultúra és a kutatás egyes területei, közigazgatási funkciók.
- **Országhatáron túli** kapcsolatépítés. A Szlovákiával történő együttes EU-csatlakozást követő időkben várhatóan felértékelődik a szomszédos dél-szlovákiai régió, melynek történelmi és gazdaságföldrajzi kötődése déli (magyarországi) és nem Pozsony vagy Kassa irányú (ebben Salgótarján, Ózd, Miskolc komoly vetélytárs lehet).

Megvalósítás eszközei, feladatok

- **Információs rendszer** kialakítása. Alapvető fontosságú az egységes információs rendszer létrehozása a helyi értékek, adatok, tervek, információk gyűjtésére, tárolására, mely segítséget nyújt a település- és kistérségi szintű fejlesztésekhez. A *térinformatikai alapú* rendszer tartalmazna egy teljes körű, piaci értéken alapuló *ingatlan értékkatasztert*, amihez szervesen kapcsolódna a város és környékének *adat-, illetve információs bankja*. Ez hivatalon belül is megoldható a Földhivatallal, Illetékhivatallal történő együttműködés keretében, külső szakértők bevonásával.
- **Értékre és élményre alapozott idegenforgalmi fejlesztés.** A kapcsolatépítésre, kommunikációra épülő városfejlesztési koncepció idegenforgalmi vonzata: *konferencia-turizmus*, rendszeres szellemi-kulturális rendezvények szervezése (továbbképzés, tanfolyamok, kiállítások), *szőlő- és borturizmus*, *egészség-turizmus* (gyógyturizmus, wellness és sporttevékenységek), *szórakoztatás* (élmény- és tematikus programok).
- **Kooperáció**, ezen belül
 - **A Főiskola szellemi potenciáljának, kapcsolati tőkéjének kiaknázása.** A város és a Főiskola fejlesztési *céljainak egyeztetése*, integrálása elsőrendű közös érdek. A diákok, oktatók és kapcsolataik hasznosítása, *aktivitásuk felkeltése* és tudásuk bevonása a városi feladatok megoldásába, **jelenlétük** tartósítása a városi kulturális és közéletben, illetőleg a városi cégek munkájába történő bekapcsolódás segítése. (fórum, posztgraduális képzések, tréningek, közös munka és kutatás).
 - **Virilisták klubjának létrehozása.** Az egri, különösen a nagy, nemzetközi cégek vezetőinek, kvalifikált szakembereinek bevonása a város fejlesztési feladatainak a megoldásába és *bekapcsolása a szellemi-kulturális közéletbe*. A nagyobb léptékű döntések előtt fel kell kérni a *fő adózókat* a véleményalkotásra és emellett állandó fórumot, helyszínt kell kialakítani a vitatkozásra, a kötetlen véleménycserére. A tőkevonzás elősegítése érdekében *közösen* kellene fellépni külső piacokon, szakkiállításokon, bemutatókon.
 - **Egri szellemiség, lokálpatriotizmus, az „Eger-tudat” erősítése.** Szükség van közös szakmai fórumok és civil szalonok létrehozására az *együttműködés, a közös gondolkodás és cselekvés* felpozíciója érdekében, amely túlmutatna a kulturális eszmecserén és kiterjedne a városi gazdasági, szolgáltatási, infrastruktúra-fejlesztési és idegenforgalmi tevékenységekre vonatkozó véleményalkotására is. Ki kellene alakítani továbbá az Egerből elszármazottak, korábban itt diákoskodók, dolgozók között a kapcsolatfelvételt és beindítani közös tevékenységek szervezését.
 - **Régiók, kistérségek közötti együttműködés szervezése.** Együttműködés kialakítása a kistérséggel, a régió nagyobb városaival.
 - **Együttműködés a hazai és nemzetközi (EU-s) pályázatokon való részvételeken** a kistérségi, régiós partnerekkel a források, támogatások előteremtése érdekében, hogy a városfejlesztési célok és a tőkevonzás megvalósítható legyen.
- **Kis- és középvállalkozások** alakulásának pénzügyi eszközökkel történő ösztönzése, adminisztratív eljárások hatékonyságának javítása.
- **Ingatlanpolitika.** A városfejlesztési projektek gyakorlati kivitelezéséhez szükség van az ingatlanok piaci értékének pontosabb ismeretére. Ezért hosszú távú *ingatlangazdálkodási stratégiát* kell kialakítani, amely a város és a környező települések ingatlanpiaci trendjeinek az elemzésén alapul. Szükséges a városban egy olyan övezeti rendszer

kidolgozása (ezen belül a lakó- és az üzleti célú ingatlanok kijelölése), amely alkalmas a fejlesztések orientálására, illetve az **adó- és bérleti díjak** pontos meghatározására. Ehhez létre kell hozni egy **ingatlan értékkatasztert** és el kell készíteni egy részletes ingatlanérték-térképet, amelynek a segítségével megfelelően követni lehet az ingatlanfejlesztések eredményességét. Az értékkataszter és -térkép része lenne a város térinformatikai alapú adatbázisának.

Az **építési telkek** szűkösségéből eredően a városi telekkínálat bővítése kiemelt fontosságú. Az ingatlankínálat bővítése elősegítheti az árak stagnálását, relatíve megkönnyítve a *fiatal valamint a vagyonos, kvalifikált népesség* megtartását, illetőleg vonzását. Cél továbbá a nagy cégek vezető munkatársai, kvalifikált szakemberei letelepedési szándékának felkeltése, lakókörnyezeti (életminőség) igényük kielégítésén keresztül.

- **Rehabilitáció.** Az ingatlanok általános felértékelődése érdekében szükséges a **területi rehabilitáció** folyamatának segítése, elsősorban a közterület-rendezés és a közművesítés önkormányzati támogatásával. A város belső területeit meg kell tisztítani az oda nem illő funkcióktól, hogy *átadják helyüket* a színvonalas lakossági, üzleti, kereskedelmi és idegenforgalmi szolgáltatásoknak.
- **Városfejlesztési csoport (menedzser- vagy programiroda) felállítása.** A csoport a polgármesteri hivatalon belül jönne létre. Az iroda feladata a város fejlesztési szabályozásának elkészítése és gyakorlati végrehajtása, annak ütemezése, a megvalósításhoz szükséges gazdálkodási és pénzügyi-szervezeti lépések kidolgozása, a városi marketing-politika kialakítása, a képviselőtestületi előterjesztések megalapozása és monitoring-rendszer kiépítése, amellyel folyamatosan kontrollálhatóvá válik a megvalósítás folyamata. A városfejlesztési iroda működtetné a térinformatikai rendszert. Az iroda egyeztető, szervező és információs tevékenységet folytatna a kis- és közép vállalkozások segítése céljából, például az elérhető hazai és nemzetközi források, hitelek, kamattámogatások naprakész nyilvántartásával, folyamatos tájékoztatással, a pályázatok elkészítéséhez nyújtott segítséggel.
- **Városfejlesztési gazdasági társaság** működtetése. Az önkormányzati érdekeltségű ingatlanhasznosítás lebonyolítására, az ingatlanpiacban rejlő lehetőségek kiaknázására kiválóan alkalmas egy, erre specializálódott városfejlesztési gazdasági társaság, ami nem feltétlenül jelenti új szervezet létrehozását (pl. EVAT Rt.).
- **Városmarketing.** A városmarketingnek a befektetők, a nagy adózók (virilisták), az idegenforgalom vonzása szempontjából egyre nagyobb a jelentősége. A tevékenység alatt a következőket értjük: a városi és környékbeli adottságok, befektetési előnyök népszerűsítése, kiadványok eljuttatása a potenciális partnerekhez, konferenciák rendezése, üzleti "partnerkereső" programok szervezése stb.

A kiadványoknak be kell mutatniuk a város területi, demográfiai, kulturális, szakképzettségi, informatikai és más jellemzőit, a gazdasági, az adózási, az ügyintézési feltételeket, a lakhatási és munkavállalási körülményeket. Kínálati ajánlatcsomagot kell összeállítani, amellyel orientálni lehet a potenciális befektetőket.

- **Fejlesztés-gazdaságossági számítások készítése.** A városfejlesztés szempontjából jelentős akcióterületek pénzügyi háttérének elemzése, az egyes rendezési és fejlesztési projektek "pénzesítése", a hasznosításból eredő bevételek felhasználási, visszaforgatási változatainak kidolgozása).
- **Gazdaságfejlesztési tanulmány készítése.** A város gazdaságszerkezete trendszerű alakulásának felmérése, a jövő gazdasági ágazataiba való bekapcsolódásának kérdésére adandó válasz érdekében a **városnak külön, átfogó gazdaságfejlesztési koncepciót**

(tanulmányt) kell készíttetnie. A tanulmány elkészíttetésének *időszerűségét a közelgő EU-integráció adja*, amely révén a város és térsége új gazdasági dimenzióba kerül. A várható előnyök kiaknázása érdekében elemzéseket szükséges végezni és intézményesen fel kell készülni a lehetséges versenyelőnyök kihasználására.

A tanulmány keretében – a tőke betelepülését elősegítendő – a legfontosabb megvizsgálandó tényezők: megközelíthetőség (idő, minőség, költség), infrastruktúra használati költségek, munkabér nagysága, munkaerő képzettsége, a termékek előállításával kapcsolatos szállítási költségek (beszállítás, terítés, forgalmazás, stb.), a partnerekkel való kapcsolattartás minősége, a hatósági ügyintézés színvonala, stb.

Összehasonlító vizsgálatokkal fel kell mérni a rivális városok adottságait, az egri gazdaság szerkezet versenyképességét ágazati és vállalati szinten, a működő tőke becsalogatásának országos és helyi feltételeit, az Eger városa által nyújtható kedvezmények, előnyök költségvetési vonatkozásait (pl. helyi adók alakulása), a munkaerő képzésének és utánpótlásának kérdését, a szolgáltatások árát és még egy sor körülményt, például azt, hogy ha Eger tartósan a minőség városa kíván lenni, akkor tudomásul kell venni, hogy a minőség fenntartása nem lehet olcsó.

– **Kapcsolatok és együttműködés fejlesztése**

- kapcsolat javítása az országos térszerkezettel (a közúthálózat és a vasúti összeköttetés javítása);
- együttműködés a kistérséggel, környező településekkel, a megyével, a régióval és Szlovákiával;
- kapcsolat a természettel (szőlő-bor, gyógy- és termálvíz, Bükk, turisztika);
- együttműködés a regionális és országos szervezetekkel;
- együttműködés a városi gazdasági, társadalmi és kulturális intézményekkel;
- együttműködés az önkormányzat és a polgárok között;
- kapcsolat a múlttal, a múlt értékeinek beépítése a mába (lokálpatriotizmus erősítése, hagyományok, műemlékek ápolása, idegenforgalmi hasznosítása).

ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATI ÖSSZEGRÉS

– *Térszerkezeti kapcsolatok*

- az autópálya nyomvonala és a vasúti törzshálózati fővonal távol húzódik a várostól, ezért a város hátrányos pozícióban van a működő tőke lekötésének lehetőségében, még megyén belül is;
- Szlovákia EU-csatlakozásával, a közös határ feloldódásával fejlesztési irány (gazdasági kapcsolat) nyílik észak felé, ebben Miskolc és Salgótarján jelentős versenytárs.

– *Területfejlesztési összefüggések*

- EU-csatlakozással és a régió felállásával a súlypont a megnövekvő gazdasági erőterű Miskolcra helyeződik, ami Eger számára komoly kihívás;
- megyei gazdasági potenciál korlátozott (népességszám, gazdasági erő, Észak-Heves hátrányos helyzetű térség);
- az egri kistérség a leginkább fejlődőképese a megyén belül;
- több piacképes ágazat van jelen. Helyspecifikus, hírnév- és forrásvonzó lehetőségek: bor, termál, idegenforgalom, rekreáció együttes fejlesztése.
- országosan közepes szintű vásárlóerő potenciál.

– *Demográfiai jellemzők*

- tendencia: csökkenő lakosságszám; romló életkori összetétel; női többlet; magas eltartási arányok; változatlan mértékű migráció;
- népesség utánpótlás korlátozott.

- *Ipar, szolgáltatások*
 - korszerű nagyipar (multinacionális cégek) jelenléte;
 - szakképzettségre épülő kis- és középvallalatok;
 - magasan kvalifikált és szakképzett munkaerőben hiány mutatkozik. A munkaerő utánpótlásban távlatban nincs jelentős helyi-kistérségi tartalék, amelyre újabb, jelentős foglalkoztató cégek betelepülhetnének a jelenlegiek mellett.
 - helyi vállalkozói kedv jelentős;
- *Szőlő- és borgazdaság*
 - emblemikus ágazat, amely nem vihető el, „Eger íze”;
 - nagy tartalékterületek;
 - az ágazat a leginkább képes megközelíteni és megtartani a felső kategóriát.
- *Idegenforgalom*
 - sokoldalúság, az idegenforgalomhoz kapcsolható szinte valamennyi hazai ágazat jelen van;
 - jelentős gyógy- és termásvíz kincs, amelyre kiterjedt, nemzetközi hírű idegenforgalmi kínálatot lehet építeni kistérségi együttműködés keretében;
 - tartós, több napos programok kialakítása és a szezon megnyújtása a meglévő lehetőségek összehangolásával megoldható, amire tőkevonás alapozható.
- *Oktatás, szellemi erőforrás*
 - erős középiskolai struktúra;
 - főiskolák;
 - továbbképzés, kutatás jelenléte.
- *Kultúra*
 - művészetek: színház, előadóművészet, zene, képzőművészet, fesztiválok, stb.
 - egyházi központ;
 - konferencia szervezés hagyománya.
- *Közigazgatás*

A *közigazgatási* központi szerepköréből következően jelentős számú a köztisztviselői és a közalkalmazotti foglalkoztatott, amely az EU-csatlakozással és a régiók megalakulásával veszthet pozíciójából.

– *Gazdasági ágazatok, szervezetek*

- szolgáltatások – gazdasági szolgáltatás, ingatlan, kereskedelem, javítás, szállítás-raktározás, stb. – magas aránya (kb. 68 %);
- ipari tevékenység részesedése mérsékelt (12 %, építőiparral együtt 20 %);
- szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás ágakban működő szervezetek aránya nem éri el a 7 %-ot. Ez az adat alacsonynak tűnik, mivel az idegenforgalomban gyakorlatilag is érzékelhetően sokan dolgoznak a városban. Az ágazat alkalmas a rejtett és másod foglalkoztatottak bevonására, ami a statisztikai nyilvántartásban nem mutatható ki.

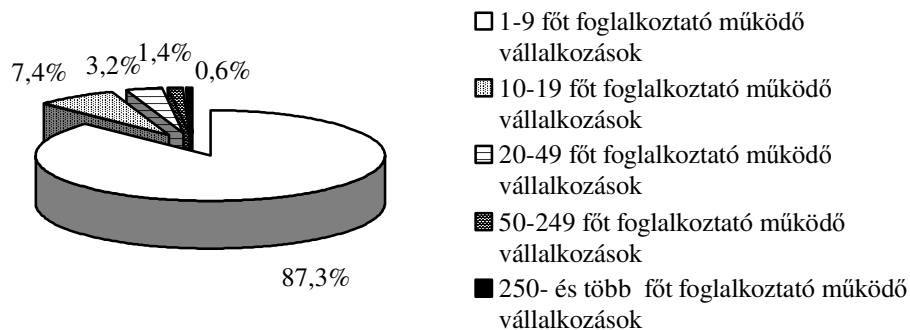
1. sz. grafikon

Az egeri működő vállalkozások (db) megoszlása ágazatok szerint (%)

2. sz. grafikon

Az egeri működő vállalkozások (db) megoszlása foglalkoztatottak szerint (%)

ÖSSZEGZÉS

- Eger városa egyenletes minőségű és eloszlású adottságokkal rendelkezik, amelyek egységes kezelése a városfejlesztés kiemelt feladata.
- A város közlekedési-logisztikai hátrányban van, amit városfejlesztési és informatikai infrastrukturális eszközökkel lehet kiváltani.
- Nem várható nagy, kívülről betelepülő fejlesztő erő, ami nagyságrenddel megnövelné a város potenciálját.
- Képzettebb és kommunikációra, kapcsolatépítésre alkalmas személyekre, vállalkozásokra van szükség.

Egyetértünk azon megállapítással, hogy „Eger és kistérsége fejlesztésének koncepcionális kulcskérdése egy olyan új szemlélet és megközelítés kialakítása, ami hozzájárul az emberi (humán) erőforrások tágan értelmezett (kultúra, tudomány, innováció, K+F) újratermeléséhez, a munkaerő képzettségének növekedéséhez, a hatékonyabb munkavégzéshez, összességében az életminőség javításához, a «tudásszektor» megfelelő szintű kezeléséhez és eredményességük elismeréséhez.” (Idézet: Informatikai Program, 2002)

2. NÉPESSÉG, FOGLALKOZTATÁS

Népességi folyamatok

Eger népességére a '90-es évek elején meginduló csökkenés, a fokozatos elöregedés jellemző, amelynek mértéke kiemelkedően magas a megyei jogú városokhoz képest. A kedvezőtlen folyamat elsődleges indoka az elvándorlás mértéke, melynek tendenciája az *elmúlt évben lassult*, mértéke azonban még mindig jelentős. A negatív vándorlási adatok mellett komoly veszélyforrásnak tartjuk a lakosság *nagy mértékű fluktuációját*, amelyről a be- és az elköltözők egyaránt nagy száma árulkodik. Általános tapasztalatok szerint az *elváándorlás* szelektív, a népességből a fiatalabb, munkaképes lakosságot érinti leginkább, s így a korösszetétel változásán keresztül *a természetes szaporodási jellemzőkre* is kedvezőtlenül hat. Az egriek legnagyobb része Heves megyébe, azon belül is az Egri Kistérségbe költözik el. Magas ugyanakkor a Budapestre és környékére költözők száma is.

A város *éjszakai* népességének csökkenése mellett, jelentős mértékű a *nappali* többletnépesség jelenléte.

Munkaerőhelyzet

A város munkanélküliségi rátája *kedvezőbb* az országos átlagnál, azonban aggodalomra ad okot a pályakezdő és az értelmiségi végzettségű munkanélküliek magas aránya, amely a *képzési struktúra módosításának* szükségességét vetíti előre. A változtatást az is indokolja, hogy a felmérések szerint az egri munkaadók elégedetlenek a képzések színvonalával, amit az általuk felsorolt hiányszakmák mennyisége is mutat.

Célok és eszközök

Eger számára fontos, hogy mind gazdasági, mind kulturális, mind általános környezeti értékeinek fejlesztésével, az önmagukkal és környezetükkel szemben egyre magasabb igényeket támasztó társadalmi réteget vonzza a városba.

- Törekedni kell a kedvezőtlen *népességi folyamatok* mérséklésére, legalább a népesség számának szinten tartására, de lehetőség szerint kis mértékű növelésére, a lakossági fluktuáció mértékének csökkentésére, melynek érdekében:
 - meg kell őrizni és tovább kell fejleszteni a *vonzó városi környezetet*,
 - javítani kell a közbiztonságot,
 - ki kell alakítani a széleskörű választékot illetve a magas szintű kínálatot
 - mind a munkahelyteremtés, a lakásellátás,
 - mind az oktatás, a kultúra, a sport és a szabadidős tevékenységek terén.
- Településrendezési eszközök felhasználásával a területelhasználás és közlekedési hálózat megfelelő átalakításával törekedni kell a *nagyszámú nappali többletnépesség* jelenlétéből adódó *kedvezőtlen hatások* mérséklésére.
- Biztosítani kell a korszerű, a városnak az országban és az Európai Unióban betöltendő szerepének megfelelő *foglalkoztatási szerkezet* kialakulásának lehetőségét, ezért:
 - el kell kerülni a szakképzetlen munkaerőt nagy számban foglalkoztató vállalatok betelepülésének csapdáját;
 - az oktatási rendszer átalakításával, a helyi foglalkoztatókkal egyeztetve versenyképes szakmákkal rendelkező munkaerő képzése szükséges.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

Népesség

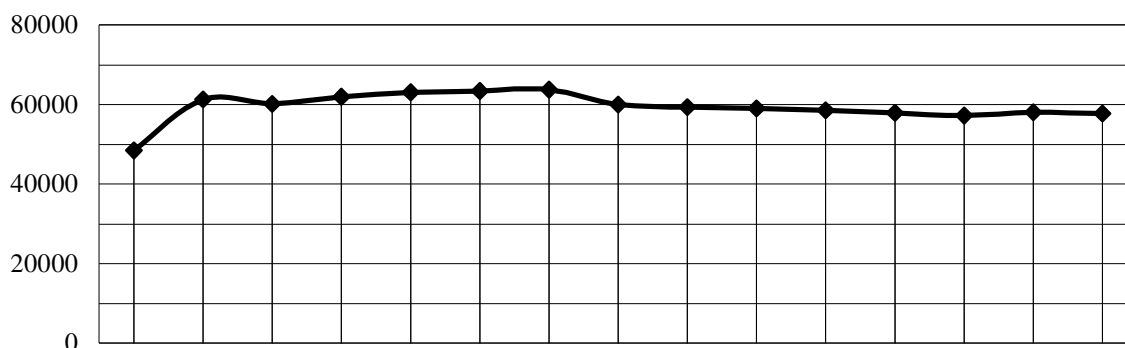
Eger demográfiai helyzetének értékeléséhez a település és környezete hosszú- és rövidtávú népességszám-változásait, természetes szaporodását, fogyását, népmozgalmát és korösszetételét vizsgáltuk meg. A statisztikai adatok forrása a KSH nyilvántartása.

A népességszám alakulása

Egerben az 1930-as évekig a népesség kiegyensúlyozott, lassú növekedése figyelhető meg, 10 évenként átlagosan 2000 fővel gyarapodik a város. A háborús évek enyhe visszaesése után 1950 és 1980 között közel duplájára duzzad a népesség, majd megáll a népesség robbanásszerű növekedése, és egy kisebb mértékű visszaesés után lassú, de folyamatos emelkedés figyelhető meg 1993-ig. Ettől az időponttól kezdve folyamatosan csökken, és tartósan 60 ezer alatt marad a népességszám (1. sz. grafikon).

1. sz. grafikon

Eger népességszámának változása 1970-2001 között

	1970	1980	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Eger népessége	48405	61273	60090	61892	63017	63365	63794	59992	59308	58976	58485	57891	57289	58112	57695
Változás az előző évhez viszonyítva		+26,5%	-1,9%	+3,0%	+1,8%	+0,5%	+0,7%	-5,9%	-1,1%	-0,5%	-0,8%	-1,0%	-1,0%	+1,4%	-0,7%

Országos, térségi és megyei összehasonlításban Eger népességének alakulása 1990-től az átlagosnál kedvezőtlenebb tendenciát mutat (1. sz. táblázat):

1. sz. táblázat

	1985	%	1990	%	1995	%	2001
Ország népessége	10559,6	-1,7%	10374,8	-1,6%	10212,3	-0,4%	10174,8
É-M.o-i régió népessége	1365,2	-3,1%	1323,5	-2,0%	1296,7	-0,02%	1296,5
Megyei jogú városok átlaga	106,1	-3,0%	102,9	-2,4%	100,4	0,7%	101,1
Heves megye	341,2	-2,3%	333,4	-1,5%	328,4	-0,5%	326,8
Heves megye városai	145,9	3,3%	150,8	-3,5%	145,5	-1,6%	143,1
Heves megye falvai	202,8	-9,5%	183,6	-0,4%	182,9	0,4%	183,7
Egri kistérség	97,3	-1,0%	98,3	-1,7%	96,6	-1,3%	95,3
Eger	60	+3,0%	61,9	-4,2%	59,3	-2,7%	57,7

- Az ország és a régió népességszáma folyamatosan csökken, azonban ez a tendencia 1995 óta kedvezőbbé válik és 0,5% alatt marad. A régiós csökkenés az országos érték 1,8-szerese.
- A megyei jogú városok átlagos népessége 1985-től 1990-ig 3%-kal csökken, míg Egerben 3%-kal növekedett. A város lakossága az 1990-től 1995-ig tartó időszakban a régiós értékhez képest több mint kétszeres ütemben fogy, majd 2001-re a csökkenés – ütemének lassulása ellenére – valamennyi összehasonlításban kirívó mértékű (-2,7%).
- Heves megye népességszámának csökkenése 1990-ig (a magasabb) régiós értékekhez, 1990-től (a magasabb) országos értékekhez hasonló. 1990 után Eger népességszám csökkenése a megyei érték 2,8-5,4-szerese.

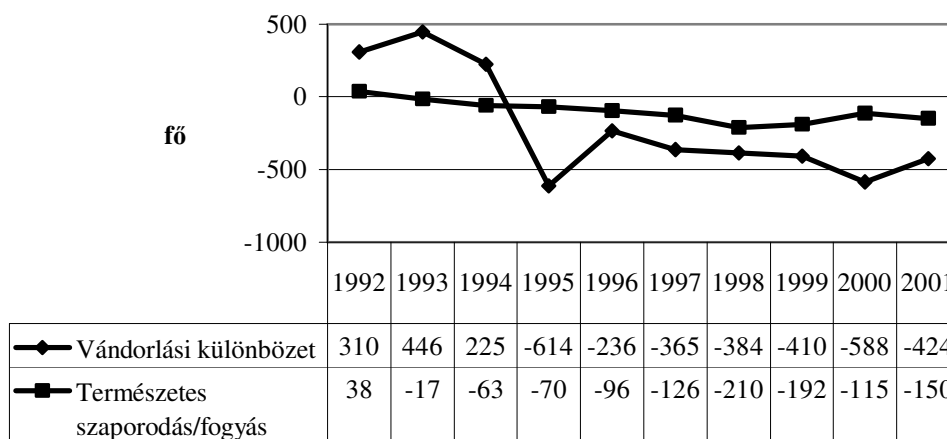
- A megye városainak lakosszáma 1990-ig 1-3%-kal emelkedik, majd 2001-re ugyanilyen mértékben lecsökken. 1990-2001 között Egerben a **csökkenés** tendenciája ennek az értéknek az 1,2-1,6-szerese.
- A községek lélekszámának fogyásában kiugró az 1985-1990 közötti időszak (-9,5%), míg az elmúlt öt évben enyhe, mindösszesen 0,4%-os emelkedés figyelhető meg. Egerben ugyanez az időszak pozitív tendenciájú a népességszám változást illetően.
- Az Egri Kistérség népességcsökkenésének mértékénél (amelyek Eger adatait is tartalmazzák) az egri értékek 2,0-2,4-szeresen kedvezőtlenebbek 1990-2001 között.

Eger népesség-csökkenésének háttere

A népességszám-változások okozója egyrészt a születések és a halálozások közötti különbség – azaz a természetes szaporodás vagy fogyás, másrészt a beköltözők és az elvándorlók különbsége – a vándorlási különbözet. A 2. sz. grafikonon látható, hogy az egri lakosok számának csökkenését elsősorban a nagy mértékű elvándorlás okozza.

2. sz. grafikon

Eger népesség-változásának okai 1992-2001 között

Az 1994-től kezdődően az összes népességszám-csökkenésnek csak kisebb részét adja a természetes fogyás.

A) Természetes szaporodás, fogyás

A természetes szaporodás háttérének magyarázatát, vagyis a korstruktúrát jól fejezi ki az öregedési index (2. sz. táblázat), amelyet a 60 év felettek és a 14 év alattiak számának hányadosaként kapunk. (Az 1,0 alatti értékek kedvező, vagyis fiatal népességre, az 1,0 feletti értékek elöregedő népességre utalnak.)

2. sz. táblázat

Öregedési index, Eger 1970-2001

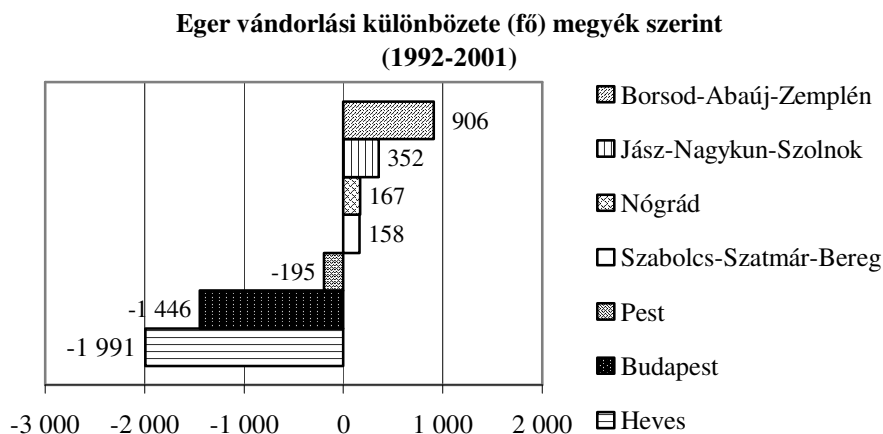
	1970	a népesség %-ában	1980	a népesség %-ában	1990	a népesség %-ában	2001	a népesség %-ában
0-14	8989	18,5%	14399	23,5%	13437	20,8%	8247	14,2%
60-x	7223	14,9%	8286	13,5%	9503	16%	11151	19,3%
Öregedési index	0,80		0,58		0,71		1,35	

Egerben 1970-80 között javul, majd 1980-tól kezdve folyamatosan romlik ez a mutató, és 2001-re a népesség elöregedése figyelhető meg.

B) Vándorlási különbözet

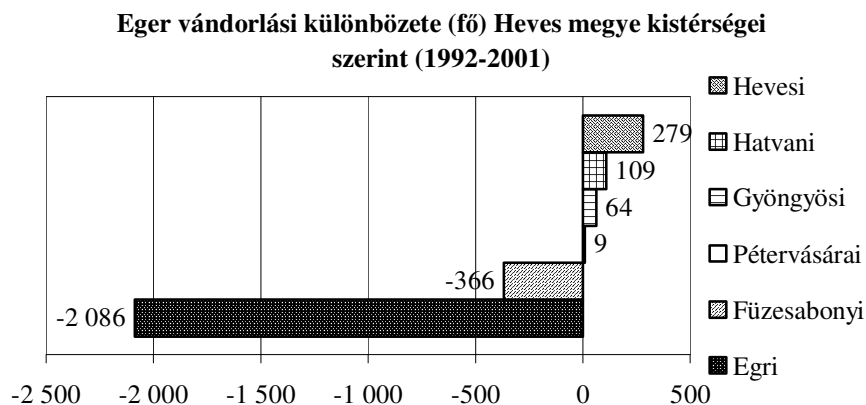
A népességfogyás nagyobb részét kitevő vándorlási különbözet háttérének vizsgálatok kiderül, hogy az egriek Heves megyén belülre, továbbá Budapestre és környékére költöznek, amely egybevág a mentális térkép kérdőívére adott válaszokkal. Eger ugyanakkor jelentősebb számban Borsod-Abaúj-Zemplén, kisebb mértékben Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből fogad beköltözőket (3. sz. grafikon).

3. sz. grafikon

A megyén belül Egerből a legnagyobb mértékben az **Egri Kistérségbe** költöznek ki az emberek, mint az a 4. sz. grafikonon látható.

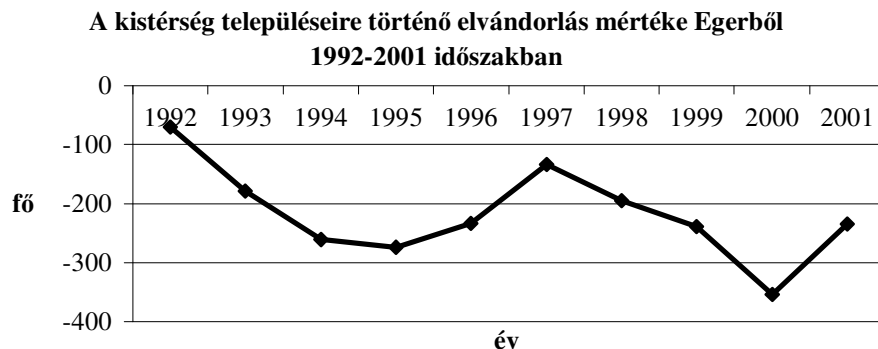
4. sz. grafikon

Az Egri kistérségben Andornaktálya (242 fő), Egerszalók (275 fő), Felsőtárkány (230 fő), Maklár (273 fő), Nagytálya (107 fő), Novaj (174 fő), Ostoros (442 fő) településeket részesítették előnyben 1992-2001 között a városból elköltözők.

Az Egri statisztikai kistérség 1992-2000 közötti időszak átlagos tendenciáját tekintve az Egerből, a falvakba költözés a jellemző (5. sz. grafikon).

5. sz. grafikon

A vándorlási különbözet csökkenése 2001-ben valószínűsíthetően az alábbiakkal magyarázható:

- A környező települések vonzereje csökken (pl. növekvő ingatlanárak a városkörnyéken).
- A korábban a környező településekre kiköltözők „meggondolták” magukat: a város kényelmesebb, mint a falu, mert közel van a munkahely, az iskola, a vásárlási és a szórakozási lehetőség.

- A városban fellépő munkaerő-kereslet más településekről, a megye távolabbi részeiből is csábítja az embereket.
- Az utóbbi időben Egerben nőtt a vállalkozói háttérű lakásépítések száma.

Egerben – egyéb vizsgálatokból következtethetően – nincs, s az elmúlt években sem volt valódi szuburbanizációs törekvés (ezt támasztják alá a mentális térkép kérdéseire adott válaszok is), azaz az emberek nem a nyugodtabb, tisztább környezet iránti igény miatt költöznek – az egyébként csendes városból – a környező falvakba. A kiköltözés indoka valószínűleg az, hogy Egerben nincs az igényeknek és a jövedelmi viszonyoknak egyaránt megfelelő mennyiségű eladó lakás.

A vándorlási különbözet adatai mögött jelentős mértékű fluktuáció húzódik meg. A lakosságcsere évente a népesség mintegy 10%-át érinti. 2001-ben a beköltözők száma 2901 fő volt, míg a városból 3325 fő költözött ki. A fluktuáció legnagyobb hátránya, hogy a betelepülőkben nem, vagy nagyon lassan alakul ki a városhoz való kötődés érzete, azaz az egri identitástudat.

Nappali és éjszakai népesség

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint jelentős eltérés – mintegy 14 500 fő – mutatkozik a nappali és éjszakai népességszám között Egerben (az adatok nem tartalmazzák a turistákat és a városi szolgáltatásokat igénybe vevő környező településeken élőket):

Lakó (éjszakai) népesség összesen	58331
nem dolgozik, nem tanul	22964
helyben dolgozik, tanul	32535
más településen dolgozik, tanul (eljáró)	2832
más településről jár be dolgozni, tanulni	17383
Nappali népesség összesen	72882

Az alább felsorolt, a város szempontjából egyébként kedvezőnek ítéltető összetevők, mint például:

- részleges régióközpont, megyeszékhely, ellátási központ szerep,
- foglalkoztatási központ,
- idegenforgalmi vonzasközpont, valamint
- iskolaváros jelleg

egyenként hozzájárulnak a nagyszámú nappali többletnépességhez. A helyzetet árnyalja, hogy – forgalomszámlálási adatok alapján – átlagosan napi 20 000 gépjármű érkezik a városba közúton.

A jelenség kedvezőtlen hatásait – a lehetőségekhez mérten – településrendezési eszközökkel is lehet és kell mérsékelni.

Foglalkoztatás

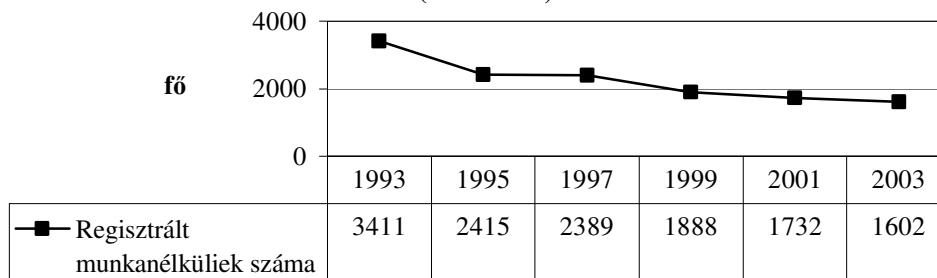
A gazdaságszerkezet rendszerváltozást követő átalakulási folyamatából mindenképpen ki kell emelni azt a tényt, hogy a betelepülő cégek jelentős része a meglévő szellemi infrastruktúrát használta fel, építve a korábban kialakult hagyományokra, innovációs kapcsolatokra.

A foglalkoztatási szerkezet kedvező mind a cégek mérete, mind a foglalkoztatottak képzettségi szintje szerint. A korábban 800-1200 főt foglalkoztató, mára többségében külföldi tulajdonú cégek egyenként általában 500 fő körüli munkaerőt kötnék le. A magyar érdekeltségű nagyobb vállalatok jellemzően 2-300 alkalmazottal dolgoznak. A felsőfokú végzettségűek aránya – egy kivétellel – a nagy cégek esetében is eléri a 8-10%-ot. További pozitívumként kell említenünk az *összetett gazdasági szerkezetet*, amely a szakmák széles spektrumát öleli fel. Ennek a kedvező foglalkoztatási-szerkezetnek a legnagyobb előnye a *biztonság*: a világgazdasági folyamatok által esetlegesen kedvezőtlen helyzetbe kerülő vállalatok intézkedései kisebb hatással vannak a város munkaügyi helyzetére.

A munkanélküliség mértékére vonatkozó adatok nyilvántartásának szempontjai az elmúlt években többször változtak. A Heves Megyei Munkaügyi Központ tájékoztatása szerint a regisztrált munkanélküliek száma az *egri körzetben* az elmúlt három évben kis mértékben csökkent, jelenleg mintegy 3650 fő, míg *Egerben* az erőteljesebb csökkenés eredményeként 1600 fő (*6. sz. grafikon*), a munkaképes lakosságnak mindössze 4%-a. Az országban tapasztalható elbocsátási hullám még nem érte el Egert, ez elsősorban a már említett kedvező foglalkoztatási szerkezetnek köszönhető, azonban fel kell készülni az elsősorban betanított vagy alacsony kvalitású munkaerőt foglalkoztató cégek esetében az esetleges létszámleépítésekre.

6. sz. grafikon

**A regisztrált munkanélküliek számának alakulása Egerben
(1993-2003)**

Egerben elhelyezkedési nehézségekkel leginkább a képzettség nélküliek, vagy a nem versenyképes szakmában végzett szakmunkások és a középfokú végzettségűek küzdenek, utóbbiak közül elsősorban a férfiak, azonban a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkanélküliek aránya (12,64%) igen magas a megyei jogú városok átlagához (7,25%) képest. Jelentősen hátrányos helyzetű korosztály a pályakezdő vagy a családalapítás küszöbén álló 21-30 éves fiatalok, akiknek magas aránya (a regisztrált munkanélküliek közel 40%-a). Mindez a képzési struktúra átgondolását, módosítását teszi szükségessé.

Az „Eger és vonzáskörzete rövid távú munkaerőpiaci prognózisa” című, a Heves Megyei Munkaügyi Központ által 2002-ben összeállított dokumentum megállapítása szerint a munkaadók elégedetlenek a képzések színvonalával és ágazati összetételével, amit az ott felsorolt – szakképzettséget igénylő – hiányszakmák mennyisége is mutat.

A városban foglalkoztatottak között magas a *bejárók* aránya. A vállalatoktól visszaérkezett kérdőívek alapján az Egerben dolgozók mintegy harmada az Egri kistérség településeiről (Andornaktálya, Felsőtárkány, Ostoros, Maklár), kisebb mértékben a környező kistérségek (Balaton, Verpelét, Mezőkövesd, Füzesabony, Mikófalva, Egercsehi) településeiről járnak be, egyértelműen Eger térségi szervező szerepét igazolva.

3. LAKÁSELLÁTÁS, LAKÁSGAZDÁLKODÁS

Jelen fejlesztési koncepció vonatkozó alátámasztó munkarészből ki kell emelnünk az alábbi legfontosabb megállapításokat:

- A lakáskínálat, lakásépítési tevékenység közvetlenül hat a népességi vándormozgalomra.
- Amióta a szervezett területelőkészítés és lakásépítés újra megindult Egerben, a településből való elvándorlás folyamata erőteljesen csökkent.
- 2002-ben az utolsó olyan nagyobb összefüggő önkormányzati földtulajdon is értékesítésre került, amellyel az Önkormányzat a terület-előkészítést hatékonyan tudta támogatni.
- A jelenleg folyó jelentősebb, akciószerű lakásépítések 2003–2004-re befejeződnek.
- A város rendezési tervében kijelölt, illetve bármely szóba jöhető új terület előkészítése a korábbinál jelentősebb infrastrukturális befektetéseket igényel.

Fentiek alapján, rövid időn belül **felül kell vizsgálni** a 2000-ben jóváhagyott lakáskonceptió lakásgazdálkodásra vonatkozó legfőbb elveit. A jövőben a jóváhagyott *települési stratégiában megfogalmazott* kínálati piac megteremtése, illetve fenntartása a korábbiaknál erőteljesebb lépéseket s a befektetőkkel való szorosabb **együttműködést** igényel az önkormányzat részéről a terület-előkészítés terén. A felülvizsgálat során jobban kell törekedni a városi összlakásállományban való gondolkodásra, s meg kell teremteni a kormányprogrammal való teljesebb összhangot.

Legfőbb célok:

- A dezurbanizációs folyamatok visszaszorítása, a **jelenlévő népesség** megtartása, a természetes fogyás folyamatának mérséklése.
- Lehetőség szerint a jelenlévő nagy múltú intézmények és az új vállalkozások *vezető rétegének és fiatal szakembereinek letelepítése* a városban.
- A **lakásmobilitás** növekedésének elősegítése.

Legfőbb eszközök:

- A **lakásmobilitás** növelésére
 - a fiatalok első lakáshoz juttatásának támogatása,
 - a középréteg előrejutásának segítése (kínálatbővítés, területelőkészítés),
 - az idősebb nemzedék humánellátásának erősítése (idősek otthonháza, differenciált önellátással, generációs lakásépítés támogatása stb.).
- A lakásépítési tevékenység segítése a *területelőkészítés* eszközével (rendezési tervek készíttetése, koordináció a tulajdonviszonyok rendezése, előközművesítés terén).
- A lakókörnyezet, beépítési jelleg széleskörű *választékának* biztosítása
 - belső tartalékok feltárása (értékorientáció)
 - új területek igénybevétele (területelőkészítés).
- A *bérlakásépítési, valamint új támogatási* formák kidolgozása, felkészülés a kormányprogramhoz való csatlakozásra.
- A lakóterületi *rehabilitáció* támogatása, ezáltal
 - az ingatlanok *felértékelődési* folyamatának megindítása,
 - a területen élő, *szociálisan elesett* réteg közvetett támogatása,
 - az *idősek* elhelyezésének megoldása,
 - saját lakást építő *fiatalok* ingatlanhoz juttatása.

- A szabályozási tervek *egységes értékszemplélet és konszenzus* alapján való felülvizsgálata, az egyedi eltérések (indokolatlan módosítások) elkerülésével a *jogbiztonság* megteremtése, az ingatlanspekuláció kizárása.

A jelenleg érvényes támogatási rendszer részleges felülvizsgálatával egyidőben ki kell dolgozni a célok megvalósításának *eszközrendszerét*, az **anyagi és szervezeti háttér** megteremtésének koncepcióját, elsősorban:

- a *területelőkészítésben* való önkormányzati részvétel, befektetőkkel való együttműködés,
- a *területi rehabilitáció*, valamint az abban részt vállalók munkájának koordinációja,
- a *lakásfelújítások, bérlakás-építések* szervezeti támogatása,
- az „*egyéb lakásmegoldások*” (fiatalok átmeneti lakása, idősek otthonháza stb.) rendszerének bővítése,
- a hitelforrások feltárása, valamint a non profit és egyéb háttérszervezetek önkormányzati támogatása, koordinálása terén.

Területi vonatkozások

- A *történeti értékű* városrészek településszerkezeti, beépítési és építészeti értékének megőrzése, a területek túlzott terhelésének megakadályozása a védett épületek felújításának támogatása.
- A településközpontokhoz közvetlenül csatlakozó (pl. Szent Miklós városrész, Malom utca és környéke, Cifra Hóstyá és Tetemvár, Minaret környéke) *területi rehabilitációja*, az idegenforgalomba való bekapcsolása, a közterületek magas színvonalú rendezése.
- A Károlyvárosi területeken (vagy pl. a Tihámér és Maklári Hóstyá területén) az értékes *régi és új* beépítések egységes városképbe foglalása, a túlzott telekhasználatok megakadályozása.
- A kialakult magas presztízsű családiházasságú területeken (pl. Hajdúhegy, Csákó városrész) a *zöldfelületi arányok* megőrzése, a területek besűrűsödésének megakadályozása.
- A kialakult teletszerű többszintes (esetenként földszintes, de sűrű) beépítésű területeken a *környezet minőségének* javítása, a zöldterületi *közterületek* rendezése (fokozott növényzettelépités igénye, használati értékének növelése), a *személygépjárművek* elhelyezésének megoldása. A panellakások rekonstrukciójának támogatása, kapcsolódva a Nemzeti Lakásprogramhoz.
- Felnémet városrész komplex rehabilitációja, a *helyi identitástudat* településrendezési eszközökkel (pl. helyi központ képzésével) történő erősítése, az egyes különálló területrészek *kapcsolati rendszerének* javítása.
- A szociális és műszaki szempontból is szélsőségesen rossz helyzetben lévő területek népességének megsegítése illetve a szegregáció felszámolása érdekében komplex megújítási program kidolgozása a helyben lakók közreműködésével.
- Egyes *kialakult városrészek* területi tartalékainak feltárása, a településszerkezeti és beépítési értékek megtartásával, a lakókörnyezet minőségének egyidejű javításával
- Az *új kialakítandó lakóterületek* esetében külön kell választani
 - a jelentős *tájképi potenciállal rendelkező* (pl. Almagyar, Merengő, Bikalegelő) területeket, ahol a beépítés jellegének meghatározásakor *elsődleges szempont* a táji, domborzati adottságok figyelembevétele, illetve
 - azokat az új területeket (Újváros, Kutyahégyi dűlő), ahol a városképi szempontok mellett érvényt lehet szerezni az *összetett lakáskínálat* iránti igény szempontjainak is.
- Az új városrészek kialakításánál elsődleges szempont a meglévő településrészekkel való *szerves kapcsolat megteremtése*, mind társadalmi (Felnémet – Kutyahégyi dűlő – Berva

ltp., illetve Felnémet – Újváros), mind infrastrukturális (Almagyar, Merengő, Bikalegelő) értelemben.

- Az új városrészek területi kiterjedésének, illetve lehatárolásának meghatározásánál, fontos szempont a városba beérkező **zöldfolyosók** megtartása, illetve kialakítása.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

A fejlesztési stratégiai terv legfőbb megállapításai

Eger város jelenleg érvényes **stratégiai terve**, bár külön fejezetet nem szentel a *népességi folyamatok* s a *lakáshelyzet* elemzésére, több helyen és egyértelműen rögzíti az alábbi legfőbb elhatározásokat:

- „A **lakosság megtartása** érdekében külön figyelmet igényel a korszerű lakásépítés lehetőségeinek megeremtelése”:
 - biztosítani kell a **kínálati helyzet** kialakítását, hogy a különböző *anyag helyzetű, igény szintű* és különböző *életformára* vágyó emberek megtalálják a számukra legmegfelelőbb lakásépítési lehetőségeket.
 - „...beleértve a fiatalok, az idősebbek, a speciális igényűek (pl.: mozgássérült, hátrányos helyzetű stb.), a rossz szociális helyzetűek igényeit.”
- Külön kiemeli a lakásfejlesztésben **érdekelt vállalkozók** ösztönzésére vonatkozó együttműködési rendszer kialakításának igényét.
- Ugyanakkor fontosnak látja a *nonprofit szervezetekkel* való együttműködést és a *kormányzati szintű* lobbizást.

A szociális ellátás fejezetben a stratégia:

- Egyértelműen utal a lakosság **tényleges növekedésének csökkenő tendenciájára** (kedvezőtlen migrációs fordulat és előregezés veszélye), de alapvetően optimista módon ítéli meg a folyamatba még időben való beavatkozás lehetőségét,
- A népesedési tartalék (potenciál) **megőrzését** tűzi ki célul.
- Külön kiemeli a fokozatosan **avuló városrészek**en élő lakosság, illetve az **idősebb népesség** körülményei javításának (a humán ellátási szféra bővítésének) igényét.
- Az elszőlődő területek kialakulását részben **társadalmi**, részben **lakásellátási** problémákra vezeti vissza, nagyon fontosnak tartja a területi szerveződésben rejlő energiák felszabadítását, ugyanakkor felhívja a figyelmet a szegregáció veszélyeire.

Általános helyzetelemzés

A **jelen helyzetet**, vagyis a *népesség és lakáshelyzet* tényleges alakulását vizsgálva, fokozott hangsúlyt kapnak a stratégia megállapításai, illetve célkitűzései. A *beavatkozás szükségessége* még egyértelműbbé válik.

A stratégiában még *feltételezett népesedési tartalék* (potenciál) a demográfiai fejezetben részletezettek szerint *kimerülni* látszik. A népesség *növekedési tendenciájának* csökkenése helyett, a valóságban a népesség számának abszolút **csökkenése** következett be.

- Eger népessége a korábbi növekedéssel szemben az 1992–93 évi közel stagnálás óta folyamatosan csökken (1993-ban 63 794 fő, 2001-ben 57 695 fő). 10 év alatt, egyetlen év kivételével az évi csökkenés mértéke 0,5 és 1,0% között mozog, az össznépesség vesztesége 6099 fő, vagyis a 10 évvel ezelőtti népesség közel 10%-a
- A népességváltozáson belül a természetes fogyás és elvándorlás egyaránt jellemző, valamivel magasabb az elvándorlás aránya.

Több vizsgálat eredménye, így az *elvándorlás tendenciája* is valószínűsíti hogy a **népesség mozgása** szoros összefüggésben van a lakáspiaci helyzettel, a **lakásépítési tevékenységgel**, illetve annak hiányával (stratégia: „kínálati helyzet biztosítása”).

Az Egerből a városkörnyéki településekre való kiköltözés folyamata, *nem sorolható a dezurbanizáció általános, országos folyamatába*. Hátterében *más tényezőket* kell keresni. „Eger város mentális térképe és ingatlan helyzete” című, a TeTT Consulting Kft. által jelen munka keretében készült vizsgálatból egyértelműen lezűrhető, hogy az egriek szeretnek Egerben lakni, elégedettek a történelmi városban kialakult humán környezettel, nem vágnak falusias lakóhelyre, a városi életmód feladására. Az elköltözés hátterében minden valószínűség szerint az ingatlanpiaci, egyes rétegek számára szinte elérhetetlenül *magas árak*, illetve a rendszerváltást követő *kezdeti lakásépítési nehézségek* húzódnak meg legfőbb okként.

A fent említett vizsgálat tanúságai szerint, az egriek ha teljesen szabadon választhatnának lakhelyet, többségükben Egerben laknának, sőt mintegy 25%-uk még nyitottabb, nagyvárosias életre, több lehetőségre vágyik (Bp-i, külföldi lakhely).

A munkahelyi ingázás és általános iskolába bejárók számának, illetve eredetének vizsgálatából leszűrhető, hogy a kiköltözők továbbra is erősen kötődnek Egerhez, mintegy ugyanúgy továbbra is „használják” szolgáltatásait, előnyeit.

Az 1994-ben készült stratégia azon állítása sem látszik beigazolódni, hogy a belváros nem tartozik a népszerű lakóhelyek közé. Városi *átlag feletti* az ingatlanárak az Almagyar, Hatvani Hóstya, Tihamér, Hajdúhegy, Belváros, Maklári, Vécsey völgy, Csákó városrészekben. (Emelkedő sorrendben, tehát Csákó városrészben a legdrágábbak az ingatlanok.) A városon belüli szegregációs probléma meglétére utal, hogy nagy általánosságban Felnémet városrészben (Pásztorvölgy kivételével) a legolcsóbbak az ingatlanok Egerben, ahol az árak a legkedveltebb környező települések árszínvonalát sem érik el.

Egerben is érvényesülnek az országos tendenciák. A belváros drága, a lakásokat 200-250 eFt/m² körül kínálják, az irodák ennél magasabb áron kelnek el, az újonnan épülő házak négyzetmétere 200 eFt/m² körül mozognak. Általában a lakóingatlanok kínálati ára 150-220 ezer Ft/m² körül szóródik, az átlagár 193 ezer Ft/m². A TeTT Consulting Kft. 2002-es felmérései alapján megállapítható, hogy jelenleg a lakáspiac többre értékeli az új építésű ingatlanokat a régiéknél, és a lakások értéke nem marad el a kertesi családi házakétól. A panellakás nem számít rossz lakásnak, az ingatlanpiac elfogadta, a lakások értékesíthetők.

A lakásépítési tevékenység jellege, mennyiségi összetevői

Különösen nagy elvándorlás mutatkozott Egerben 1990–96 között, amikor az állami lakásépítés teljes megszűnését még nem váltotta ki a vállalkozói lakásépítés, illetve eredményei még nem mutatkoztak meg. (Ugyanezen idő alatt nagyszámú – családiház – magán-lakásépítés történt a városkörnyéki településeken.)

A lakásépítési tevékenységhez kapcsolódó *vállalkozói réteg* kialakulásához, illetve megerősödéséhez időre volt szükség, amellyel közel párhuzamosan tapasztalható az *önkormányzati lakástámogatási rendszer* kibontakozása, illetve a központi kormányzat hasonló módon kedvező intézkedéseinek életbe léptetése.

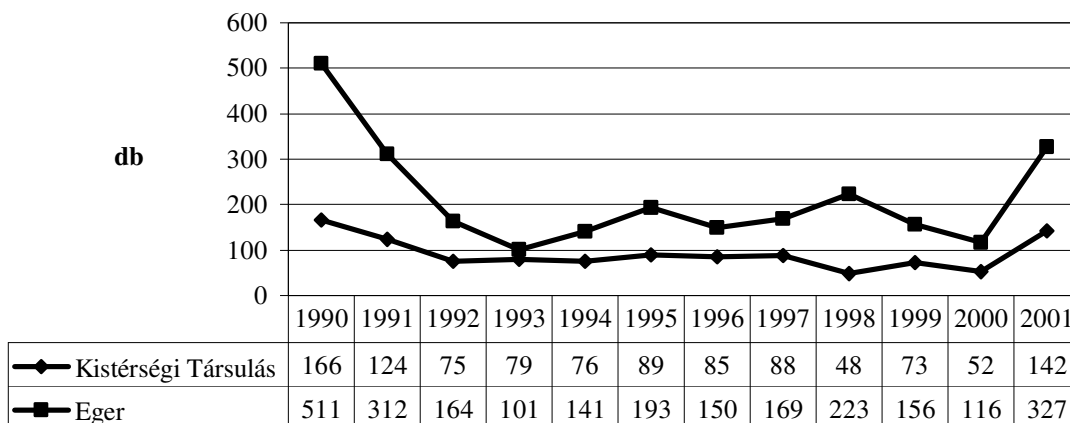
Az utóbbi időben jelentősnek mondható az önkormányzat támogatói tevékenysége és együttműködési készsége az építetőkkel, illetve a vállalkozói réteggel a lakásépítés terén.

A Polgármesteri Hivatal adatszolgáltatása szerint 1992–2002 között mintegy 800 db lakás megépítése akciószerű, vagy **jelentős lakástöbblettel járó** lakásberuházás keretében került előkészítésre. Ebből 500 db 1997–2003 között meg is valósult, kb. 300 db lakás megépítése átnyúlik 2003–2004-re. Közelítő számítások szerint a **foghíjszerű beépítésekből** származó lakástöbblet további 450 lakást jelentett 1992–2002 között. Az új lakásépítések legnagyobb mértékű befogadó területe az elmúlt időszakban a Tihaméri Hóstya volt.

A 90-es évek lakásépítési tevékenysége **Egerben** nem egyenletes. A lakásátadások (használatbavételi engedélyek) mennyiségi mélypontja 1993-ban volt. Azóta a lakásépítések száma – kisebb visszaesésekkel – növekvő tendenciát mutat. 2000 után – valószínűleg összefüggésben az állami lakásépítési támogatások rendszerének megváltozásával – megugrott az építkezések száma (1. sz. grafikon).

1. sz. grafikon

Lakásépítések számának alakulása Egerben és a Kistérségi Társulás településein (1990-2001)

Az Eger Körzete **Kistérségi** Területfejlesztési Önkormányzati Társulás települései közül új lakások legnagyobb számban Ostoroson (161 db), Egerszalókon (132 db), Felsőtárkányon (118 db), Andornaktályán (114 db), Makláron (105 db), Szomolyán (95 db) és Kerecsenden (90 db) épültek 1990-2001 között.

1996-tól csökken a a városból a városkörnyébe való kiköltözés mértéke, mely jelenségnek valószínűsíthetően több oka is van:

- a kedvelt városkörnyéki településekben *az ingatlanárak kúsznak felfelé* (alig maradnak el az egri áráktól),
- Egerben közben, relatíve *nagyobb mértékű* akciószerű, vállalkozói jellegű *lakásépítések* történtek (pl. Questor, Keller stb.),
- időközben az önkormányzat is hathatósan bekapcsolódott a lakásépítések szociális alapon történő támogatásába (pl. Lajosváros, Pásztorvölgy stb.).

A lakásépítés területei és minőségi jellemzői

A 70-es évek nagyszámú, államilag finanszírozott *többszintes telepszerű* építkezéseit, a 80-as, 90-es években felváltotta a bizonyos értelemben ugyancsak „telepszerű”, de jóval kedvezőbb lakókörnyezetet biztosító, jellemzően földszintes, *zártosított*, de *saját kertes* (sorházas) beépítés, melynek jellemző területei Egerben az Almagyar, Pásztorvölgy, Vécsey völgy, néhány tömbbelső, illetve a *többszintes, keretes* beépítés, elsősorban a Hadnagy utca térségében.

A 90-es évek – némi megtorpanás után bekövetkezett – építkezései jóval színesbb képet mutatnak a korábbiaknál. Kezdetben igen **kedvező** módon, az akciószerű, nagyobb lakásszám-növekedést eredményező építkezések, a leromlott épületállományú területek rekonstrukciójával valósultak meg (pl.: Hontalan utca térsége).

Kedvezőek az *önkormányzati támogatással* létrejött, illetve megkezdődött új területeket igénybe vevő lakásépítések (pl. Imola liget) vagy a kertes, villaszerű *magánlakás-építések* (pl. Hajdúhegy), ugyanakkor **kedvezőtlen**, hogy ezek az építkezések, szinte kivétel nélkül

- a *meglévő infrastruktúra* kihasználásával, azok jelentős bővítése nélkül történtek, valamint
- az utóbbi időben, sok esetben tetten érhető a vállalkozók mind *nagyobb profitéhsége*.

A telekspekuláció növekedését (a piaci kínálat beszűkülésével összhangban) a *rendezési tervek* mind gyakoribb és eseti jellegű módosítása, illetve a telkek fokozatosan növekvő „túlhasználata”, a teremtett új lakókörnyezet **minőségvesztése** mutatja leginkább. Több esetben előfordul, hogy egyes városrészek utolsó kialakult vagy potenciális *közterületi zöldfelületei esnek áldozatul* a lakásépítésnek. A kezdetben kedvező, minőségjavulást eredményező építkezések *fogyóban* vannak.

A 2002. év annyiban is **jelentős fordulatot jelent** az egri lakáspiacon, hogy az Imola liget építésével végleg *elfogytak azok az önkormányzati tulajdonú területek*, amelyek birtoklása által, az Önkormányzat *jelentősen és pozitív irányba* tudta befolyásolni a terület-előkészítés költségeit.

A lakóterületek bővítési lehetőségének beszűkülése, egyidejűleg egy igen kedvező folyamatot is elindított a településben – a *kialakult lakóterületek folyamatos megújulását*. Kedvezőtlen ugyan, hogy a *foghíjszerű beépítéseknek* néhány esetben a sok százados *beépítési és építészeti kultúra* eltűnése a következménye (teljes bontás utáni új építés), de ez leginkább az ugyancsak kedvezőtlen lakásépítési *hitelkonstrukció* következménye.

Lakossági vélemények

A *Szonda Ipsos* 2000-ben történt **felmérése** alapján a lakosság 84%-a úgy látja, hogy Eger fejlődő város, s a kedvező kép kialakulásában nagy súllyal esik a latba a lakás és egyéb épületek látványos *megújulásának* folyamata. A felmérés ugyanakkor néhány *feszültségpontra* is rámutat a lakásellátás terén. A lakosság által felsorolt *megoldandó problémák* között 1999–2000 között 1%-ról 7%-ra ugrott fel a lakáshoz jutás nehézségének részaránya.

A lakástámogatás módjára vonatkozóan a lakosság relatív többsége, 43% gondolja úgy, hogy bérlakások építésével és azok béreinek szociális szempontok szerinti megállapításával kellene önkormányzatnak enyhítenie a lakásgondokon. A lakásépítéshez nyújtott támogatásra vonatkozóan támogatandó rétegnek többségben (76%) a **fiatalokat** jelölték meg az egriek.

(A félreértések elkerülése érdekében megjegyezzük, hogy fenti lakossági vélemények közül a lakbérek szociális szempontok szerinti megállapításával nem értünk egyet. Véleményünk szerint a lakbéreket a tényleges piaci viszonyoknak megfelelően kell megállapítani, s a rászorulókat kell vagy lehet megfelelő lakbér-kiegészítési támogatásban részesíteni.)

Ugyancsak a fennálló feszültségekre utal az a *tény*, hogy a Pozsonyi úton meghirdetett, szociális jelleggel épülő 154 db lakásra 500 volt a jelentkezők száma.

Lakóterületek, a rendezési tervek tükrében

Eger város 1992-ben készült Általános Rendezési Terve (ÁRT) az általa becsült 80 800 fős népesség többlet lakásigényének elhelyezésére a település *belső tartalékainak* kihasználását és új, eddig *beépítetlen területek* igénybevételét egyaránt figyelembe vette. A terv az elhelyezendő, elhelyezhető népességtöbbletet, a **jelenleg is beépített** területeken, a kialakult környezet beépítési karakterét, sűrűségét, teherbíróképességét is figyelembe véve, városrészenként összesítve rögzítette. Az ÁRT szerint a legnagyobb **befogadó térségek** a Tihamér és Maklári Hóstyák, valamint Felnémet, Lajosváros, kisebb részben Károlyváros, Hajdúhegy, valamint a Rác Hóstyá.

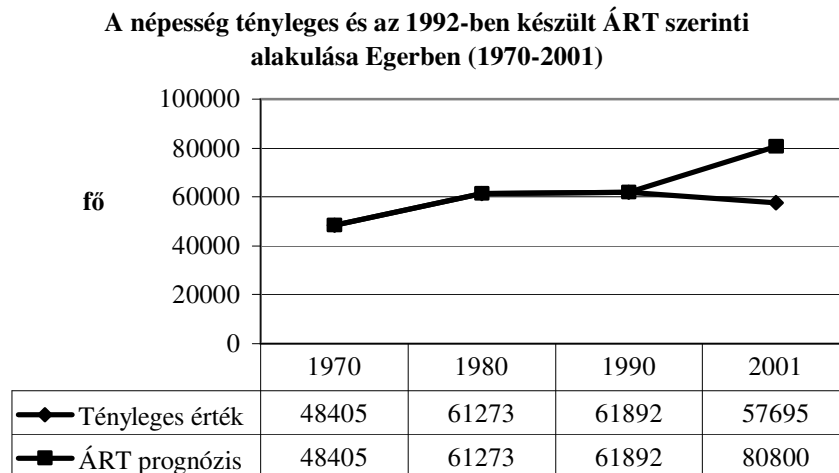
Az ÁRT-t követően, részletes rendezési tervek szabályozási tervei és építési szabályzatai pontosították ezen értékeket (bontották le pl. max. homlokzati magasságra, beépítési százalékra stb.) egyaránt törekedve az ÁRT előírásainak betartására, valamint a településrészek sajátos jellegének, értékeinek megőrzésére.

Az **új területek** közül az Almagyar, Merengő és Bikalegelői rész az, amelyre részletes rendezési terv is készült, s így a városi polgárok tudatában is benne él. Kevésbé közismert az Újvárosra, valamint a Kutyahegyi - dűlőre vonatkozó beépítési elhatározás.

Az „Eger város lakóterületeinek fejlesztési lehetőségei”-ről 2001-ben elfogadott Közgyűlési Határozatban rögzített rendezési tervi *felülvizsgálati igények pontosítása*, csak a szerkezeti tervvel párhuzamosan készülő *helyi értékvédelmi vizsgálattal* összhangban lehetséges. Ugyanakkor, mind a jelenleg is beépített, mind az új területek beépítési jellemzőinek megállapításakor figyelembe kell venni a *becsült és ténylegesen bekövetkezett* népességi folyamatokat, valamint **népességpolitikai célkitűzéseket**, s abból következő *lakáspolitikai elhatározásokat* (kínálat bővítése, környezeti minőség emelése stb.)

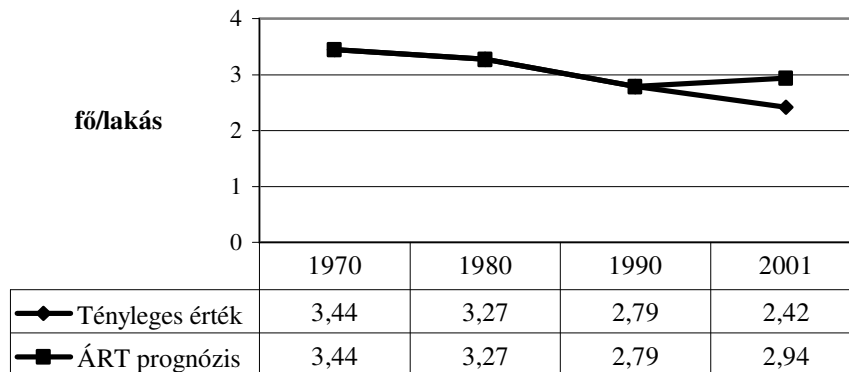
Az ÁRT becsült adatai és a tényleges folyamatok összehasonlításakor egyértelműen megállapítható és lényegi eltérést mutat a becsült távlati népességszám (a becsült 80 800 fő helyett ténylegesen 57 695 fő), de legalább ilyen fontos a fő/lakásszám mutatóban jelentkező eltérés (a becsült 2,94 fő/lakás helyett ténylegesen 2,42 fő/lakás). A becsült és tényleges folyamatok eltérése, ebben az esetben egymás ellen ható összetevőket jelentenek az igényelt lakástöbblet megállapítása során (2–4. sz. grafikonok).

2. sz. grafikon

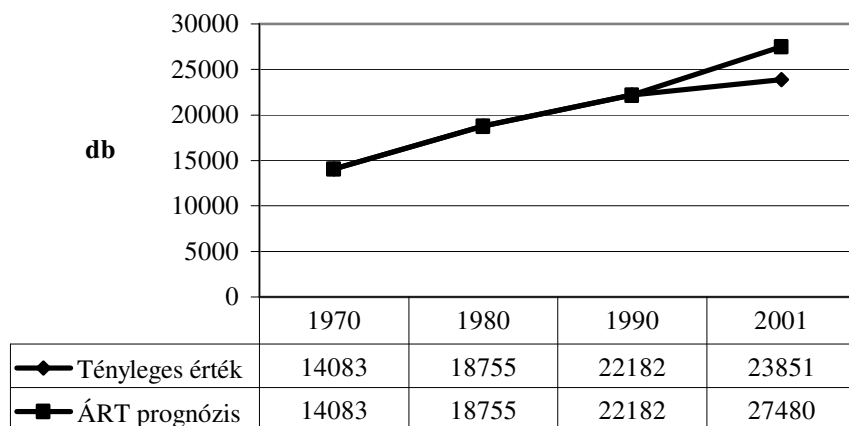
3. sz. grafikon

Egy lakásra jutó lakók számának tényleges és az 1992-ben készült ÁRT szerinti alakulása Egerben (1970-2001)

4. sz. grafikon

A lakásszám tényleges és az 1992-ben készült ÁRT szerinti alakulása Egerben (1970-2001)

A maihoz képest változatlan népességgel és fő/lakás mutatóval, valamint az ÁRT-vel azonos beépítési és területi jellemzőkkel számolva, a jelenlegi ÁRT mintegy 15%-os tartalékot foglal magába a lakásellátás terén.

A népesség csökkenő tendenciájának megítélése egyértelműen településfejlesztési koncepcionális kérdés.

Véleményünk szerint Egerben törekedni kell a dezurbanizációs folyamatok megfékezésére, hiszen általános tapasztalatok szerint a tartós elvándorlás szelektív. A népességből a fiatalabb, munkaképes korú lakosságot érinti elsősorban, s így a korösszetétel változásán keresztül a természetes szaporodási rátára is negatívan hat. (Előregedési folyamat) Ugyancsak jellemző általában a jobban adózó polgárok elvándorlásának magasabb aránya.

Vizsgálataink során egyértelműen tapasztaltuk, hogy a városkörnyéki kiköltözések nem egészen esnek azonos megítélés alá, az egyéb településekbe történő elvándorlással. A város és környékének hagyományosan szoros együttélése, a kistérségi önkormányzati társulás jó működése s végül, de nem utolsósorban az EU térségi politikája miatt – az egyes várospolitikusok, illetve városi polgárok véleményalkotása során – ezek eltérő súllyal esnek latba a kérdés megítélésekor.

Térségi (kistérségi) szempontból a tényleges és legnagyobb veszteséget valóban a távolabbi területekre (elsősorban Budapestre) költözők jelentenek a város számára. (Csekély vigasz lehet – bár nem lebecsülendő – ebben az esetben a további kapcsolatépítésben rejlik lehetőség Eger és a főváros között.)

A területi vonatkozások összefoglalása

Az 1992-ben elfogadott ÁRT a lakásépítési területeket Eger város népességének *feltételezett növekedésével* összhangban tartalmazza. Ugyanakkor a területekre, illetve beépítési módokra vonatkozó javaslatok figyelembe vették a *településszerkezeti, táji és épített környezeti adottságokat*, s így jó alapot adnak a rendezési terv felülvizsgálata során a területi vonatkozások kidolgozására. A *mennyiségi vonatkozások* felülvizsgálata szükségesnek látszik, bár a népesség növekedésének megtorpanása valószínűsíthetően tovább erősítette a családok elaprózódásának folyamatát, s így a családok, háztartások számának csökkenése nem követte egyenes arányban a népesség számának csökkenését (a fő/lakás mutató csak utal erre a tendenciára, de ennek egyéb okai is lehetnek).

Véleményünk szerint a kedvezőtlen népességi folyamatokra *semmiképp sem szabad a lehetőségek beszűkítésével* reagálni. Sokkal inkább, a rendelkezésre álló területek fokozatos és igény szerinti előkészítését kell megvalósítani. A megfelelő lakáskínálat kialakításával, törekedni kell a társadalmi - gazdasági és kulturális szempontból magas státusszal rendelkező, illetve fiatal népesség megtartására illet letelepítésére a városban.

4. SZOCIÁLIS ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS

Elvek és célkitűzések

A szociális gondoskodás és az egészségügyi ellátás középpontjában az **egyén**, a **család** és mind táguló körben az egész **közösség** áll. A helyi karitatív, non profit és piaci szervezetek növekvő súlya az ellátásban egyre fontosabbá teszi az önkormányzat szerepvállalását a **koordináció** terén.

A szociális ellátásra leginkább rászorulókat köre:

- egyedülálló idős korúak, nyugdíjasok,
- munkanélkülivé válók, tartós munkanélküliek,
- többgyermekes családok, veszélyeztetett gyermekek,
- marginalizálódott csoportok, krízishelyzetben lévő gyermekes anyák, hajléktalanok.

A város lakosságának egészségügyi állapota, összefüggésben az általánosságban megállapítható egészségtelen életmóddal és specifikusan a rossz szociális helyzetben lévő társadalmi rétegek jelenlétével, országos összehasonlításban is kedvezőtlen.

Az egészségügyi intézmény-hálózat terén az önkormányzat

- házi orvosi, házi gyermekorvosi,
- fogorvosi,
- iskolaorvosi és
- védőnői feladatokat lát el.

A város lakóinak kórházi fekvőbeteg és szakorvosi ellátását a Markhot Ferenc megyei Kórház biztosítja.

Alapvető célként fogalmazható meg mind szociális, mind egészségügyi téren a megelőzés stratégiájának kialakítása.

Feladatok

- Fontos feladat a szociális és egészségügyi ellátás, valamint az oktatási, az idegenforgalmi, a sport és a kulturális szektor közötti együttműködés és információcsere megteremtése.
- A népesedési tartalékok megőrzése érdekében a munkahelyi és lakáskörülmények javítása, emberbarát városi környezet kialakítása.
- Munkahelyteremtéssel és a közmunkák megfelelő mértékű kiépítésével minimalizálni kell a munkanélküliséget.
- A város elszegényedő lakosságának a társadalomtól való leszakadásának megakadályozása, helyzetük normalizálása. A területi rehabilitáció eszközével a fokozatosan avuló városrészekben élő lakosság társadalmi helyzetének javítása.
- A lakosság egészségtudatának javítása, egészségfejlesztését szolgáló preventív tevékenységek és szűrővizsgálatok végzése az alapi szakellátás összehangolt munkájával. Ezek – valamint a város egészségügyi és szociális koncepciójának – megvalósítását biztosító infrastruktúra és háttérintézmények fejlesztése.
- A lakosság egészségügyi állapotának felmérése, korai kezelésbe vétele, a terület, illetve rétegspecifikus, vagy egyéb kóros eltérések okainak feltárása az ÁNTSZ intézményeivel együttműködve. Az okok megszüntetésére közös feladatterv kidolgozása, figyelembe véve a város kistérségi feladatait is.
- A civil társadalmi szerveződések támogatása, a magánszféra szerepének erősítése.
- Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében kiemelten kell kezelni az akadálymentes környezet kialakításának törvényben rögzített feladatainak végrehajtását.
- A növekvő számú idős emberek számára a megfelelő intézményhálózat biztosítása.

- Külön hangsúlyt kell fektetni a fiatalok körében az egészségmegőrzésre, biztosítani kell a szabadidő egészséges, lehetőleg közösségben történő eltöltésének lehetőségét.
- Az alapfokú ellátás privatizációja során az önkormányzatnak az ingatlangazdálkodás eszközével törekednie kell az ellátás egyenletes területi lefedettségének biztosítására. Jogi és gazdasági összetevőket is vizsgáló tanulmányt kell készíteni, a szociális és településszerkezeti szempontból egyaránt kedvező program megvalósítására.
- Fontos feladat a város támogató részvétele a *kórház rekonstrukciós* programjában. A kórház legfontosabb fejlesztési feladatai közé tartozik:
 - a gyógyító létesítmények területi koncentrációja (működési hatékonyság növelése),
 - a szociális jellegű ellátás erősítése (ápolási otthon, gondozóház, hospice szolgálat),
 - a gyógyidegenforgalomhoz, az egészségturizmushoz kapcsolódó szolgáltatások körének bővítése.

Területi vonatkozások

- Az **egészségügy** terén legfontosabb feladat a kórházrekonstrukció végrehajtása, a hatékony működés valamint a tevékenységi körben tervezett bővítések és funkcióváltások feltételeinek területi biztosítása.
- A **szociális ellátás** terén megoldandó feladatok végrehajtásának településszerkezeti vonatkozásai nem jelentősek. A fejlesztési feladatoknak az önkormányzati ingatlangazdálkodás keretében történő megoldására (ágazatközi együttműködés) kell törekedni, melynek során az alábbi intézkedések szükségesek:
 - Az idősek ellátásának fejlesztése, elhelyezési nehézségeinek megoldása.
 - Átmeneti elhelyezést nyújtó otthonok létesítése pszichiátriai és szenvedélybetegek, valamint fogyatékosok számára.
 - Nappali, átmeneti és tartós ellátás fejlesztése hajléktalanok számára.
 - Bölcsődei férőhely-fejlesztések.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

Szociális és gyermekvédelmi ellátások

A szociális és gyermekvédelmi ellátások törvényekben meghatározott önkormányzati feladatai alapján Eger MJV Önkormányzata a rászorultak részére pénzbeli támogatást folyósít, illetve személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat biztosít.

A **pénzbeli segítségnyújtás** főbb formái:

- munkanélküliek jövedelem pótló támogatása (folyamatosan csökkenő létszám),
- lakásfenntartási támogatás évente mintegy 7-800 családnak,
- ingyenes gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-vásárlásra jogosító ún. közgyógyellátási igazolvány 1500 fő részére,
- kiegészítő családi pótlék (étkezési és tanévkezdési támogatás formájában), mintegy 1500 gyermeket érint,
- foglalkoztatáspolitikai jogszabályok ellátásaiból kieső munkanélküliek rendszeres szociális segélyezése (100-120 fő) és foglalkoztatása 111 fő 30-180 nap közötti munkába állításával,
- háborús eseményekkel összefüggő kártérítési ügyek, hadiellátások, járadékok
- napi megélhetési gondokkal küzdő, krízishelyzetben lévők támogatása évi 3-4000 eseti segéllyel.

A szociális segélyezésre fordított összeg 2001-ben együttesen meghaladta a kettőszázötven millió forintot, amelynek felhasználása helyi rendelet szabályai szerint történik.

A **személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat** két önkormányzati intézmény szolgáltatja, a városban működő alapítványok munkájával kiegészítve:

- Az *Idősek Berva-völgyi Otthona* 52-54 fő tartós bentlakásos ellátásáról gondoskodik, működésében jelentősen támaszkodva az „Egri Szociális Otthonért” Alapítványra míg az intézmény működési kiadásainak egyharmadát az önkormányzat biztosítja. Az ilyen típusú elhelyezés iránt rendkívül megnövekedett igények (mintegy 100 fő a várakozó listán lévők száma) az intézmény bővítését indokolják.
- A *Családsegítő Intézet* keretein belül igénybe vehető szolgáltatások:

- szociális étkeztetés keretében napi egyszeri meleg étel közel 800 fő részére,
 - házi segítségnyújtás mintegy 100, önmagát csak részben ellátni képes idős vagy beteg személyek részére,
 - öt idősek klubjában 135-140 fő nappali ellátásáról gondoskodnak
 - az értelmi fogyatékosok napközi otthonának – szűkös elhelyezési lehetőségek mellett – 31 fő állandó gondozottja van,
 - a hajléktalan szállón 70-80 főt látnak el, az éjjeli menedékhely (40 férőhely) és átmeneti szállás (10 férőhely) mellett az arra jogosultak tartós bentlakással ápoló-gondozó otthoni elhelyezést (26 férőhely) is kaphatnak,
 - gyermekjóléti szolgálat működése társulásban négy településsel.
- A Szegényeket támogató Alap Egri Alapítványával együttműködve gyermekek átmeneti otthona, a Konszenzus Alapítvánnyal családok átmeneti otthona létesült.
 - A városban négy bölcsőde működik (összesen 180 férőhely), jelentős önkormányzati támogatással. Igény merült fel a lajosvárosi körzetben a 20 férőhelyes Ifjúság utcai bölcsőde bővítésére.
 - A szenvedélybetegek ellátására az egri Főegyházmegyei karitás (az önkormányzat évenkénti működési támogatásával és együttműködésével) 1998-ban segítő szolgálatot hozott létre.
 - A megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának elősegítésére az önkormányzat által létrehozott Agria Humán Kft. jelenleg 15 telephelyen közel 600 fő rehabilitálható rokkant személynek biztosít munkát.

Egészségügyi ellátás

Az önkormányzat az alábbi egészségügyi ellátásokat nyújtja a lakosság részére (dőlt betűvel: vállalkozási formában):

- *háziorvosi ellátás 22 körzetben, házi gyermekorvosi ellátás 11 körzetben,*
- városi védőnői szolgálat, iskolaegészségügyi ellátás,
- mentálhigiénés gondozás,
- *felölt és gyermek hétközi nappali és éjszakai ügyelet a város és összevont központi hétvégi ügyelet a város és még 15 település részére,*
- fogászati felnőtt és gyermek alapellátás 15 vegyes körzetben,
- iskolafogászati ellátás 6 körzetben,
- fogászati ügyelet, fogászati szakellátások,
- *foglalkozás-egészségügyi szolgálat,*
- hajléktalanok háziorvosi ellátása.

A város 1999-2002 között több mint 20 millió forintot fordított fejlesztésekre, beruházásokra, elsősorban eszközfejlesztésre, a fogászati kezelőkre, akadálymentesítésre, az orvosi ügyelet és a hajléktalanok rendelőjének kialakítására. Jelentős ráfordítást igényelnek az ellátásához szükséges, az egészségbiztosítás által nem finanszírozott irányítási, gazdálkodási, karbantartási feladatok.

A Közgyűlés által 2002-ben meghozott, az egészségügyi alapellátás teljes privatizációjához szükséges elvi döntések alapján folyamatban van az orvosi rendelők magánosítása azok számára akik vállalkozási formában látják el a feladatukat.

Az önkormányzat anyagilag is támogatja a megyei kórház eszközfejlesztési terveit. A kórház rekonstrukcióját az egészségügyi szakiskola épületének átadásával kívánja a város elősegíteni.

Heves megye, azon belül Eger város lakosságának egészségi állapota sok tekintetben aggasztó. A lakosság előregedett, az öregedési index országos vonatkozásban is magas. A város élen áll bizonyos daganatos betegségek (tüdőrák, ajakrák, méhrákok), tüdőbetegségek, cukorbetegség, allergiás és máj betegségek megbetegedési mutatóiban. A tüdő-, vastagbél-, ajak-, különböző méhdaganatos halálozási mutatói az országos átlag felett vannak. Egyéb daganatos szív- érrendszeri betegségek tekintetében azonban az országos átlagnál kedvezőbb a város helyzete.

5. OKTATÁS

Eger 2006-ig szóló oktatási koncepciója 2000-ben készült el, melynek főbb megállapításai jelenleg is érvényesek.

Egerben széles, ugyanakkor meglehetősen összetett iskolarendszer alakult ki, melynek jelenlegi jellemzői:

- Jelentős az *önkormányzat szerepvállalása* (gyakran a megyei jogú város címből adódó kötelezettségeken túl) az intézmények fenntartásában.
- Az oktatási épületek állaga, *műszaki és felszereltségi* színvonala az állami normatíva nagyarányú kiegészítésével sem javul megfelelő mértékben.
- Nagy mértékű *kapacitásfelesleg* tapasztalható a felsővárosi általános iskolákban.
- Folyamatosan nő a magán, az *egyházi* és az *alapítványi* fenntartású intézmények aránya.
- Az iskolatípusok keverednek, nem egyértelműek a képzési profilok az egyes intézményeken belül.
- Az iskolaválasztásnál a területi elv helyett mindjobban érvényesül a *speciális képzés* iránti igény szerinti iskolaválasztás.
- Az óvodákban és az alapfokú oktatási intézményekben magas a környező településekről bejárók aránya, ami az állami támogatási rendszernek köszönhetően a városnak – a közvélekedéssel ellentétben – jelentős *többletbevételt* jelent.
- A gimnáziumi és középiskolai tanulók aránya az országos átlaghoz, a munkaerőpiaci kereslethez valamint a felsőfokú intézményekben ténylegesen továbbtanulók számához képest *indokolatlanul magas*, a szakiskolások száma csökken.
- Az önkormányzati fenntartású intézményekben a kollégiumi kihasználtság csökken.
- Több intézmény szűk területen, környezetvédelmi (levegőtisztasági) és balesetmegelőzési szempontból rossz helyen található.

Elvek és célkitűzések

Alapvető cél az esetleges többletterhek ellenére is Eger **iskolaváros** jellegének megőrzése, megerősítése. Az elmúlt évek gazdasági folyamatai hatására kibontakozó társadalmi polarizáció nemcsak az ország régiói és települései, hanem a népesség egyes rétegei közötti különbségek növekedését is eredményezte. Mobil, a *változásokra gyorsan és hatékonyan reagálni tudó* emberek képzése szükséges a további perifériára szorulás megakadályozására, a társadalmat mindinkább polarizáló folyamatok visszafordítására.

Feladatok

- Fenn kell tartani az önkormányzati iskolák *versenyképességét* még azon az áron is, ha az ehhez szükséges pénzt más feladatoktól kell elvonni.
- *Esélyteremtő* közoktatásra van szükség, amely képes társadalmi felemelkedési utakat biztosítani a szociálisan és mentálisan periférián elhelyezkedő tanulóknak.
- Előtérbe kell helyezni a *minőségelvű oktatást*, erősíteni kell a *szakképzést és a nyelvtanítást*.
- Hangsúlyt kell helyezni a *személyiség- és képességfejlesztő*, az egészséges életvitelre és környezettudatos szemléletre nevelő pedagógiai gondolkodásra.
- Fel kell készíteni a tanulókat mind az Európai Unió, mind az állampolgári szerepre, a demokratikus életformára, ki kell fejleszteni bennük a jogok és köteleességek tudatát.
- A fiatalokban fel kell ébreszteni a helyi (történeti, kulturális, művi és természeti) értékek iránti fogékonyságot.

- Olyan képzési kínálat kialakítása szükséges, amely alkalmazkodik Eger és térsége *hagyományos*, de az utóbbi évek új beruházásai által *módosult* foglalkoztatási szerkezetéhez, egyben lehetővé teszi a *rugalmas szakmaváltást* is.
- Erősíteni kell az *együttműködést* az Eszterházy Károly Főiskolával, az alapítványi és az egyházi fenntartású iskolákkal.
- Nagyobb hangsúlyt kell fektetni (programot kell kidolgozni) a számítástechnika, környezetvédelem és természettudományok oktatásának erősítésére. E téren az általános, közép- és főiskolai szintű oktatás összehangolására kell törekedni.
- A felsőfokú oktatásban kezdeményezni kell a műszaki tudományok oktatásának erősítését.
- Támogatási rendszert kell kidolgozni az Egerben lakó, de más városban közép- és felsőfokú iskolában tanuló diákok számára, elsősorban az értelmiségi és a jól képzett szakember-réteg megtartása érdekében.
- „A fogyatékosok vagy hátrányos helyzetűek képzéséhez meg kell teremteni a szükséges intézményhálózatot. A testi és érzékszervi fogyatékos tanulók számára lehetőséget kell teremteni az integrált foglalkoztatásra a helyi intézményhálózatban.”
- A tartós demográfiai hullámvölgyként jelentkező csökkenő gyereklétszám következtében *felszabaduló forrásokat az ágazaton belül kell tartani és a minőségfejlesztés javára fordítani*, ugyanakkor fel kell készülni a lakosság megtartását és az elöregedés folyamatának megállítását célzó népesség- és lakáspolitikai intézkedések következményeire.

Óvodák

- Különös figyelmet kell fordítani az óvodai udvarok kialakítására. A gyermekek számának csökkenése, a csoportok megszűnése miatt felszabaduló helyiségeket a hiányzó és jogszabályban előírt óvodai helyiségek kialakítására kell felhasználni, esetenként épületbővítés válhat szükségessé.
- Jelentős felújítási, karbantartási munkák szükségesek, különösen a tagóvodák épületei esetében.

Általános iskolák

- Társulási vagy együttműködési szerződés szükséges a környező településekkel az átvállalt kötelező feladatok ellátására.
- A tanulói létszámcsökkenés miatt felszabaduló kapacitások kihasználása érdekében az oktatás minőségének további emelése, a *szakmai szolgáltatások körének szélesítése*, új típusú, eddig hiányzó szolgáltatások megjelenítése válik lehetővé.
- Jelentős épületfelújítási és -korszerűsítési munkák szükségesek.

Középfokú képzést nyújtó iskolák

- A hatékony és minőségi nevelés-oktatás érdekében a középfokú oktatásnak lehetővé kell tenni a tanulók különböző irányultságú érdeklődésének kielégítését, szellemi és testi képességeik fejlesztését a helyi sajátosságoknak, hagyományoknak megfelelően.
- Javasoljuk a minőségi, az Egerben és környékén ténylegesen fellépő munkaerő-igények alapján kialakított oktatási profilú szakképzési rendszer kialakítását, megerősítését.
- A túlzott volumenű nappali rendszerű gimnáziumi, középiskolai képzés helyett a *szakiskolai tanulmányok utáni felnőttoktatás* valamint a távoktatás erősítése, minőségi és mennyiségi fejlesztése célszerű.
- Együttműködésre kell törekedni a város és környéke foglalkoztatóival a számukra szükséges *mennyiségű és végzettségű* munkaerő képzési feltételeinek biztosítása terén.

- Meg kell vizsgálni az egyes intézmények önfinanszírozó képességét, lehetőség szerint növelni kell a saját bevételek arányát.

Területi vonatkozások

- Tekintettel a demográfiai adatokra megállapítható, hogy új általános és középiskola építése – a jelenlegi népesség számának és területi megoszlásának változatlansága esetén – nem szükséges, sőt a képzési volumen szűkítése, egyes intézmények összevonása, integrációja kívánatos. Jelentős fejlesztésre szorul az intézmények műszaki állapota, működési feltételrendszere.
- Nagymértékű *lakóterület-bővítések* esetén területet kell biztosítani
 - óvoda létesítésére Felnémet és Almagyar városrészekben,
 - általános iskola építésére valamint bővítésére Felnémeten illetve Almagyaron.
- Törekedni kell az oktatási intézmények *környezeti feltételeinek* javítására:
 - Szükséges tömegközlekedési eszközzel való elérési lehetőségek javítása, gyalogos közlekedés biztonságosabbá tétele;
 - Szabályozni és ellenőrizni kell az óvodák és az iskolák környezetében létesülő intézmények, tevékenységek környezetzavaró hatását.
- A szűk udvarral rendelkező, tornaterem nélküli iskolák esetében telekbővítési lehetőséget kell fenntartani (érvényes rendezési tervek).
- Az iskolák udvarán és épületeiben a tanulók sportolási, szabadidős tevékenységét elősegítő átalakítások, beruházások szükségesek.
- Meg kell vizsgálni tanuszodák építésének lehetőségét azokban a városrészekben, ahol több általános és középiskola is található egymás közelében (pl. Lajosváros. Északi lakótelep).

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

„Az egri lakosság szinte egyöntetűen azt szeretné, ha Eger a XXI. században a többlet terhek ellenére is **iskolaváros** maradna (95%). A megkérdezettek 76%-a szerint az önkormányzatnak ösztöndíjakkal és tandíjakkal el kell érni, hogy az *önkormányzati iskolák* ellátottsága és színvonala érje el vagy múlja felül az alapítványi, magán és egyházi iskolákét. A helyiek kétharmada azzal a véleménnyel is egyetért, hogy az önkormányzati iskolák versenyképességét azon az áron is meg kell őrizni, ha az ehhez szükséges pénzt más feladatoktól kell elvonni. Minden második válaszadó értett egyet azzal, hogy a környékbeli települések fizessék meg az onnan érkező tanulók képzésének többletköltségeit.” (Szonda Ipsos, 2000 pp. 3-4)

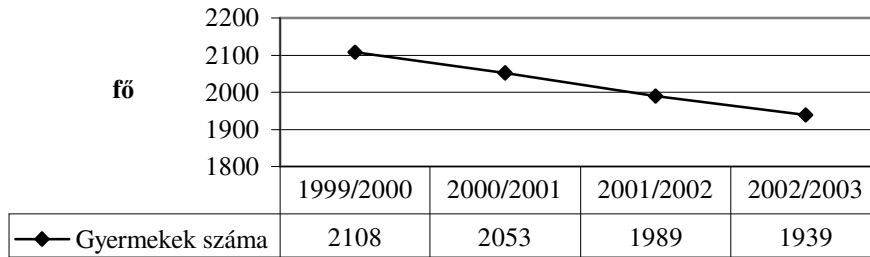
„A munkaerőpiaci képzések színvonalával a cégek többsége nincs megelégedve.” (Munkaerő prognózis, 2002 p. 12)

Az oktatásnak mint a jövő zálogának helyzete alapvetően a demográfiai és a gazdasági változások függvénye. A mindenkori népességre, elsősorban a születések számára vonatkozó adatok idővel az iskolai tanulólétszámban is jelentkeznek, míg a gazdaság igényei a munkaerőképzés jellegét, mennyiségét befolyásolják. Eger Megyei Jogú Város 2006-ig szóló Oktatási Konceptiója 2000-ben készült el. Jelen városfejlesztési konceptióba e munka számos elemét építettük be, vagy hivatkozunk olyan megállapításokra, amelyek kifejtésére az összvárosi konceptió nem ad alkalmat. Nem kerülhettük meg azonban az adatok aktualizálását, és tágabb összefüggéseket keresve a vizsgálati szempontok kibővítését.

Óvodák

A városban 19 óvoda működik, melyből 17 óvoda 3 tagóvodával önkormányzati fenntartású, egy a Dohánygyár fenntartásában, egy pedig az egyház (Jó Pásztor Óvoda) fenntartásában működik. (Ezen kívül egy idegen nyelvű óvoda kezdi meg működését 2003-ban a ZF fenntartásában.)

1. sz. grafikon

A gyermekek számának alakulása Eger óvodáiban
(1999-2003)

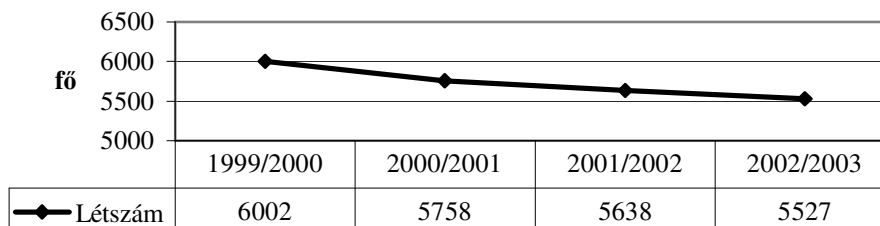
Az óvodai férőhelyek száma a városban 2068, ebből az önkormányzati fenntartású óvodákban 1823. A gyermekek száma – követve a demográfiai hullámot – jelentősen csökkent az elmúlt években, jelenleg 1994 fő (1. sz. grafikon), míg a vidékről bejáró óvodások száma 2003-ban 215 fő, aránya 10,78%. A népességadatok tükrében elmondható, hogy a negatív tendencia lassan stagnálóvá változik, jóllehet a gyerekszám csökkenését a más településekről bejárók nem pótolják.

Az óvodai hálózat területileg jól lefedett, ugyanakkor elaprózódott, sok a 3 csoportos kis óvoda. A hálózat – a csökkenő gyerekszám mellett – maximálisan képes kielégíteni az ellátási igényeket, ugyanakkor „több óvodában, tagóvodában hiányoznak vagy nem megfelelőek a személyzet munkájához nélkülözhetetlen helyiségek. A szakmai munka vonatkozásában meg kell említeni az óvodai tornaszobák hiányát (pl. Köztársaság téri, Nagyváradi úti, Vizimolnár úti óvoda stb.) illetve nem megfelelő felszereltségét. Hiányoznak az elkülönítő szobák, az egyéni fejlesztő helyiségek és az orvosi szobák is jónéhány óvodából.”

Általános iskolák

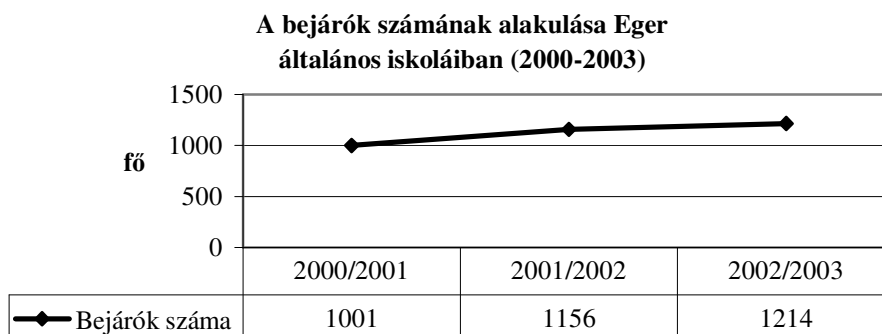
Az általános iskolák száma 16. Eger önkormányzata kilencet, a megyei önkormányzat hármat, az Eszterházy Károly Főiskola kettőt, míg az egyház kettőt tart fenn. A tanulói létszám folyamatosan csökken (2. sz. grafikon), elsősorban a Balassi Bálint, a II. Rákóczi Ferenc, a Ráchegyi, a Dr. Kemény Ferenc Általános Iskolákban. Az alapítványi és az egyházi iskolák enyhén növekvő gyereklétszáma csak kis mértékben javítja az önkormányzati fenntartású intézmények esetén tapasztalható negatív tendenciát.

2. sz. grafikon

A tanulói létszám alakulása Eger általános iskoláiban
(1999-2003)

Feltételezhetően a városból való kiköltözések hatására a tanulói létszám csökkenése mellett a vidékről – elsősorban a környező településekről – bejárók számának erőteljes növekedése jellemző az elmúlt években (3. sz. grafikon), mely 2003-ban 1214 fő, aránya 22%. A tanulók legnagyobb számban Ostoros (90 fő), Andornaktálya (87 fő), Kerecsend (72 fő), Egerszalók (63 fő) településekről járnak be.

3. sz. grafikon

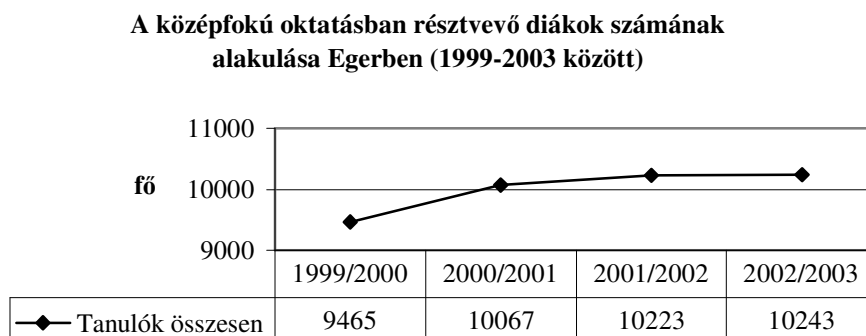
Az általános iskolák területi elhelyezkedése egyenetlen. Hajdúhegy és Almagyar körzetének iskolai ellátása a közelben nem megoldott. A felsővárosi iskolákban – a vidéki tanulók nagyarányú befogadásának ellenére – jelentős kapacitásfelesleg jelentkezik (különösen a Ráchegyi és a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola esetében).

Az általános iskolák tárgyi feltételeinek vonatkozásában a legnagyobb problémát az épületek leromlott állaga, a tervszerű felújítások elmaradása okozza. A tornatermek több iskolában nem megfelelő méretűek. Az épületekben a világítás korszerűtlen, a bútorok, berendezések elhasználódottak, a közüzemek, a vizesblokkok állaga leromlott. A taneszközfejlesztésben, a számítógépes eszközpark kialakításában az elmúlt időszakban lényeges előrelépések történtek.

Középfokú képzést nyújtó iskolák

A középfokú oktatásban az alapítványi, részben az egyházi, rendi fenntartású intézmények fokozatos térnyerése, egyben az iskolatípusok és az oktatási profilok keveredése figyelhető meg. A középiskolák és szakiskolák száma Egerben 18, ebből 8 önkormányzati, 8 magán és 2 egyházi-rendi fenntartású intézmény. Az önkormányzati fenntartású iskolákban a tanulók létszáma folyamatosan, bár lassuló mértékben csökken (4. sz. grafikon). A diákok közel fele bejáró, negyede kollégista. A kollégiumi kihasználtság 2003-ban 82,38%. A felnőttoktatásban résztvevők aránya kevesebb, mint 8%.

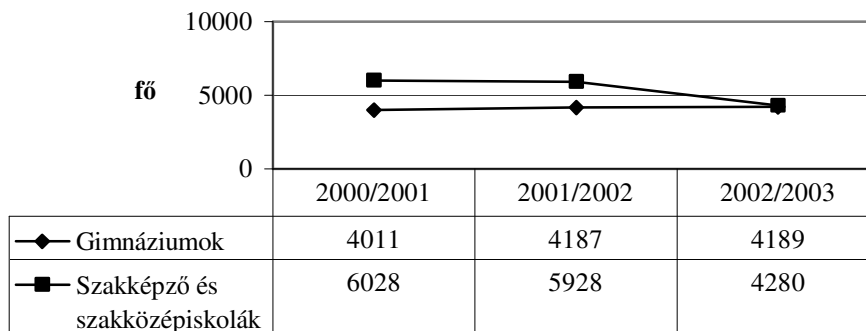
4. sz. grafikon

A középfokú oktatás szerkezetére jellemző a szakmát tanuló diákok számának csökkenése és a humán jellegű gimnáziumi képzésben résztvevők számának növekedése (5. sz. grafikon).

5. sz. grafikon

A gimnáziumi és a szakmát tanuló diákok számának alakulása Egerben (2000-2003)

A humán érettségi bizonyítványt szerző diákok arányának növekedése nem áll összhangban a városban fellépő munkaerő-kereslettel, ami egyrészt együtt jár a középfokú végzettséggel rendelkező pályakezdő munkanélküliek számának növekedésével, másrészt a vállalatok más településekről kénytelenek a létszámot feltölteni.

A képzés jellege tehát csak részben igazodik a városban és annak térségében tapasztalható munkaerő-kereslethez. Míg a gimnáziumi és szakközépiskolai tanulók aránya indokolatlanul nagy, addig a szakképzésben résztvevők száma kifejezetten alacsony (28%). Az aránytalanság a képzés színvonalának csökkenéséhez vezet, ugyanakkor munkaerőhiányt okoz a minőségi szakmunkásokat igénylő területeken, míg túlkínálatot jelent a középiskolát végzettek között. Jóllehet az Országos Fejlesztési Koncepció a „tudásalapú társadalom” jövőképét vázolja fel, s egyértelműen ezt az irányvonalat kell követni Egerben is, az nem járhat együtt sem a szakmunkás, sem az érettségi bizonyítvány leértékelődésével.

6. SPORT

A vonatkozó alátámasztó részben az érvényes testnevelési és sportkonceptiónak a *jelenlegi* helyzetre, illetve elérendő *célokra, feladatokra* vonatkozó legfontosabb megállapításai összefoglalásra kerültek. Az alábbiakban a fejlesztési **elvek** és **célok** még összefogottabb rögzítésére, illetve a településszerkezeti terv során érvényesítendő **területi** elvek és **vonatkozások** kiemelésére szorítkozunk.

Fejlesztési elvek és célok

A sportlétesítmények fejlesztése egyként kell, hogy szolgálja

- a városban lakóknak, elsősorban a fiataloknak, de minden korosztálynak az **egészségmegőrzését**,
- a **szabadidő** egyéni, de inkább közösségben való **eltöltését**,
- az **idegenforgalmat**, az ide látogatók szabadidő-eltöltési lehetőségének bővítésével a **tartós turizmus** elősegítését,
- a **versenysport** által a város **ismertségének növekedését**, a városi szponzorok által, az egri produktumok reklámozási lehetőségét.

A sportlétesítmények fejlesztésekor **alapelvként** kell rögzíteni, hogy egységesen, *egymást erősítő módon* kell fejleszteni, üzemeltetni:

- az óvodai, általános és középiskolai testedzést,
- a lakosság és turisták szabadidő eltöltését, valamint
- a versenysportot szolgáló létesítményeket.

Fontos eleme a fejlesztésnek, üzemeltetésnek, karbantartásnak a **tulajdonosok** közötti **koordináció**, városi összefogás, közös tehervállalás és a létesítmények **nyitottabb üzemeltetése**.

Területi vonatkozások

Egerben a *helyi népesség egészségmegőrzésének* programja, s az *idegenforgalmi* koncepcióban rögzített *egészségturizmus*, mint vonzástényező megfogalmazása nyomán, fokozott mértékben kell törekedni a sportlétesítmények *helybiztosítására*, az intézményi háttér fejlesztésére.

- Továbbra is fenn kell tartani az egyes szabályozási tervekben, az *iskolaudvarok bővítésére* szolgáló területeket.
- Helyet kell biztosítani *legalább városrészenként* a játszóterek, szabadtéri sportfelületek kialakítására, ez alól a nagyobb összefüggő családiházassal területek sem jelenthetnek kivételt (pl. Hajdúhegy).
- Meg kell vizsgálni a *tanuszodák hálózatának* helybiztosítási lehetőségét.
- Az *összvárosi szintű ellátást biztosító* kijelölt területek vonatkozásában végleges javaslatot a szerkezeti tervben kell tenni. Előzetesen az alábbi területek együttesen jönnek számításba:
 - az ÁRT-ben – a Nagylapos területén, a kempingtől északra – kijelölt szabadidős központ (valószínűsíthetően csökkentett területtel),
 - a Felsőváros területén meglévő sportterületek (valószínű bővítéssel),
 - az Érsekkertben meglévő sportcsarnok térsége (részleges funkcióváltással).
- A felsorolt területeken (később eldöntendő megoszlás szerint) elsősorban az alábbi létesítmények elhelyezése javasolt:
 - Bozsik program,
 - jégcsarnok,

- városi sportcsarnok,
 - tanuszoda,
 - komplex kispályás sportközpont,
 - görkorcsolya, gördeszka pályák.
- A nagylaposi sportcentrum megalapozása érdekében szükséges legalább egy nagyobb szabású létesítmény *indító beruházásként* való megvalósítására a területen.
 - A *sportiskola* elhelyezésére, már meglévő szabadtéri sportpályákhoz való csatlakozás célszerű (pl. HM sportpályák – volt katonai kollégium, vagy a felszámolás alatt álló gyermekváros területe).
 - A *nagyobb területigényű* létesítmények elhelyezése szempontjából a város beépített területeitől messzebb elhelyezkedő, természetközeli adottságokkal rendelkező területek kijelölése célszerű (pl. lovassport, golfpálya, sárkányrepülő, sportrepülőter bővítésének kérdése).
 - Meg kell vizsgálni a tervezett Szalóki út bekötése térségében meglévő *szabadidőközpont* újbóli hasznosításának lehetőségeit.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

A város olyan, 2001-ben elfogadott Testnevelési és sportkonceptióval rendelkezik, amelynek legfőbb megállapításai ma is érvényesek. Ezek közül az alábbiakban csak a legfontosabb megállapítások kerülnek kiemelésre, illetve részben kiegészítésre.

Megállapítások

- A minőségi sport továbbra is a megyeszékhelyen koncentrálódik.
- Az országgyűlés az egyetemes testkultúra részeként elismerte a sport kiemelkedő jelentőségét az egészségmegőrzésben, a személyiség formálásában és különösen fontos szerepét a fiatalság fizikai és erkölcsi nevelésében.
- A Sporttörvényben előtérbe került a szabadidősport, az iskolai- és egyetemi sport, és a fogyatékosok kiemelt támogatása.
- Az elmúlt időszak egyik legfontosabb és jellemző problémája az erős, támogató cégek, vállalatok megszűnése, illetve a sporthoz fordított támogatások drasztikus csökkentése.
- A szűkülő állami támogatás és a folyton változó gazdasági környezet miatt a sportszervezetek, sportegyesületek egyre nehezebb körülmények között kénytelenek dolgozni.

A fejlesztés általános alapelvei

- A sport hagyományosan értékteremtő, közösségformáló szerepet játszik. A testedzés a sport gyakorlása állampolgári alapjog.
- A sport társadalmi funkcióit (egészségmegőrzés, személyiségformálás, nevelés, haza védelmére való alkalmasság) elő kell segíteni.
- A testnevelés és sport részterületei, az óvodai testneveléstől a diáksporton át az élsportig, egymással összefüggő egységet képeznek.
- *A sport intézményi és területi fejlesztései, egyben az idegenforgalmi vonzástényezők bővítését is jelentik.*

Általános helyzetértékelés

A jelenlegi állapot értékelése, főbb feladatok

- Az elmúlt években a létesítmények műszaki állapota jelentősen romlott. A kizárólagosan városi tulajdonú, sportolásra használható területek száma csökkent.
- A sportlétesítmények túlzottan egyesületi igényeket szolgálnak, ugyanakkor a városi tornatermek, sportpályák nyáron és hétvégeken kihasználatlanok.
- A szabadidősport fő bázisainak számító szabadtéri pályák, parkok, játszóterek állapota nem felel meg a korszerű követelményeknek.

- El kell érni, hogy a rendezési tervekben helyet kapjanak a gazdasági növekedéssel együtt megjelenő rekreációs igényt kielégítő sportlétesítmény-rendszerek.

Iskolai sport

- Az *óvodai testnevelés* terén, intézményenként igen eltérőek a feltételek. Elérendő cél, hogy minden óvodában legalább a *tornaszoba* szintű ellátás meglegyen.
- Az *oktatási intézmények* terén:
 - A tornatermek felszereltsége, sporteszköz ellátottsága összességében nem megfelelő. Az iskolák sportolási lehetőségeiket a környező városi, intézményi, egyesületi tulajdonban lévő sportlétesítmények használatával egészítik ki.
 - Jelenleg nem rendelkezik tornateremmel a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és az Egri Mezőgazdasági Szakközép- és Szakképző Iskola.
 - Több intézmény tornaterme felújításra, bővítésre szorul. Több esetben jellemző a sportudvarok hiánya, illetve területi szűkösége.
 - A Balassi Bálint Általános Iskola tanmedencéje rekonstrukcióra szorul.

Elérendő **cél**, hogy minden oktatási intézmény rendelkezzen megfelelő felszereltségű *tornateremmel*.

A *rendezési tervek* felülvizsgálata során törekedni kell a már rögzített *területbővítések* további rendezési tervi szerepeltetésére és végrehajtására.

Az egészséges életmód feltételeinek javítása terén távlatban szükséges a városban (több iskolát egyszerre szolgáló) tanuszoda hálózat kiépítése.

A *főiskolai-egyetemi sporttal* kapcsolatban fontos kiemelni, hogy Egerben az Eszterházy Károly Főiskolán közel 50 éve képeznek általános iskolai testnevelő tanárokat, továbbá hat éve a Magyar Testnevelési Egyetem kihelyezett tagozataként egyetemi szintű tanárképzés is folyik a főiskolán.

A Hittudományi Főiskolán versenysporttal nem foglalkoznak, csak szabadidős sportprogramokat szerveznek.

Sportegyesületek, verseny- és élsport

A városban megnőtt az igény a sportot szakértő módon értő közvélemény részéről a város rangjához méltó sportesemények iránt.

A versenysport terén erősíteni kell az utánpótlás nevelésének támogatását. E téren a város már megtette az Országos Bozsik programhoz való csatlakozás szükséges lépéseit.

A Városi Sportiskola *intézményéhez* célszerű egy közvetlenül hozzárendelt iskolai *létesítmény* kijelölése.

Szabadidősportok

A *városrészek* eltérő létesítmény- és eszközellátottságát kiegyensúlyozottabbá kell tenni, ennek érdekében szükséges:

- a **sportolásra alkalmas közterületek** (kerékpárutak, grundpályák, játszóterek) felújítása, biztonságos működtetése,
- lehetőség szerint **városrészenkénti szabadtéri kispályás sportterületek** kialakítása;

Városi szinten fontos feladat:

- a **Bárány uszoda** rekonstrukciója
- a **természetjáró szakosztályok** munkájának továbbfejlesztése,
- **korcsolyapályák** kialakítása,
- különös figyelmet kell fordítani a **lakótelepen élők** sportolási lehetőségeire (parkok, játszóterek, sportpályák kiépítésére).

Támogatni kell a tornatermek, sportpályák, uszodák, strand további kedvezményes igénybevételét a lakosság számára.

Egészségkárosultak sportja

Kiemelt módon kell segíteni

- az egészségkárosultak sportéletét,
- a gyógyító célú sportot, valamint
- a városban működő egészségkárosultakat összefogó egyesületeket.

Sporttörténeti kutatómunka

Továbbra is fenn kell tartani és a lehetőségekhez képest bővíteni kell a Megyeháza udvarán működő Sportmúzeumot.

Sportegészségügyi központ

Ki kell dolgozni a létrehozás és működés feladat- és feltételrendszerét.

Sportidegenforgalom

Az idegenforgalom szempontjából fontos a helyi sajtóságokat kihasználó, *hagyományokat őrző*, vagy éppen *újszerűséggel ható* sportklubok, szakosztályok tevékenysége (pl. Egervári Vitézlő Oskola, handball, sárkányrepülő, repülő, hegyikerékpáros, lovas, siklóernyős, túrakerékpáros, motorkerékpáros, baseball, gördeszka és extrém sportok egyesületei stb.). Ennek megfelelően, szükséges az ilyen típusú sporttevékenységet folytató klubok idegenforgalomba való bekapcsolása, rendezvényeik támogatása.

Kapcsolati rendszerek fejlesztése

A kapcsolati rendszerek fejlesztése egyaránt fontos

- az önkormányzat és a sportegyesületek együttműködése,
- az országos, a nemzetközi, a testvérvárosi kapcsolatok,
- a fiatalok cseretáboroztatása terén.

7. KULTÚRA

A város 2001-ben elfogadott kulturális koncepcióval rendelkezik, amelyből jelen anyagban csak a legfontosabb célokat, feladatokat és területi vonatkozásokat emeljük ki.

Elvek és célkitűzések

Magyarország Európai Unió csatlakozása során kitüntetett szerepet kap a nemzeti és a helyi kultúra, mint a társadalmi identitástudat és a lokálpatriotizmus legfontosabb megnyilvánulási színtere.

Eger jövője szempontjából továbbra is az egyik legfontosabb **cél** az *évszázadok alatt kialakult kulturális értékek egymásra épülésének kihangsúlyozása, megőrzése és továbbfejlesztése*, annak érdekében, hogy a város intenzíven működő *művészeti, kulturális központ* jellege megmaradjon és tovább erősödjön a térségben.

Egerben meg kell őrizni a kulturális kínálat sokszínűségét, lehetővé kell tenni a programok minél szélesebb körben való elérhetőségét. Hangsúlyozni kell a kultúra nyitottságát, annak szerepét a másság kifejezésében és a tolerancia gyakorlásában.

A megváltozott törvényi és szervezeti keretek között az önkormányzatnak továbbra is feladata a kulturális tevékenység hathatós támogatása, mind az anyagi eszközök, mind az intézményi háttér biztosítása terén.

A kultúrának továbbra is az idegenforgalmi vonzástényezők szerves részének egyben a helyi polgárok életminőségét meghatározó tényezőnek kell maradnia. E téren fontos a helyi művészek és alkotóműhelyek ismertté válásának segítése, bemutatkozási lehetőségének biztosítása.

Feladatok

A város művészeti élete, a kultúra nyitottsága

- Fenn kell tartani és tovább kell fejleszteni a város nemzetközi szintű kulturális kapcsolatait, rendezvényeit, elő kell segíteni az európai kultúra megismerését a helyi kultúra integrációját.
- Támogatni kell a kisebbségi önkormányzatok kulturális tevékenységét és a rétegspecifikus rendezvényeket, erősíteni kell a kultúra érték közvetítő szerepét.
- Lehetővé kell tenni minél szélesebb rétegek bevonását a város kulturális életébe, bővíteni kell a családok, a fiatalok és az idősek számára szervezett kulturális programok kínálatát.
- Támogatni kell a helyi képzőművészek tevékenységét, emellett művésztelep és alkotótáborok szervezése indokolt, mellyel a városhoz lehet kötni az alkotókat, így a *közvetlen kapcsolat* hatására növelhető a bemutatók, kiállítások száma, az alkotások helyi jellege.
- Erkölcsei és anyagi támogatást kell nyújtani az ún. „ház nélküli” művészetek szereplőinek az általuk nyújtott teljesítmény, a társadalmi egyesületeknek a működési hatékonyság függvényében.
- Szélesíteni kell a polgárok tájékoztatásának csatornáit, bővíteni kell a helyi média lehetőségeit továbbra is betartva a város azon alapelvét, hogy a média szereplőit nem kívánja a mindenkori önkormányzat mellett elkötelezni.

A kultúra, az oktatás és az idegenforgalom kapcsolata

- A kulturális élet szervezésébe be kell vonni az idegenforgalom szereplőit, az oktatási intézmények (elsősorban a főiskola) képviselőit és a civil szervezeteket.
- Erősíteni kell az oktatási intézmények szerepét elsősorban a fiatalok kulturális tevékenységének területén.
- A Város a Város Alatt Program keretében komplex módon kell érvényt szerezni a hagyományörzéssel, az ismeretterjesztéssel és a kutatással kapcsolatos intézményi infrastruktúra bővítésének.

Környezetkultúra

- Szükséges az épített környezet értékeinek tudatosítása, a helyi értékek differenciált védelmi rendszerének kidolgozása.
- Bővíteni kell a magas színvonalú rendezésbe bevont közterületek körét, erősíteni kell egyes történeti értékű területek rehabilitációját.
- Támogatni kell a gazdag történelmi múlt emlékeit őrző épületek helyreállítását, a régészeti emlékek feltárását és bemutatását, a funkcionális hagyományok felélesztését.
- Bővíteni kell a kulturális hagyományokat őrző épületek közösségi használatba vételének lehetőségét.

Az önkormányzati finanszírozás és működtetés rendszere

- Szükséges az intézményi háttér bővítése, az eltérő működtetési háttérű intézmények használati integrációjának elősegítése.
- Folytatni és bővíteni kell az önkormányzat és a más fenntartó által vagy azzal közösen üzemeltetett intézmények támogatásának gyakorlatát.
- Az egyes intézmények infrastruktúra-fejlesztésének támogatása szükséges a központi pályázati források minél nagyobb mértékű igénybevétele érdekében.
- Fontos a szervezeti keretek gazdaságilag leghatékonyabb formáinak további feltárása, valamint a vállalkozói mecenatúra kibontakozásának elősegítése.
- Differenciált értékesítési rendszer kidolgozása szükséges annak érdekében, hogy a helyi közönség is elérhető áron vehesse igénybe a kulturális és az azt kiegészítő szolgáltatásokat.
- A jövőben is biztosítani kell a kulturális szervezetek függetlenségét, azonban a programok összehangolása, a tárgyi és szellemi adottságok hatékonyabb felhasználása érdekében erősíteni kell azok együttműködését.

Területi vonatkozások

- A kulturális rendezvények színvonalához *méltó környezet* kialakítása, külső és belső terek rendezése.
- A jelenleg kihasználatlan, építészeti vagy más szempontból *értékes épületek* kulturális célú felhasználása.
- A városközponttól távolabb élők, vagy az anyagilag hátrányos helyzetben lévők információs és kulturális ellátottságának javítása (*fiókkönyvtárak és teleházak* létesítése elsősorban a külső városrészekben).
- A Forrás Gyermekek Szabadidő Központ és a Harlekin Bábszínház térségének rendezése.
- A Bródy Sándor Városi és Megyei Könyvtár *bővítése*.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

A város 2001-ben elfogadott Kulturális koncepciójának legfőbb megállapításai ma is érvényesek. Ezek közül az alábbiakban csak a legfontosabb megállapítások kerülnek kiemelésre, illetve részben kiegészítésre.

Helyi sajátosságok

Eger történelmi múltjának, iskolaváros jellegének, idegenforgalmi vonzerejének és az épített műemléki környezetnek köszönhetően jelentős kulturális tevékenységgel és azt ezt szolgáló intézmény-, illetőleg civil szervezeti hálózattal rendelkezik. A városban az országos átlagnál nagyobb arányban van jelen az értelmiségi réteg, amely nemcsak a kulturális szolgáltatások fogyasztója, hanem a kulturális élet szereplője is egyben. A város kulturális élete *javítja a lakosság életminőségét, fokozza a város idegenforgalmi vonzerejét.*

Eger kulturális kínálata sokszínű és *több lábon álló*, melyben jelentős az intézményhálózat szerepe: a városban színház, bábszínház és három közművelődési intézmény működik. A múzeumok, könyvtárak, levéltárak a két főiskola mellett nemcsak az ismeretterjesztés, hanem a tudományos kutatás helyszínei is. Jelentős az itt élő képző- és iparművészek, írók, költők, színművészek száma.

Eger Megyei Jogú Város a kultúra területén nyújtott *kiemelkedő teljesítményeket* évente a Pro Cultura Agriae kitüntetéssel és négy művészeti (irodalom, képzőművészet, zene, újságírás) nívódíjjal ismeri el.

A város több országos és nemzetközi *kulturális rendezvénynek* is helyet biztosít. A Műemlékvédelmi-, a Filmművészeti Nyári Egyetem és az Országos Akvarell Biennálé évtizedek óta kerül megrendezésre, a Nemzetközi Fényszimpózium és a Katonazenekari Fesztivál szintén több éve népszerű események.

Az elmúlt évtized során több tucat olyan *civil szervezet*, kulturális *egyesület* jött létre, amelyek a kulturális élet számottevő színterjévé, szereplőivé váltak. Az utóbbi években a kulturális életben megjelentek a magánkezdemenyezések, a kulturális vállalkozások is.

A művészeti ágak közül valamennyi – a színházművészetet kivéve – az amatőr státuszban erősödött meg. Különösen jelentős fejlődésnek indultak az ún. „ház nélküli” *művészetek*: a komolyzene, a kortárs tánc-, a képző- és a fotóművészet.

Az *intézményhálózat* elfogadható körülményeket biztosít a közművelődés és a művészeti élet számára. Kiemelkedően jó körülmények között működik a Gárdonyi Géza Színház, rendkívül hátrányos helyzetben van azonban a Forrás Gyermek Szabadidő Központ és a Harlekin Bábszínház. A nagyobb volumenű képző- és iparművészeti kiállítások rendezése lehetővé válik a Trinitárius templom e célra történő hasznosításával.

Intézményhálózat

- Önállóan működtetett intézmények
 - Forrás Gyermek Szabadidő Központ
 - Művészetek Háza
- Más fenntartóval közösen működtetett intézmények
 - Bródy Sándor Városi és Megyei Könyvtár
 - Megyei Művelődési Központ
 - Gárdonyi Géza Színház
 - Harlekin Bábszínház
- Más fenntartó által működtetett intézmények
 - Eszterházy Károly Főiskola Könyvtára
 - Heves Megyei Múzeumi Szervezet
 - Heves Megyei Levéltár
 - Főegyházmegyei Könyvtár
 - Érseki Gyűjteményi Központ (Múzeum és Levéltár)
 - Keresztény Ifjúsági Klub és galéria
 - Kálvin Ház
 - HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. Egri Helyőrségi Klubja
 - MÁS Klub
- A „ház nélküli” művészetek
- Filmszínházak
- Média

Finanszírozási háttér

- A kulturális törvény alapján az önkormányzatot a lakosság lélekszáma alapján **közművelődési normatíva** illeti meg, amelyhez azonban a *városnak* jelentős mértékű *saját forrást* kell rendelnie.
 - A **Kulturális Pályázati Alap** elsősorban az amatőr művészek alkotásainak létrejöttét segíti, és jelentős művészeti, kulturális értékközvetítő tevékenységet végző szervezetek támogatását biztosítja. Intézmények esetében az alap programok finanszírozására ad lehetőséget.
 - Említést érdemel a **címkézett iparűzési adó**, azonban a „nagy adózók” általában nem a kultúra támogatását preferálják.
 - A **NKÖM-től pályázati úton elnyerhető érdekeltségnövelő támogatás**, melynek mértékét az *önkormányzati önrész* nagyságrendje is befolyásolja, számottevő a közművelődési intézmények infrastruktúra-fejlesztésében.
 - Kiemelkedő szerepet játszik a város kulturális életében az **Eger - Philip Morris Alapítvány**.
 - Az intézmények és a civil szervezetek egyre inkább a **saját bevételek** növelésében érdekeltek, önfinanszírozó-képességük azonban csak a *kereslet* fizetőképességének növekedésével és nagyszámú eredményes pályázattal javítható.
- A kulturális programok és rendezvények esetében egyre nagyobb hangsúlyt kap a **magánszemélyek vagy cégek szponzori tevékenysége** is.

8. GAZDASÁGI TERÜLETEK

A város gazdasági életén – ahogyan az az 1. fejezet alapján is egyértelműsíthető – valamennyi termelő és szolgáltató tevékenységet értjük az idegenforgalmi és az információs ágazatokkal együtt. A **gazdasági terület** megnevezést OTÉK szerinti értelmezése szerint, a termelő és az ipari jellegű szolgáltató szférára vonatkoztatva alkalmazzuk.

A gazdasági területek környezeti hatása, egyedi jellege, a kínálati pozíció megteremtésének fontossága, egyidejűleg a befektetőknek mindenáron való megfelelni akarás veszélye szükségessé teszi, hogy az e területek kialakításával és kezelésével kapcsolatos elvek külön is rögzítésre kerüljenek.

Területi elvek

A gazdasági területek kialakítási módjára, *területi rendszerére* vonatkozó célokat az általános **gazdaságpolitikai** célokkal összhangban kell rögzíteni.

Javaslatok a *településszerkezeti terv* megalapozására:

- Elsődleges cél a területek megfelelő **környezeti minőségének** biztosítása
 - az infrastrukturális ellátottság javítása,
 - a környezetszennyezés felszámolása,
 - a környezetesztétikai szempontok érvényesítése
 - az eltérő felhasználású szomszédos területek egymást zavaró hatásának kizárása.
- Fontos a telephelyek területi nagyság szerinti **széleskörű választékának** biztosítása
 - az összefüggő nagyobb területek elaprózódásának megakadályozása (tartálékterületek),
 - a kis- és középvállalkozások rendszerszerű letelepítése,
 - a lakóterületi környezetbe illeszthető mikro - és kisvállalkozások környezetvédelmi paramétereinek rögzítése, illetve a potenciális befogadó térségek lehatárolása.
- Az értékes, a településszerkezetben **más célra kedvezőbben hasznosítható** területeket lefoglaló (s egyébként is gazdasági nehézségekkel küzdő) gazdasági egységek funkcióváltásának, vagy más helyre történő áttelepülésének támogatása.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

Déli iparterület

Kistályai út térsége

A viszonylag nagy számban jelenlévő, részleges jogfolytonossággal működő volt nagy és középvállalatoknak köszönhetően a terület lassan, de biztosan halad a *területi rekonstrukció* útján (pl. volt Csepel Autógyár / ZF, VILATI, SANAT METAL stb.) Természetes ugyanakkor egy-egy korábban összefüggő területként működő telephely *részekre bomlása*, a kisebb vállalkozások néha kaotikus jellegű letelepedése. E folyamat kedvező alakulása csak a – részben felülvizsgálat alatt álló – vonatkozó *rendezési tervekben rögzítettek* következetes betartásától várható.

A K2-es út megépülésével, az Innovációs központ átadásával, s nem utolsósorban a K2-es úttól északra eső, a patak és a vasút közötti mintegy 12 hektáros telektömb egységes hasznosításával valószínűsíthetően a terület még tovább halad a rendezettség állapota felé.

A térségben kisebb bontások árán további tartalékok állnak rendelkezésre, elsősorban a volt kertészet és városgondozási üzem két, egyenként körülbelül 8-8 hektáros telkein.

Sas út térsége

A déli területeken, a Sas út déli, valamint a Kistályai út keleti oldalán a lakó és szolgáltató területek keveredése, nem megfelelően differenciált szabályozása okoz használati konfliktusokat.

Maklári út, vasúton túli területek

A Maklári út DNy-i, valamint a Kőporosi tér és vasúton túli területek esetében az épületek műszaki állapota pontosan tükrözi az ott található vállalkozások bizonytalan gazdasági helyzetét, s az utóbbiak esetében a kedvezőtlen közúti megközelítés lehetőségét is.

További területi tartalékok

A déli iparterületi térség távlati *bővítési* lehetősége

- részben a vasút jelenleg kihasználatlan déli rakodóterülete (kb. 12 ha),
- részben az attól északra elhelyezkedő, részlegesen beépítetlen, de rekultiválandó területek (kb. 10 ha)

A K1-es út kiépülése kapcsán felmerült a vasút völgyének gazdasági területként történő hasznosítása, de a magas beépítési arányt igénylő, déli irányú terjeszkedést az alábbi *szakmai okok miatt nem javasoljuk*:

- a terület beépítésével Eger elérné a közigazgatási határát, ezáltal megnőne a veszélye az Andornaktályával való összeépülésnek,
- a K1-es út a területet gyakorlatilag kettévágja, ezért csak *viszonylag kis méretű telkek osztása* lenne lehetséges. A megjelenő tevékenységek igényeiből adódó heterogén beépítéseket, továbbá az azokkal megjelenő, *városképileg rendkívül előnytelen* egyéb építmények (kerítések, hirdetőtáblák) megjelenését még szigorú szabályozással sem lehet teljes mértékben megakadályozni,
- ellehetetlenítené a szomszédos Kőlyuktető pincesorának jövőbeni idegenforgalmi hasznosítását,
- megszüntetné a *zöldfolyosó* kialakításának lehetőségét a város déli részén,
- a völgy a tervezett *vízbazisvédelmi területen* található, ezért ott várhatóan jelentős korlátozások lépnek életbe.

Felnémet térsége

A város részben kialakult, részben kialakulóban, illetve átalakulóban lévő gazdasági területei Felnémeten található, ahol jelenleg több, egymástól teljesen *eltérő jellegzetességet* hordozó részterület együttesen van jelen.

A terület fejleszthetőségének *általános jellemzői és korlátai*:

- a jelenlévő *vízműterület* hidrogeológiai védőterülete, valamint
- a Felsőtárkányi út és a vasút *csomóponti térségének* közlekedési szempontú teljes rendezetlensége.

Egyedi jellemzők:

- A terület egy részére a vasút mentén elhelyezkedő fűrésztelep *rendezetlensége* nyomja rá bélyegét.
- A vasúttól délre, a volt fafeldolgozó üzem területén teljesen *esetlegesen* letelepülő *kisvállalkozások* tovább rontják a térség presztízsét.
- Északi irányban, a Bervai út mentén a Philipp Morris cég raktárbázisa már a *kultúrált* területalakítás mintapéldája lehet.
- Megint csak eltérő, kulturáltságban talán *középszintű*, de a Bervai út K-i oldalán megújított épületállományhoz méltatlan képet mutat a „borosgazdák telephelycsoportja”.
- A területet, a Felsőtárkány területén elhelyezkedő, de egri területről megközelíthető, jelenleg *felszámolás alatt álló* Berva telephelye zárja le.
- A térségben lezajlott egyik *legkedvezőbb változás* a Felsőtárkányi út mentén korábban jelentős környezetszennyezést okozó kőörlő kitelepítése, s a területnek önkormányzati tulajdonba kerülése (kb. 9 ha).

Egyéb területek

A városban továbbra is kedvezőtlen képet mutat (elsősorban megoldatlan *szabadtéri raktározása* nyomán) az EGERVIN Árnyc-szala menti feldolgozó központja.

Valószínűsíthetően a legnehezebben megoldható problémák körébe tartozik a *városba bevezető utak mentén* meglévő, részben átalakulóban lévő üzemek használati rendje, mely területek közül különös figyelmet érdemel a Baktai út és a Vécsey völgy utca bevezető szakasza.

E két térségben a kialakult üzemi jellegű, részben mezőgazdasági major területek feltétlen minőségváltozást követelnek. A jelenlegi ÁRT mindkét térségben részben vagy egészében intézményterületet rögzít. A leendő településszerkezeti terv feladata lesz eldönteni, hogy a térségben a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági funkciók közül melyik kapjon nagyobb hangsúlyt. Az épített és táji környezet találkozásának e két igen fontos területén elsődleges szempont kell hogy legyen a magas színvonalú környezetalakítás biztosítása. (A tervi javaslat a közlekedési kapcsolatok, hálózat kialakításával is összhangban kell, hogy legyen – elkerülő utak.)

A szerkezeti terv készítése során ugyancsak tovább kell gondolni a Lajosváros Nyugat szabályozási tervben lehatárolt ipari gazdasági terület tényleges működési feltételeit, a lehetséges tevékenységek körét, a jóváhagyás alatt álló tervben rögzített területfelhasználás esetleges módosítását.

A mielőbbi megoldás igényét csak növeli, hogy fenti területek, részben a városba bevezető utak mentén, részben lakóterületek vagy idegenforgalmi vonzásterületek közvetlen közelében találhatók.

9. IDEGENFORGALOM

Elvek és célkitűzések

Az 1994-ben készült fejlesztési stratégiában az idegenforgalommal kapcsolatban rögzített elvek továbbra is érvényesek.

A turizmus a diverzifikált gazdaság szerkezet egyik alappillére, az egyik legtitisztább, a környezet minőségét javító, a helyi erőforrásokra leginkább építő és a bevételeket legnagyobb hatáskokkal helyben tartó gazdasági ágazat. Erősíti a közösségtudatot, a lokálpatriotizmust, fejlesztése egyben a helyi lakosság életminőségét is javítja:

- az *idelátogatókat* szolgáló programok, háttérintézmények (múzeumok, kiállítóhelyek, vendéglátó egységek, sport és rekreációs létesítmények) egyben a *városlakók* szabadidejének kulturált és változatos eltöltését szolgálják;
- a város értékes látványainak megőrzése, fejlesztése, rendezett közterületeinek élménye végeredményben a *helyben lakók* legnagyobb nyeresége.

Alapelvként kell tekinteni, hogy az idegenforgalmi fejlesztéseket a város **saját értékeire**, a történelmi, a kulturális a szőlőtermesztési és a borászati hagyományokra továbbá a termálfürdőre kell alapozni. A kínálat *kiegészítéseként* figyelembe kell venni, hirdetni, s ezáltal a tartózkodási idő meghosszabbítására felhasználni a városkörnyéki települések és a Bükk Nemzeti Park vonzástényezőit is. Fontos, hogy Eger az idegenforgalmi piacon mint *egységes turisztikai termék* jelenjen meg, melynek egymást erősítő és egymással szoros összefüggésbe hozható meghatározó kínálati elemei:

- az egészségturizmus,
- a konferenciaturizmus,
- a kulturális turizmus.
- a borturizmus,

Eger idegenforgalmi potenciálját a környező hegyvidék természeti adottságai mellett elsősorban az építészeti és kulturális öröksége jelenti:

- a vár történelmi szerepe,
- a szőlőtermesztési és borászati hagyományok,
- a középkorig visszanyúló gyógy- és termálfürdő-kultúra,
- a város egyházi központ szerepe.

A turisztikai adottságokat *egymást erősítő vonzástényezőkként* kell kezelni, elősegítve a kínálati elemek egymásra épülését, kapcsolódását. A fejlesztés legfontosabb célja az igazán minőségi turizmus feltételeinek megteremtése, ezzel

- Eger mint hagyományos térségi idegenforgalmi *központ* szerepének, *szervező* jellegének erősítése,
- az idegenforgalmi bevételekben tapasztalható évszakonkénti jelentős eltérések mérséklése,
- a *helyi polgárok életminőségének* javítása.

Az **önkormányzat** alapvető feladata az idegenforgalmi fejlesztések érdekében

- a turizmusban érdekelték közötti koordináció,
- új együttműködések, kapcsolatrendszerek kezdeményezése,
- a marketingtevékenység támogatása,
- egyes területfelértékelő infrastrukturális beruházásokban való részvétel,
- a közbiztonság javítása érdekében együttműködés a rendőrséggel a korszerű bűnmegelőzési módszerek alkalmazásában.

Feladatok

- *Nemzetközi szinten* szoros együttműködés kialakítása a testvérvárosokkal (pl. csereüdvöztetés, sportrendezvények különböző formáinak megszervezése).
- *Regionális szinten* fontos, hogy Eger azt az idegenforgalmi profilt erősítse, amely a *város adottságaihoz*, az országban, a régióban betöltött szerepéhez a legjobban alkalmazkodik, és egyben kiemeli *egyedi* kínálati struktúráját.
- *Kistérségi szinten* együttműködés a környező településekkel Eger idegenforgalmi kínálatának bővítése érdekében (szálláshely, célpont).
- *Városi szinten* az idegenforgalmi szereplők (szállásadók, vendéglátók, kereskedők, programszervezők, iskolák, intézmények képviselői, stb.) *kapcsolatrendszerének* kialakítása az összehangolt fejlesztés érdekében.
- Komplex turisztikai programcsomagok kidolgozása, a *láttnivalók térbeli, a programok időbeli rendszerbe foglalása*, integrálása.
- Az ideglátogatók (célközönség) tág körének megfelelő összetett szálláshely-kínálat biztosítása, különös tekintettel a négy és az ötcillagos szállodák, továbbá az ifjúsági illetve a turistaszállók kapacitásának bővítésére.
- Az „idegenforgalmi minőségbiztosítás” kidolgozása és bevezetése a vendéglátó- és szálláshelyekre.
- Intézményi infrastruktúra kiépítésének támogatása, azok *összehangolása* a városi ellátási igényekkel (sport, rekreáció, kultúra).
- A turisztikai *marketingtevékenység* fejlesztése, a város ismertségének erősítése, melynek alapfeltétele:
 - a Tourinform iroda tevékenységének továbbfejlesztése,
 - „piacraviteli terv” kidolgozása,
 - turisztikai kiállításokon, vásárokon való intenzív részvétel,
 - korszerű, minden réteg számára hozzáférhető idegenforgalmi kiadványok megjelentetése.
- Az idegenforgalmi *adózási rendszer* koncepcionális átgondolása, az *adózási morál* javítása az állami támogatással megnövelt bevételek visszaforgatásával az ágazattal kapcsolatos, de közvetlen megtérülést nem jelentő beruházásokba.
- Az **egészségturizmus** fejlesztése terén a legfontosabb teendők:
 - szükséges a városban a meglévő gyógyvizek minősítésének felülvizsgálata, hatásmechanizmusának tisztázása és dokumentálása,
 - meg kell határozni Eger és Egerszalók valamint a környéki települések gyógy- és termálfürdőinek munkamegosztását (profilerősítés, együttműködés),
 - a termálturizmus fejlesztése az egri strand ilyen irányú szolgáltatásainak (pl. szakszerű balneológiai és fizioterápiás kezelések) bővítésével, a Megyei Kórház szakembereinek bevonásával, a műszaki, fizikai keretek biztosításával,
 - fürdőnegyed-jelleg erősítése a fürdő tágabb környezetében (Érsekkert, Klapka utca, Petőfi tér),
 - az orvosi (elő- és utókezelés) valamint egyéb, az egészségturizmushoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, e téren az együttműködés szorgalmazása,
 - a több évszázados fürdőkultúra hagyományainak felélesztése, épületeinek felújítása és megfelelő hasznosítása, (pl. a *Valide Szultana fürdő* és a *Bárány uszoda*),
 - a sport- és a szabadidős tevékenységek lehetőségének bővítése sportlétesítmények, élményfürdő továbbfejlesztése.

- Komplex **borturisztikai** fejlesztési stratégia kidolgozása a Szépasszony-völgy fejlesztési program (Calculus Bt, 1998) kibővítésével, melyben:
 - meg kell határozni a város jelentősebb pincés területeinek borturisztikai potenciálját, azokat lehetőség szerint be kell vonni az idegenforgalmi kínálatba
 - meg kell őrizni a pincés területek hagyományos építészeti jellegét, vizuális kapcsolatát a szőlőterületekkel, törekedni kell a közterületek látvány- és használati értékének növelésére,
 - ki kell jelölni azokat az övezeteket, ahol kizárólag, valamint ahol elsődlegesen turisztikai célú bortermelés, bortárolás folyik,
 - a turisztikai célú bortermelő övezetekben csak az azzal kapcsolatos tevékenységek legyenek engedélyezhetők,
 - ki kell dolgozni a helyben forgalmazott borok minőségvédelmi rendszerét,
 - nagyobb hangsúlyt kell fektetni a pincés területek infrastrukturális ellátottságára.
- A városban a **konferenciaturizmus** feltételeinek javítása érdekében szükséges:
 - újabb konferenciaközpontok építése,
 - szállodák, minőségi szálláshelyek körének bővítése,
 - közlekedési kapcsolatok fejlesztése.
- A **kulturális turizmus** fejlesztésekor
 - kiemelkedő szerepet kell kapnia a *várnak*, illetve az arra épülő programoknak,
 - jelentőségének megfelelően kell figyelembe venni az *egyházi turizmusban* rejlő lehetőségeket,
 - bővíteni kell a *diákturizmust* szolgáló programokat (élményszerzéssel egybekötött ismeretterjesztés),
 - bővíteni kell a *rendezvénykínálatot* (borfesztivál, mesterségek ünnepe, hóstyái rendezvények továbbfejlesztése),
 - a *Város a város alatt* program vonatkozó részének megvalósítása, különös tekintettel a látványpark (komplex kultúrtörténeti bemutató) létrehozására.

Területi vonatkozások

- Eger idegenforgalmi vonzástényezőinek *területi rendszerbe* foglalása:
 - *Városkapuk*, kiemelt megérkezési pontok, fogadó helyek kijelölése és rendezése.
 - *Idegenforgalmi zöldfolyosó* kialakítása, ezzel a turista-célpontok és a jelentősebb szálláshely-területek térbeli integrálása (pl. Vár–Fürdő–Érsekkert–Szépasszonyvölgy tengely létrehozása, Eger-patak bekapcsolása az idegenforgalmi zöldfolyosó-rendszerbe).
 - Az idegenforgalmi szempontból jelenleg nem hasznosított, azonban jelentős rejtett *turisztikai potenciállal* rendelkező városrészek feltárása a látogatók számára, az idegenforgalmi funkciók erősítésével egyes *városrészek rehabilitációjának* felgyorsítása (pl. Szent Miklós városrész, Cifra-hóstya, Tetemvár, Felnémet)
- Összehangolt közterület-rendezés, az egyes zöldfelületek funkcionális bővítése, rekreációs és kondicionáló szerepének növelése (utcabútorozás, növényzettelepítés).
- A gyalogos útvonalakra „ráhordó” közutak mentén *parkolók* összehangolt kialakítása ezzel a „gyalogos” zónák gépjárműforgalmának csökkentése.
- *Kerékpárutak* és az azokhoz kapcsolódó létesítmények rendszerszemléletű kiépítése.
- A kirándulóbuszok számára megfelelő méretű és felszereltségű *parkolóhely* létrehozása (buszterminál kialakítása).
- A kialakult egységes turisztikai *információs* táblarendszer területi bővítése, minőségi kiegészítése (pl. számítógépes rendszer kiépítése), ugyanakkor a magánérdekeltségű

hirdetőtáblák integrálása a meglévő rendszerbe, azokra tartalmi, mennyiségi és méretbeni korlátozások bevezetése.

- A felsőtárkányi gyermektábor (Imókő) üdülő rekonstrukciója.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

„Az egriek szinte egyöntetűen pozitív módon viszonyulnak ahhoz, hogy a turisták révén egy sokszínű, mozgalmas városban élnek: 93% örül ennek a jelenségnek. A városlakók nagy többsége, 84%-a azt is támogatná, ha rendszeressé tennék a belváros közterein a turisták és az itt lakók igényes szórakoztatását.” (Szonda Ipsos, 2000 p. 4)

Az Idegenforgalmi stratégiai terv felülvizsgálat (2000) szerint az Egerbe érkező turisták jellemzői:

- Magyarország többi régiójához képest kiemelkedően magas a fiatal és a középkorú turisták aránya,
- az idelátogatók többsége szellemi alkalmazott, illetve diák,
- a turisták között a gyermektelen fiatalok mellett legtöbb a középkorú, több gyermekkel utazó vendég,
- a vendégek között jellemző az átlagos, illetve attól némileg elmaradó jövedelemmel rendelkező vendég.

Eger az egyik leglátogatottabb üdülőterület hazánkban. A turizmus „a város gazdaságának egyik húzóágazata”, az *idegenforgalomhoz kapcsolódó* szolgáltató és kereskedelmi tevékenységek révén a lakosság mintegy 20%-ának biztosít megélhetési lehetőséget, jóllehet a többek által fontos jelzőszámként nyilvántartott adóbevételeken ez nem tükröződik.

Az idegenforgalomnak a város gazdasági életében betöltött szerepének meghatározásakor figyelembe kell venni azonban az alábbi tényeket, szempontokat is:

- az adó jellege és kiszabható maximális mértéke eleve nem teszi lehetővé a gazdaság más ágazataival való összevetést (ld. ipar),
- az idegenforgalmi tevékenységek jellegéből adódnak a ma jogi eszközökkel bizonyíthatatlan, de feltételezhetően meglévő eltitkolt jövedelmek, az alacsony *adófizetési morál*,
- az idegenforgalmi bevételek jelentős, pontosan nem meghatározható része csak *közvetetten*, a turisták fogyasztásából következően jelentkezik,
- a turisták által használt szolgáltatások, létesítmények, rendezvények általában *a helyi polgárok részére is* rendelkezésre állnak, ezért pontosan nem határozható meg azok idegenforgalmi részesedése, idegenforgalom nélkül azok gazdaságossági szempontú létjogosultsága megkérdőjelezhetővé válna,
- a turizmushoz kapcsolódó egyes tevékenységekből származó bevételek (elsősorban a fizetővendég-szolgáltatások) sok család számára *kiegészítő jövedelemként* jelennek meg, elmaradásuk esetleg egzisztenciális problémákat okozhat.

A turisták és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma az elmúlt három évben csökkent (*1. és 2. sz. grafikon*), melynek okai részben a világban tapasztalható folyamatokban, részben a helyi feltételrendszerben keresendők.

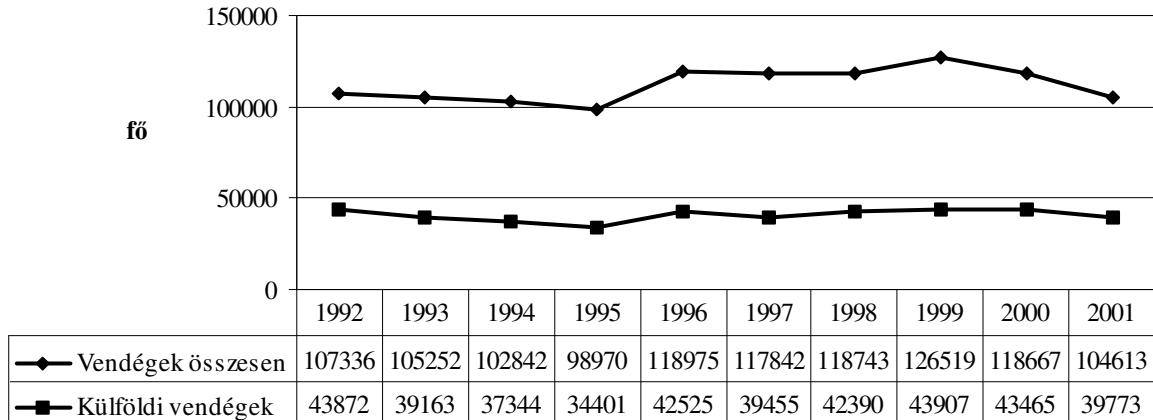
Az elmúlt években **számos idegenforgalmi fejlesztési koncepció és elképzelés született**, a cselekvési programok kidolgozása, a beruházások megvalósítása azonban lassan halad, Az elért eredmények alig érhetőek tetten a turisták számának valamint a város idegenforgalmi bevételeinek alakulásában.

A környező nagyobb konkurens települések az elmúlt időszakban lépéselőnyre tettek szert, elsősorban jelentős beruházásokkal és idegenforgalmi programcsomagok bevezetésével.

Az új turisztikai kihívásokra Eger késve és alacsony hatékonysággal reagált, a véghezvitt változtatások és beruházások egyelőre nem elegendőek ahhoz, hogy a város hosszú távon tartani tudja az ország idegenforgalmában betöltött előnyös pozícióját.

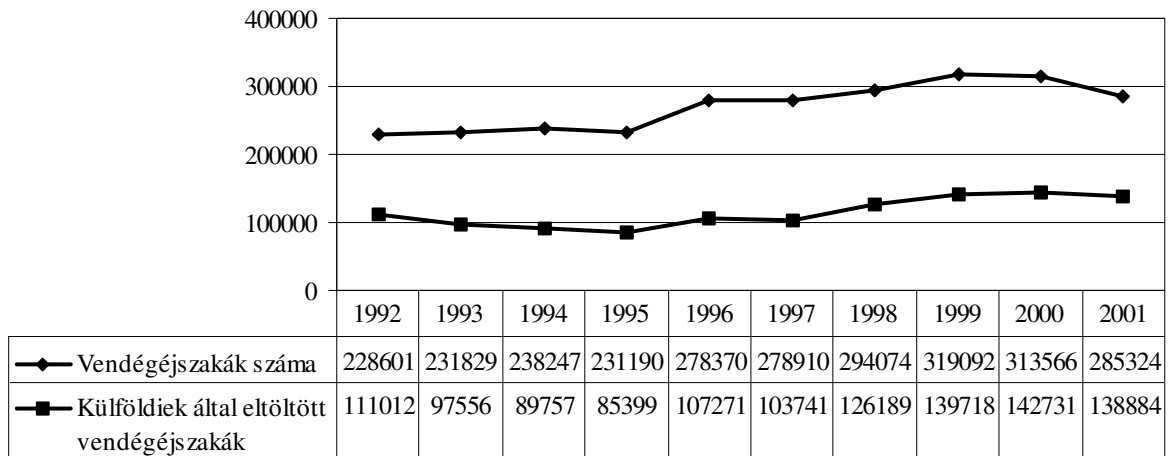
1. sz. grafikon

A vendégek számának alakulása Eger kereskedelmi szálláshelyein
(1992-2001)

2. sz. grafikon

A vendégéjszakák számának alakulása Eger kereskedelmi szálláshelyein
(1992-2001)

A KSH adatai szerint 2001-ben a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számát tekintve (285 324) Eger a megyei jogú városok sorában a negyedik volt, csak Sopron, Debrecen és Pécs előzi meg. A városban 2001-ben külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken 138 884 volt, mely érték a megyei jogú városoké között a legnagyobb.

Egerben a szálláshelyek széles választéka jellemző, ugyanakkor hiányzik a legfelsőbb kategóriájú szállodatípus. A szálláshelyek területi eloszlása nem egyenletes, a szállodák a városközpontban, a panziók a Dobó tér környékén, a városközponttól keletre húzódó történeti településrészekben (Tetemvár, Cifra hóstya, Maklári hóstya), a Szépasszonyvölgyben, a Károlyvárosban, a Bartók Béla tér környékén és Almagyar városrészen található, melyek Hajdúhegygel kiegészítve egyben a fizető vendégszolgálatok sűrűsödési helyei is. A turisztaszállások jellemzően a kollégiumokban üzemelnek.

10. ZÖLDTERÜLETEK, ZÖLDFELÜLETEK FEJLESZTÉSE

Eger üdülési, idegenforgalmi célpont (történelmi város, az Egri borvidék része), amely szerepkör magas követelményeket támaszt a zöldfelületek településképi megjelenésével és használati értékével szemben. A zöldfelületeknek az idegenforgalmi funkcióból adódó „feladataikon” (minőséget sugárzó környezet, sportolási-, pihenési-, szabadidős területek,) túlmenően igen fontos a szerepük az egészséges környezet kialakításában is (ökológiailag aktív felületek, átszellőzés biztosíthatósága stb.).

A meglévő zöldfelületek fejlesztési elvei és megóvásuk érdekében szükséges feladatok

- Meg kell akadályozni, hogy a közterületi *zöldfelületek* nagysága csökkenjen, a városi szintű közparkok (Érsek-kert, Szépasszony-völgy), a lakótelepek zöldfelületeinek kiterjedése nem csökkenhet, más célra történő felhasználásuk nem megengedhető.
- A város karakterének erősítése végett az idegenforgalmi szempontból frekvenciált helyeken, barokk épületek környezetében kialakításra, átalakításra kerülő zöldfelületeknek is a barokk kor sajátosságait kell hordozniuk. A lakótelepek, nagyobb közterületi zöldfelületek rekonstrukciója során törekedni kell a zöldfelületek gazdagítására, a hiányzó, térhatároló szerepet betöltő cserjeszint pótlására.
- Az É-D-i *zöldfelületi tengely* (Eger-patak menti) fennmaradását városépítészeti eszközökkel lehetővé kell tenni. Továbbra is biztosítani kell, hogy a fejlesztések a város átszellőző folyosóinak szerepét ne csökkentsék. A zöldfelület-fejlesztési koncepcióban ki kell dolgozni, hogy az átszellőző folyosók zöldfelületei közül melyek azok, amelyeket továbbra is közterületi zöldfelületként kell megőrizni, ill. vizsgálni kell, hogy milyen egyéb módon biztosítható az átszellőző folyosók sávjában a zöldfelületek szükséges aránya.

Zöldfelületek fejlesztési elvei és feladatok

- Újra kell gondolni a település zöldfelületi koncepcióját, az *egyres zöldfelületi elemek funkcióját*, szerepét a település szerkezetében, a szükséges helyeken ki kell jelölni a hiányzó zöldterületi funkciót pótló zöldfelületi elemeket:
 - meg kell határozni a városképi, ökológiai és funkcionális szempontból kiemelt jelentőséggel bíró zöldfelületeket;
 - meg kell vizsgálni, hogy a hiányzó városi és lakóterületi szintű közparkok hogyan pótolhatók. A peremterületeken, a belterülethez kapcsolódó lakóterület-fejlesztési területeken biztosítani kell a lakóterületi szintű közparkok helyének kijelölését;
 - testedzésre, játékra lehetőséget nyújtó sportlétesítmények, játszóterek elhelyezésével biztosítani kell a meglévő zöldfelületi elemek, zöldterületek funkcionális értékének növelését, a rekreációs térszínnek bővítését.
- Meg kell vizsgálni a temetők bővítésének lehetőségét, egyes temetőtípusok (erdei temető, parktemető stb.) vonatkozásában a hiányzó területszükségletet biztosítani kell.
- Eger-patak menti területek rendezése, intenzívebbé tétele, további gyalogutak, sétányok, kerékpárutak kiépítése.
- Meg kell vizsgálni az útmenti zöld sávok, fasorok telepítésének lehetőségeit. A településésztétikai érték fokozása, a környezetminőség javítása érdekében a szélesebb utak mentén fasorok, a forgalmasabb útszakaszokon lehetőség szerint fasorok, alattuk cserjesávval telepítendőek.
- Meg kell határozni az idegenforgalmi szempontból szükséges fejlesztések zöldfelületi vonatkozásait – túrázási lehetőségek megteremtése, városkörnyéki történelmi emlékek, táji, természeti értékek bemutatása, kerékpárutak kiépítése.

- A helyi építési szabályzatban (HÉSZ) minden építési övezetben meg kell határozni a zöldfelületek fejlesztésére vonatkozó előírásokat.
- A város zöldfelületi rendszerének kialakítása és a kulturált települési környezet megteremtése érdekében ki kell dolgozni azon elv érvényesítési lehetőségét (HÉSZ előírások, egyéb önkormányzati rendeletek, kivitelezés ellenőrzése stb.), hogy gazdasági területeken, vegyes területek intézményi funkciójú létesítményei esetében, különleges területeken, közlekedési területeken az egyes létesítmények tervezésekor a rendezési tervekben előírt növénytelepítések megvalósuljanak. A zöldfelületek szakszerű kialakítása érdekében ellenőrizni kell, hogy a zöldfelületek tervezését zöldfelülettervezői jogosultsággal rendelkező személy végezze, továbbá a használatba vételi engedély kiadásának feltétele legyen az előírt zöldfelületek kialakítása.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

A város **zöldfelületi borítottsága** viszonylag kedvező, mely elsősorban a családházias beépítésű területeknek, a lakótelepek környezetében kialakított zöldfelületeknek, a sűrű beépítésű belvárosi részben található nagyobb kiterjedésű közterületi zöldfelületeknek (közparkok), a fásított utcáknak, valamint a nagyszámú, jelentős zöldfelületi borítottságú intézménykertnek köszönhető. Alacsony növényborítottság többnyire csak a város D-i részén kialakult, összefüggő gazdasági területeket jellemzi, melyek megjelenése – elhelyezkedésük révén – azonban jelentős szerepet játszik a településkép megítélésében. Értékelni kell, hogy a területre vonatkozó rendezési terv zöldfelületi előírásainak miért nem sikerül érvényt szerezni.

A település **funkcionális zöldfelületi ellátottsága** a kedvező zöldfelületi borítottság ellenére nem megfelelő, kevés a használati értékkel bíró zöldfelület, a játéka, sportolásra lehetőséget nyújtó zöldterületek aránya alacsony. Városi szintű közparknak csak az Érsek-kert minősíthető, amely a szomszédságában elhelyezkedő zöldfelületi létesítményekkel (sportcsarnok, fürdő) együtt Eger legjelentősebb, komplex rekreációs lehetőséget nyújtó zöldfelületi eleme. A város peremterületei felé haladva a zöldfelületi mutató értéke egyre csökken, több városrészben teljesen hiányoznak a funkcionális zöldfelületek. Az idegenforgalmi szerepkörhöz kapcsolódó, komplex funkciójú városi szintű közpark kialakítása szükséges.

A várost É-D-i irányban átszelő Eger-patak mentén zöldfelületi tengely, **átszellőző folyosó** alakult ki. A patakot sok helyen ugyan csak keskeny gyepsáv kíséri, a ráfűződő, nagyterjedésű zöldfelületi elemekkel (Érsek-kert, strand, lakótelepek zöldfelületei, kemping, intézménykertek stb.) együtt azonban széles átszellőző folyosót biztosít hosszanti irányban a település belsejében. A zöldfelület-fejlesztés fontos feladata ezen átszellőző folyosó funkciójának erősítése a belterület déli részén.

11. TÁJFEJLESZTÉS, TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK MEGÓVÁSA

Eger Megyei Jogú Város stratégiai terve a város arculatát meghatározó elemek, védendő értékek között említi a gyógyvízre épülő idegenforgalmat, a borászattal kapcsolatos tradíciókat és a szép, harmonikus természeti környezetet. Eger egyedi táji arculatát a természeti értékekben gazdag hegyvidéki táj, a változatos domborzatú területeken a változatos területhasználat látványa, és a domboldalakon a történelmi egri borvidék szőlőterületeinek sajátos hangulata adja.

- A **természeti értékekben gazdag környezet** az egyik fontos tényezője a város vonzerejének, az idegenforgalom természeti háttérét biztosítja. A fejlesztési területek meghatározása, a tájhasználat a természeti értékek megőrzésével történhet:
 - a Bükk Nemzeti Park területein, tervezett bővítési területein és védő puffer zónájában [amely egyben érzékeny természeti területnek (ú.n. ESA vagy ÉTT) minősül], továbbá természeti területeken, az országos és helyi természetvédelmi területeken a természetvédelem szempontjainak kell elsőbbséget biztosítani, természeti területeken
 - elkészítendő az egyedi tájértékek katasztere, védelmüket biztosítani kell (pl.: településrendezési tervek, helyi építési szabályzat),
 - a város szerkezetének fontos elemét kell képeznie a nemzeti ökológiai hálózat területeinek (NECONETT) megtartása, szerepét betölteni képes rendszerré fejlesztése. Feladatok főként a vonalas, összekötő elemekkel kapcsolatban adódnak: az Eger-patak mentén a zöldsáv továbbfejlesztése a déli iparterületen is; a tömbszerű, nagyterjedésű és pontszerű elemek összekötése erdősávokkal, gyepes aljnövényzetű fasorokkal; a külterületi és belterületi zöldfelületek összekapcsolása.
- *Az országos és helyi természetvédelmi védettség alatt álló területeken, az érzékeny természeti területeken (ESA vagy ÉTT) és a nemzeti ökológiai hálózat területein (NECONETT) a tájhasználat szempontjából azonosak az célkitűzések, feladatok:*
 - a meglévő természetes és természetközeli élőhelyek és életközösségek fenntartása,
 - a gyep művelési ágú területek fenntartása extenzív tájhasználatával, a rossz minőségű szántó területek visszagyepesítése, vagy őshonos fafajokkal való erdősítése,
 - az erdőterületek természetközeli állapota megőrzendő, a nem megfelelő állapotú és fajösszetételű erdőterületek átalakítandók, őshonos fafajok telepítendőek. A térségben nem őshonos fajokból (pl.: akác, nemesnyár, vöröstölgy, fenyőfajok) erdők nem telepíthetők. Ezen szempontokat az erdészeti üzemtervek véleményezése során érvényesítenie kell.
- Gazdasági és idegenforgalmi jelentőségén túlmenően meghatározó táji-, tájképi értéket is képviselnek Eger szőlőterületei. A szőlő I. és II. kataszterbe sorolt területek a **történelmi egri borvidék** területei. A borvidék szőlőterületeinek és potenciális termőhelyeinek védelme kiemelt jelentőségű, de egyes területeken közérdekek ütköznek egymással. Fejlesztési szempontok, feladatok:
 - Az egri történelmi borvidék szőlő I. kataszterbe sorolt területei beépítésre szánt területként nem fejleszthetők. Szőlő I. és II. kat.-ba sorolt területek szőlő művelési ága nem változtatható meg, más művelési ágban hasznosuló területek művelési ág változtatása csak a szőlőtelepítés érdekében történhet. A szőlő I. és II. kataszterbe sorolt területeken épületek elhelyezése csak a szőlőgazdálkodáshoz, a borászathoz és a vendéglátáshoz kapcsolódóan engedélyezhető. Szőlőterületeket érintő út- és közműfejlesztések területei a hegyközséggel egyeztetve jelölendők ki.

- *A városi fejlesztési érdekeket össze kell hangolni a borvidék érdekeivel* azon szőlő I. kataszterbe sorolt területek esetén, amelyeket a hatályos településrendezési terv beépítésre szánt fejlesztési területként szerepeltett (tervezett K-i elkerülő út menti térségek, Kutya-hegy). Az indokoltan szükséges fejlesztési területek szőlőkataszterből való kiengedése érdekében a hegyközséggel egyeztetni kell.¹
- Azon szőlőkataszterbe sorolt területeken, amelyek egyben jelentős természetvédelmi értéket is képviselnek, intézkedési terv dolgozandó ki a két védelmi szempont összehangolására.
- Azokon a mezőgazdasági területeken, amelyek sem a szőlő I. és II. kataszterbe sorolt területek közé, sem a természeti értékekben gazdag **mezőgazdasági területek** közé nem tartoznak, meg kell akadályozni a területek elaprózódását, túlépítését.
- A táj arculatának meghatározói a **külszíni bányászat** okozta tájsebek. A bányaterületek rekultivációs kötelezettségén túlmenően érvényesíteni kell azon elvet, hogy már a művelési rend meghatározása is tájképi-, környezetbeillesztési szempontok figyelembe vételével történjen, pl.: rézsík magassága, hajlásszöge, a környezetbe illesztést szolgáló növénytelepítésre lehetőség legyen stb.
- A város közigazgatási területének északnyugati részén levő **honvédelmi célú területek** (Pásztor-völgy) használata a fejlesztési koncepció időtávlátában változat marad, a térségükben fejlesztések ezen szempontok figyelembevételével történhet.

Az általános tájvédelem és a város idegenforgalmi szerepköre szempontjából fontos, hogy a város fő megközelítési útvonalairól, a kilátópontokról, továbbá az országos természetvédelmi védettség alatt álló területek térségében a vállalt szerepkörhöz méltó **látvány** táruljon fel a látogatók előtt:

- A Bükk Nemzeti Park és térsége területrendezési tervében, *a BNP-vel határos területeken javasolt „tájképvédelmi zóna”*-ban a fejlesztések a tájképvédelem, a táj- és településkarakter védelme mellett történhet.
- *Kedvező látványok és a tájhasználat sokszínűségének megőrzése érdekében:*
 - A tájhasználati változatosság megőrzése érdekében olyan külterületi területfelhasználás meghatározása szükséges, mely a tájkaraktert (borvidék) erősítő szőlőterületek, valamint a tájképi harmóniát elősegítő, tájképi értéket jelentő erdőterületek védelmét, megőrzését biztosítja.
 - A külterület beépítetlen jellegét, a táj karakterét meg kell őrizni.

¹ A szőlőkataszterbe tartozó területek nyilvántartását a Földművelési Minisztérium vezeti. A szőlő termőhelyi kataszter módosításának menete: a hegyközség kezdeményezésére, az FM Szőlészeti és Borászati Kutató Intézet véleményének kikérésével a minisztérium határozatban dönt. (1997. évi CXXI. Tv. A szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról.)

- *Kedvezőtlen látványok megszüntetése*, hatásainak csökkentése érdekében:
 - A város fő bevezető útjai mentén zöldfelületek telepítésével (fasor, vagy telken belüli kötelező takaró növénytelepítés) javítani kell a városszéli gazdasági területeken az érkezőt fogadó kedvezőtlen látványt,
 - Meg kell akadályozni, hogy a mezőgazdasági területeken tovább növekedjen a telkek elaprózódása és ezeken üdülő- és lakóépületek jelenjenek meg. (Pl.: mint a Szalóki és a Noszvaji út mentén)
 - A nagykiterjedésű burkolt felületek és nagylégterű ipari csarnokok kedvezőtlen látványának oldása érdekében a gazdasági területeken a zöldfelületek szerepének erősítése szükséges. Ki kell dolgozni azon elv érvényesítésének lehetőségét (pl. kivitelezés ellenőrzése), hogy a gazdasági területeken az előírt növénytelepítések megvalósuljanak. El kell érni, hogy az ipari létesítmények, tevékenységek közterületről ne okozzanak kedvezőtlen látványt.
 - A bányászati tevékenység tájképre gyakorolt negatív hatásának csökkentése végett a bányaterületek folyamatos rekultivációjáról gondoskodni kell. Vizsgálni kell a kedvezőtlen tájképi látványt takaró zöld sávok (erdősávok, fasorok) létesítésének szükségességét.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

Eger gazdaságfejlesztésében a településfejlesztési koncepció kiemelt szerepet szán a minőségi idegenforgalomnak. Minőségi turizmus egyik feltétele a táji-, természeti értékekben gazdag környezet. A város közigazgatási területén kiemelt **természeti- és tájképi jelentőséggel bírnak**:

- a Bükk hegyvidéki erdős területei,
- a természet közeli társulásokat magába foglaló természeti területek,
- a történelmi egri borvidék szőlőterületei,
- a domborzati adottságokhoz igazodó, változatos területhasználat,
- a fő megközelítési útvonalokról és a magaslatokról feltáruló látványok.

A közigazgatási terület jelentősebb kiterjedésű, összefüggő, természetközeli erdőterületei **országos természetvédelmi védettség** –Bükk Nemzeti Park- állnak. Kijelölésre került a nemzeti park védő puffer zónája is. Elkészült, de még nem került jóváhagyásra „A Bükk Nemzeti Park és térsége területrendezési terve” (VÁTI KHT. 1999. Felelős tervező: Lázár Tibor). A területrendezési terv érinti Eger közigazgatási területének egy részét is, elvárásokat, feladatokat fogalmaz meg, a természetvédelmi érdekek érvényesülése érdekében a tájhasználatra vonatkozóan. Ezen elvárások legfontosabb elemeit tartalmazza jelen településfejlesztési koncepció. A BNP bővítése Ostoros-völgy és környéke, Bikk-bérc, Nagy- és Kis-Eged térségében folyamatban van.

A nemzeti parkon kívüli természetvédelmi védettségre méltó érték védettség alá helyezése Eger közigazgatási területén megtörtént. A jelenleg helyi természetvédelmi védettség alatt álló „Mész-hegy, Nyerges-hegy, Cakó-tető – kaptárkövek” országos védettség alá való helyezése folyamatban van.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 15.§-a alapján a közigazgatási területen megtörtént az országos természetvédelmi védettség alatt nem álló, de természetközeli társulásokkal borított területek, az ú.n. **természeti területek** lehatárolása.

Szintén a természetvédelmi törvény felhatalmazása alapján a 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendeletben kijelölésre kerültek az országban az ú.n. **érzékeny természeti területek** (ESA vagy ÉTT). Ezen érzékeny természeti területek közé tartozik Eger közigazgatási területén a Bükk Nemzeti Park védő, puffer zónája. ESA terület Eger közigazgatási területén „A Szarvaskőtől délre eső része – *megjegyzés: mármint az ESA területnek* – az Eger-Felnémet határban levő, cocén mészköves, löszös alapterületű dombvidéki területet (Pirittyó-tető, Töviskés-dűlő, és Agyagos-dűlő) fedi le.”

A **nemzeti ökológiai hálózat** (NECONETT) közigazgatási területen lévő elemeinek lehatárolását a Bükk Nemzeti Park Igazgatóságától megkaptuk. A NECONETT célja, hogy az összefüggő élőhely komplexumokat összekapcsolja a szétszabdalt, szigetszerű zárványként fennmaradt élőhelyekkel. E rendszer fontos elemei az ú.n. ökológiai folyosók, amelyek növényzete lehetővé teszi, hogy azon keresztül a fajok mozoghassanak, vándorolhassanak segítségével a hálózat kialakul, továbbá a rendszert működő hálózattá szervezik.

A természeti területek, az érzékeny természeti területek és a nemzeti ökológiai hálózat által érintett területek között a közigazgatási területen értelemszerűen jelentős „átfedések” vannak. A természetvédelmi hatóság előzetes véleményében tájékoztatást adott, hogy ezeken a területeken a fejlesztések, a területfelhasználás rendjének meghatározása során milyen elvárásoknak kell teljesülniük, ezeket a településfejlesztési koncepció tartalmazza.

Eger város szőlőterületei a **történelmi egri borvidék** részei. A termőhelyi adottságok alapján kijelölésre kerültek a szőlő I. és szőlő II. kategóriába tartozó területek. A szőlő kataszterbe sorolt területek nagysága cca. 4,5-szerese a jelenleg szőlővel betelepített területeknek. A külterület cca. kétharmada termőhelyi adottságai alapján szőlőkataszterbe tartozó terület. Szőlő I. kataszterbe került területek között vannak olyan területek is, amelyeken más, szintén közérdekű védelmi szempontokkal nincs meg az összhang, vagy a város hatályos településrendezési tervében beépítésre szánt fejlesztési területként kijelölt térségek:

- jelenleg szőlőművelés alatt nem állnak, viszont az ott található gyepvegetációk jelentős természetvédelmi értéket képviselnek:
 - a Bükki Nemzeti Park tervezett bővítési területei,
 - helyi természetvédelmi védettség alatt álló területek, amelyek országos védelem alá helyezése folyamatban van,
 - természeti terület besorolást kaptak.
- már hosszú idők óta a város fejlesztési területei között szerepelnek a településrendezési tervekben: Keleti elkerülő út térsége és a Kutya-hegy, amely szántó, ill. gyep művelési ágú mezőgazdasági terület.

E területek esetében szükséges az érdekegyeztetést megkezdeni, a településtervezés csak kompromisszumokat követően történhet.

A **kertes mezőgazdasági területek** (volt zártkertek) tájhasználatát az elmúlt cca. 8 évben jelentős változások jellemzik. A területeken visszaszorult az üdülési célú használat. Sok esetben az „üdülési funkciót is szolgáló gazdasági épületek” elhagyatottan, körülöttük parlagon hagyott telekkel állnak. A kertes területek szőlőterületeire viszont a gondozottság jellemző. E területek távlati funkciója átgondolandó.

A domborzati adottságoknak köszönhetően Eger közigazgatási területén számos olyan hely található, ahonnan nagy terek beláthatók, **tájképvédelem, látványvédelem** szempontjából azonban elsősorban azoknak a területeknek van jelentősége, melyek a sokak által látogatott, ill. használt nézőpontokból tárulnak fel.

Eger közigazgatási területén ilyen nézőpontként a főbb közlekedési utak (25. sz. út, 24. sz. út, Szalóki út, Kistályai út, Noszvaji út, Tárkányi út, Ostorosi út, a jelentősebb mezőgazdasági burkolt utak), a turista útvonalak, a kilátópontok (Nagy-Egedi kilátó, Nyerges-tető), valamint a magasabban fekvő városrészek (pl. Almagyar) emelendők ki. A tervezett keleti elkerülő utat – a nyomvonal által érintett terület domborzati adottságai miatt – várhatóan szintén jelentős nézőpontnak kell tekinteni.

12. A KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE, A KÖRNYEZETET ÉRŐ KÁROS HATÁSOK CSÖKKENTÉSE

A város stratégiai célkitűzéseinek megvalósíthatósága szempontjából kiemelt fontosságú a szükséges környezeti minőség biztosítása. A legfontosabb és legsürgetőbb fejlesztési javaslatok a vízbázisok védelmének biztosításával és a gyógyvizek minőségének, mennyiségének megőrzésével függnek össze. A egri vízbázisok a fokozottan sérülékeny kategóriába tartoznak. Ebből következően Egerben a talajvédelmi, valamint a hulladékgazdálkodási és -kezelési elvárások jóval szorosabban kapcsolódnak a vízvédelmi szempontokhoz.

Vízbázisok védelmével kapcsolatos fejlesztési feladatok

Eger vízbázisai sérülékeny földtani környezetben helyezkednek el. A vízbázisok hidrogeológiai védőidomainak (belső-, külső védőterület, és „A”, „B” jelű hidrogeológiai védőövezet) lehatárolása megtörtént, vagy folyamatban van. Azonban határozatban való kijelölés még egyik vízbázis esetében sem történt meg.

- A vízbázisok hidrogeológiai védőidomait határozatban ki kell jelölni, a szükséges korlátozásoknak érvényt kell szerezni.
- Időben ütemezett intézkedési terv készítendő a hidrogeológiai védőterületeken a meglévő és a potenciális szennyező források felszámolására, az igénybevehető vízvédelmi, és egyéb környezetvédelmi támogatások feltárására.
- A vízbázisok biztonságbahelyezési tervének elfogadását követően értékelendők, szükség esetén felülvizsgálandók a város fejlesztési területei, prioritást adva a vízbázisvédelem szempontjainak.
- A vízbázisok biztonságbahelyezési terveinek azon előírásait, amelyek befolyásolják az egyes területeken (bel- és külterületen egyaránt) elhelyezhető létesítmények környezeti feltételeit, a Szabályozási tervben és a helyi építési szabályzatban (HÉSZ) szerepeltetni kell.

Hulladékgazdálkodás, hulladékkezelés

Nem veszélyes hulladékok

- A város egyik legégetőbb környezeti problémája, a nem veszélyes kommunális és termelési hulladékok elhelyezése, csak térségi szinten és komplex hulladékgazdálkodási rendszerben oldható meg. Ki kell dolgozni a térség az integrált, regionális hulladékgazdálkodási stratégiáját:
 - Meg kell vizsgálni, hogy a kommunális hulladékártalmatlanítási módszerek közül (pl: szelektív hulladékgyűjtés, tömörítés, újrahasznosítás, komposztálás, égetés stb.) Eger és térsége esetében melyek gazdaságos alkalmazásával csökkenthető a lerakásra kerülő hulladékok mennyisége.
 - Az integrált regionális hulladékgazdálkodási rendszer szervezeti feltételeit ki kell építeni.
 - Fel kell tárnai, hogy a rendszer megvalósításához milyen támogatások pályázhatók meg.
 - Ki kell dolgozni, hogy a város milyen módon támogatja a hulladékszegény, ill. az adott termelési egység saját hulladékát újra feldolgozó technológiát alkalmazókat.
- Intézkedési terv dolgozandó ki az illegális hulladéklerakó-helyek felszámolására, újak keletkezésének megakadályozására. Folyamatosan biztosítani kell a vízbázisok

védőterületein és az idegenforgalmi, turisztikai célpontok, útvonalak mentén levő illegális hulladéklerakó-helyek felszámolását.

- Fejlesztési területek kialakításának egyik feltétele a csatornahálózatra való rákötés.
- Üzemi, ipari, kisüzemi, kisipari tevékenységek csak akkor legyenek engedélyezhetők, ha bizonyítottan megfelelő a szennyvízelhelyezése, továbbá káros, ill. veszélyes anyagokat tartalmazó szennyvizeit telephelyen belül megfelelő módon előkezeli.

Veszélyes hulladékok

- Az elhullott állati tetemek biztonságos gyűjtését és a vízbázisokat nem szennyező, ill. veszélyeztető ártalmatlanításának feltételeit meg kell teremteni.
- Az Észak-Magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőséggel való együttműködés lehetőségének feltárása annak érdekében, hogy:
 - meghatározásra kerüljenek a jelentősebb veszélyes hulladéktermelőknél a gazdaságosan bevezethető technológiai módosítással, vagy új résztechnológia alkalmazásával elérhető hulladékmennyiség-csökkentési lehetőségek;
 - feltárásra kerüljenek Eger közigazgatási területét érintő, Egerszalókon üzemelő, térségi átmeneti veszélyes hulladék lerakó, megszüntetésének következményei és feltételei meghatározásra kerüljenek;
 - megszűnjön a telephelyeken több éven át felhalmozódott „átmeneti tárolás” rendszere, elérhető legyen a veszélyes hulladékok kezeléséről és ártalmatlanításáról szóló jogszabályok által meghatározott módon történő, az azokban foglaltaknak megfelelő mennyiségű hulladék tárolása;
 - A hegyközség bevonásával értékelésre kerüljön a borászat során keletkező veszélyes hulladékok kezelése, elhelyezése, intézkedési terv dolgozandó ki a környezetet nem veszélyeztető borászati hulladékgazdálkodásra;
 - A fenti feladatokhoz igénybe vehető támogatások feltárása, ösztönzési lehetőségek kidolgozása.

A levegő minőségének javítása érdekében szükséges fejlesztések, intézkedések

- A természeti értékek védelme érdekében e területeken szigorúbb levegőminőségi határértékek biztosítása szükséges. Légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területként jelölendők ki:
 - a Bükki Nemzeti Park területe,
 - a Bükki Nemzeti Park védő, pufferzóna területe (ESA, ill. ÉTT terület),
 - a Bükki Nemzeti Park körül kijelölendő tájképvédelmi zóna, ESA területnek nem minősülő része,
 - a szőlő I. és szőlő II. kat. területek.
- Eger közigazgatási területén nem jelölhetők ki olyan területek, ahol az Eger térségében meghatározott légszennyezettségi zónában előírt határértékeknél magasabb határértékek vehetők figyelembe.² Ezen elv érvényesítése érdekében együttműködést kell kezdeményezni a környezetvédelmi felügyelőséggel.
- Egerben a légszennyezés legjelentősebb forrása a közúti közlekedés. Új utak tervezésekor figyelemmel kell lenni az út átszellőzési viszonyaira is. Az utak menti zöldsávok, a

² A 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 1.sz. melléklete határozza meg, hogy Eger térsége az egyes kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok tekintetében mely zónákba tartozik. A 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 3.§-a a környezetvédelmi felügyelőségeknek lehetővé teszi az egyes zónákon belül olyan területek lehatárolását, ahol légszennyezettségi zónában előírt határértékeknél magasabb határértékek vehetők figyelembe.

forgalmasabb utak mentén többszintű zöldsávok (fák alattuk cserjékkel) területét a tervezéskor biztosítani kell, az utak használatbavételi engedélyét a zöldfelületek kiültetéséhez is kötni kell.

- Eger közigazgatási területén nem engedélyezhető olyan tevékenység, amely levegőtisztaság-védelmi okokból 50 m-nél nagyobb védőtávolságot igényel.³
- Intézkedési terv dolgozandó ki:
 - a kórházi veszélyes hulladékok belvárosban való égetésének megszüntetésére,
 - a lakóterületeket, idegenforgalmi funkciót zavaró bűzös tevékenységek bűzhatásának megszüntetésére, vagy kitelepítésére.

Zaj és rezgés elleni védelem

- A magas környezeti zajjal terhelt 25. sz. és 24. sz. forgalmi utak mentén vizsgálandó és értékelendő a környezeti zaj ellen védendő funkciójú épületek passzív akusztikai védelmi lehetőségei, környezetvédelmi pályázatok igénybevételének lehetőségei.

A településtervezés eszközeivel és az építési engedélyezési eljárás során érvényt kell szerezni azon alapelvnek, hogy a fejlesztési területeken funkciók, épületek elhelyezése a környezeti (külső téri) zajterhelési határértékek teljesülése esetén legyen lehetséges.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

A környezet fejlesztése, a környezetet érő káros hatások csökkentése

A településfejlesztési célok megvalósulásának feltétele a kiváló környezeti minőség. Eger környezeti állapota alapvetően jónak minősíthető. Jelentős környezetszennyező, ill. maradandóan szennyezett környezeti elem nem ismert. A környezet fejlesztése, a környezetet érő káros hatások csökkentése területén legsürgetőbb feladatok a vízbázis védelemhez és az ezzel szoros összefüggésben a hulladékgazdálkodás fejlesztése területén vannak.

Eger ivóvízellátás alapját képező felszínalatti vízkészletek **sérülékeny vízbázison** helyezkednek el. A sérülékeny földtani környezetben levő vízbázisok biztonságba helyezésére kormányprogram indult. Ennek keretében már megtörtént vagy folyamatban van a vízbázisok hidrogeológiai védőidomainak lehatárolása:

- *Eger-Északi Vízmű* hidrogeológiai védőidomainak lehatárolása megtörtént, a határozatba való kijelölésre a szakmai feltételei adottak,
- *Eger-Almári Vízmű* hidrogeológiai védőidomainak előzetes lehatárolása megtörtént, a védőidomok pontosítása folyamatban van,
- *Eger-Déli Vízmű* hidrogeológiai védőidomainak előzetes lehatárolása megtörtént, a védőidomok pontosítása folyamatban van,
- *Eger, Petőfi téri Vízmű* hidrogeológiai védőidomainak lehatárolása rövidesen megkezdődik,
- *Eger Központi Karsztforrások* hidrogeológiai védőterülete lehatárolásra került.

A vízbázisok hidrogeológiai védőterületeinek határozatban való minél előbbi megállapítása, a vízbázisok biztonságba helyezésével összefüggően a szennyezőforrások felszámolása sürgető feladat. A 203/2001. (X. 26.) Kormányrendelet tartalmazza a vízbázisok védőterületeinek védelmében szükséges intézkedéseket, a folytatható tevékenységeket és azok feltételeit, korlátait. A korlátozásokból adódó költségviselés forrásait viszont fel kell tárni, mert erről nem rendelkezik a jogszabály.

A vízbázisok védelmével szorosan összefüggnek a felszíni vizek, a talaj tisztaságának védelme és a hulladékkezelés hatásai. Sürgető feladatok a **hulladékgazdálkodás** területén vannak. Eger szilárd hulladéklerakó telepe műszaki védelem nélkül épült, a csurgalékvizek elvezetése megoldottnak tekinthető. A hulladéklerakóhely környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentációja elkészült, a hatósági elfogadási eljárás folyamatban van. A hulladéklerakóhely tervezett további bővítése csak rövid távú átmeneti megoldás. Meg kell kezdeni az integrált, térségi hulladékgazdálkodási rendszer kialakítását. Az ezirányú gondolkodás és felkészülés megkezdődött, első lépésként elkezdődött egy, a lehetőségeket feltáró tanulmányterv készítése (KEVITERV, Eger). Korrekt, működő, hosszú távú, gazdaságos megoldás csak térségi együttműködéssel lehetséges. „A hulladékgazdálkodási rendszer csak akkor lesz teljes és megfelelően működőképes, ha szabályozottá válik és ellenőrizhetővé válik a gyűjtéssel-, kereskedelemmel-, szállítással-, és ártalmatlanítással foglalkozók teljes köre, ill. a folyamat minden

³ 21/2001. (II. 14.) Kormányrendelet 2. sz. melléklet A és B pontjában felsorolt létesítmények.

eleme. Komplex rendszerben kell gondolkodni (szelektív gyűjtés, átrakó / tömörítő állomások; válogatás; újrahasznosítás; égetés; komposztálás; korábbi lerakók rekultiválása) megyei kitenkintéssel / összefogással.”⁴

2001. július 1. óta a **levegőtisztaságvédelem** szabályozása új elvi alapokon történik. Az új kormányrendeleten alapuló részletesen szabályozó jogforrások egy része még nem jelent meg. Az eddigi levegőtisztaságvédelmi területi kategóriákat – levegőtisztaságvédelmi szempontból kiemelten védett, védett I., védett II. kategóriákat – differenciáltabb zónarendszer váltotta fel. Eger közigazgatási területén kiemelten védett terület volt a Bükki Nemzeti Park területe és a történelmi belváros. Magasabb kibocsátási határértékeket megengedő, védett II. területek az OMYA kőbánya térsége és a déli iparterület voltak.

Jelenleg a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet Eger városát külön zónaként kezeli, de a egységesen a teljes közigazgatási területet. Eger természeti, táji- értékei, történelmi borvidéke indokoltta és szükségessé teszi, hogy ezen területeken szigorú levegőtisztaságvédelmi követelmények érvényesüljenek, ezért *légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területként határolandók le:*

- a Bükki Nemzeti Park területe,
- a Bükki Nemzeti Park védő, pufferzónája területe (ESA, ill. ÉTT terület),
- a Bükki Nemzeti Park körül kijelölendő tájképvédelmi zóna, ESA területnek nem minősülő része,
- a szőlő I. és szőlő II. kat. területek.

A légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területek lehatárolására a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet ad alapot.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet lehetőséget ad az egyes zónákon belül *az adott zónára vonatkozó határértéket meghaladó légszennyezettségű helyek lehatárolására. Eger teljes közigazgatási területén e lehetőséget ki kell zárni.* E területek lehatárolásának jogát a miniszteri rendelet a környezetvédelmi felügyelőségekhez telepítette, de amennyiben Eger városa meg akarja valósítani településfejlesztési elképzeléseit, ennek lehetőségét meg kell akadályozni, ez ügyben egyeztetések szükségesek a környezetvédelmi felügyelőséggel. Fel kell tárnai, hogy vannak-e olyan létesítmények a közigazgatási területen amelyek Eger térségében meghatározott zóna határértékeit meghaladó légszennyezők, esetükben intézkedési terv készítendő a kibocsátás csökkentésére.

Tartósan magas **környezeti zajjal** terhelt területek a fő közlekedési utak mentén található, kiemelendők a 25. sz. és 24. sz. utak menti térségek. A 25. sz. és 24. sz. forgalmi utak mentén vizsgálni és értékelni kellene a környezeti zaj ellen védendő funkciójú épületek passzív akusztikai védelmi lehetőségeit, környezetvédelmi pályázatok igénybevitelének lehetőségeit. A településtervezés során is átgondolandó, hogy milyen forgalomtechnikai változtatások lehetnek eredményesek e téren.

A szolgáltató és ipari tevékenységek egyes esetekben kisebb területeken okoznak kellemetlen hatásokat, főként az éjjeli időszakokban (pl.: nyomda, palackozó, malom, a kórház kazánháza, Patyolat, stb.).

A településtervezés eszközeivel és az építési engedélyezési eljárás során érvényt kell szerezni azon alapelvnek, hogy a fejlesztési területeken funkciók, épületek elhelyezése a környezeti (külső téri) zajterhelési határértékek teljesülése esetén legyen lehetséges.

⁴ Eger és környezeti kistérségi területfejlesztési önkormányzati társulás tagönkormányzatainak közös települési környezetvédelmi programja. KEVITERV, Eger. 2001.

13. KÖZLEKEDÉS

A fejlesztés alapelvei

Eger közlekedési szempontból sajátos helyzetben van, mivel egyrészt megyeszékhely lévén közlekedési kapcsolatai talán valamivel gyengébbek az ország hasonló jellegű településeinek átlagánál, másrészt viszont ezzel a domborzati viszonyok által meghatározott, „hiányosnak” mondható közlekedési hálózattal kell(ene) megfelelnie a jelentkező forgalmi igényeknek. Ezek az adottságok a területfelhasználási módokkal rendszert alkotva speciális feladatokat támasztanak az infrastruktúra-hálózatokkal szemben, és alapvetően meghatározzák a közlekedés mozgásterét és lehetőségeit is.

A területi tervezés alapvető összefüggésrendszerében vizsgálva a *közlekedés* helyzetét és szerepét, megállapítható, hogy *kettős feladatot* lát el. Egyrészt *önálló szerkezetalakító erő*, amely ha jó hálózati kapcsolatokkal és megfelelő szolgáltatási színvonalat nyújtó kapacitástartalékkal rendelkezik, vonzza a területfelhasználás egyéb elemeit, másrészt *kiszolgáló jellegű szerkezeti elem*, mivel az egyéb területhasználati módok közlekedési igényeit elégíti ki.

A közlekedési ágazattal szemben támasztott általános követelmények:

- Mint a térszerkezetet befolyásoló elemek rendszere, hierarchikus, *megfelelő kapacitással rendelkező hálózattal* kell rendelkeznie, amelyek alkalmasak a közlekedési igények levezetésére.
- A területfelhasználási elemek részeként *biztosítania kell* az egyéb területfelhasználású területeken keletkező *forgalmi igények lefolyását*, és komplex módon elő kell segítenie a gazdasági-, környezeti- és közlekedési szempontok optimumának elérését.
- A közlekedési hálózatok fejlesztése során törekedni kell egy *kiegyensúlyozottabb térszerkezet kialakítására*, valamint arra, hogy az új közlekedési kapcsolatok megvalósulása az alulhasznosított területek *struktúraváltását elősegítse* és a forgalmilag *túlterhelt hálózati elemek tehermentesítésének* lehetőségét biztosítsa.

Legfontosabb célok

Az általános követelmények a következő szempontok érvényesítését kívánják meg:

- Eger, mint megyeszékhely mind az országos, mind a regionális kapcsolatok terén megkívánja a nagykapacitású, *gyorsforgalmi hálózat* minél közvetlenebb *elérhetőségét*.
- A térségi és regionális kapcsolatok közlekedési igényeinek kielégítésére *össze kell hangolni* az Országos Területrendezési Tervben és a Heves megye Területrendezési tervében szereplő közlekedési hálózatot úgy, hogy a *térségben tervezett fejlesztések a város érdekeit*, fejlesztési lehetőségeit is *szolgálják*.
- A város régió belüli elhelyezkedéséből és szerepköréből adódóan ki kell használni a nemzetközi- és a regionális szerepvállalásból származó előnyöket. Ehhez szükséges a *gyorsforgalmi hálózathoz való közvetlen kapcsolat*, valamint a *közlekedési hálózat megfelelő hierarchiájú elemekkel való kiegészítése* úgy, hogy ezáltal egy egyenkapacitású hálózat jöjjön létre. Az egyes frekvenciált irányokban a forgalom nagyságrendjétől függően a környezeti ártalmak minimalizálására törekedve kell a hálózati elem típusát és műszaki paramétereit meghatározni.

- A város *belső közlekedési hálózatának* tervezésénél (figyelembe véve a gyorsforgalmi hálózat kapcsolódási pontjait) olyan alsóbbrendű hálózat kialakítását kell előírni, amely
 - biztosítani tudja a *környező településekről érkező forgalom elosztását* úgy, hogy a városi hálózatot mentesíti az átmenő forgalomtól,
 - lehetővé teszi a *környezetileg érzékeny* Belváros és más, értékes történelmi településszerkezettel rendelkező szűkutcás *területek forgalomcsillapítását* a tömegközlekedés előnyben részesítésével oly módon, hogy azt csak a közvetlen, és feltétlenül szükséges gépjárműforgalom terhelje.

A közlekedés és a környezet minőségének együttes javítása az alábbiak figyelembe vételével érhető el:

- A város közlekedési rendszerének *továbbfejlesztését* a jelenlegi hálózat működőképességének fenntartása mellett tervszerűen és célirányosan, *megfelelő ütemezéssel* kell előírni,
- a területfelhasználás rendszerével összehangoltan az *eltérő érzékenységgű területeken* a közlekedés környezetre gyakorolt *káros hatását mérsékelni* kell,
- a környezeti igényekhez alkalmazkodó fejlesztési lépések sorrendjét meg kell határozni,
- a területrendezés eszközeivel az *utazási igények mennyiségét csökkenteni* kell,
- a közlekedési folyamatok befolyásolása szükséges a *közlekedési alágazatok összehangolt*, a területi sajátosságokhoz alkalmazkodó, differenciált *fejlesztésével*,
- a közforgalmú- és az egyéni közlekedés arányát lehetőség szerint a *tömegközlekedés* irányába kell billenteni,
- meg kell valósítani az *utazási módok integrációját* az egyéni közlekedés-parkolás-tömegközlekedés, valamint a gyalogos és kerékpáros közlekedés egymásra szervezett, komplex kezelésével.

Területi vonatkozások

- Az M25 gyorsforgalmi út megépítésével meg kell valósítani *Eger bekötését az országos gyorsforgalmi hálózatba*. Az út megépüléséig, a kapcsolatot jelenleg biztosító úthálózati elemek műszaki paramétereinek javítására kell törekedni, az érintett települések összefogásával.
- A *szomszédos megyeszékhelyek elérhetőségét* javítani kell, Szolnok irányába az M25-M8 gyorsforgalmi utak megépítésével, valamint Miskolc irányába a 2502 j. összekötő út korszerűsítésével és az M25 – 2502 j. összekötő út kapcsolatának megvalósításával.
- Vizsgálni kell a jelenlegi sportrepülőtér fejlesztési lehetőségeit a polgári kisgépes légiközlekedés belföldi és nemzetközi forgalmának lebonyolítására.
- A településszerkezet hiányzó *É-D-i irányú kapcsolatának pótlására*, valamint a K-ről bejövő országos mellékutak felfűzésére és forgalmának elosztására javasolt a *Keleti összekötő út megépítése*. A tervezett nyomvonal és a meglévő úthálózati elemek megfelelő kapcsolatait biztosítani kell.
- A K-i összekötő út megvalósulásával a jelenlegi 25. sz. főút nyomvonala visszaépíthető, *forgalomcsillapításával* a környezetébe jobban illeszkedő átkelési szakasz jön létre.

- A *K-NY-i irányú kapcsolatokat* differenciált forgalomvonzó képességgel kell erősíteni.
- A vasútvonalakat keresztező *közúti átjárók korszerűsítése*, átépítése szükséges.
- A vasútüzemi szempontból kihasználatlan *állomási területek struktúraváltását* elő kell segíteni.
- A *helyközi autóbusz-pályaudvar áthelyezése* a vasútállomás térségébe, és ehhez kapcsolódóan a közlekedési alágazatok kapcsolatát biztosító *intermodális csomópont* létrehozása.
- A *tömegközlekedési hálózat* jelenlegi rendszerének *átgondolása* az utaskényelmi- és az üzemeltetési szempontok figyelembe vételével. A fel nem tárt településrészek, valamint a fejlesztési területek tömegközlekedési hálózatba való bevonását vizsgálni kell.
- A környező településekről érkezők számára *P+R parkolóhelyek kijelölése* a keleti összekötő út, ill. a 25. sz. főút térségében, valamint a belvárosba irányuló forgalom számára a *tömegközlekedési kapcsolat* biztosítása.
- A Belváros parkolási problémáinak enyhítése a *peremen elhelyezett parkolóházak*, vagy felszín alatti *parkolók* megvalósításával. (Vizsgálni kell a Város a város alatt programhoz való csatlakozás konkrét lehetőségét.)
- Ki kell jelölni a turistabuszok elhelyezésére alkalmas területeket (autóbuszterminál).
- A városon É-D-i irányban végighúzódnó *kerékpárút* teljes hosszban való *kiépítése*, a hiányzó szakaszok pótlása.
- A *turisztikai és idegenforgalmi* jellegű kerékpáros forgalmi igények számára a tervezett *országos kerékpáros törzshálózathoz való csatlakozás* biztosítása, valamint a *napi hivatásforgalom* igényeinek megfelelően a helyi kerékpárút-hálózat kialakítása.

A fentiekben felvázolt elvek egy része már a konkrét tervezési folyamat során érvényesíthető, azonban a közlekedés komplex szemléletű fejlesztése megkívánja a teljes tervezési és megvalósulási folyamat alatt a hatások és ellenhatások, valamint a forgalom összetételének és nagyságrendjének rendszeres elemzését, miáltal az előbbieken felvázolt elvek csak fokozatosan, nagyobb időtávlat alatt érvényesülhetnek.

AZ ALÁTÁMASZTÓ VIZSGÁLATOK ÖSSZEGZÉSE

Országos és regionális kapcsolatok

Eger M3 autópályához való *kapcsolatát* jelenleg a 25. sz. *Kerecsend-Eger-Bánrévei II. rendű főút*, valamint a 2501 j. *Eger-Füzesabonyi összekötő út* biztosítja. A főúti kapcsolat 2x1 sávossal kialakítással, szakaszosan kapaszkodósávokkal került kiépítésre, azonban a nyomvonal vizuális törése miatt sokan választják alternatív útvonalként a 2501 j. összekötő utat, melynek településátkelési szakaszain az átmenőforgalom zavaróan hat.

Az OTrT-ben szereplő távlati gyorsforgalmi úthálózat középső gyűrű irányú eleme, az M8 Rábafüzes-Veszprém-Dunaújváros-Kecskemét-Szolnok-Füzesabony gyorsforgalmi út folytatásaként tervezett az Eger bekötését biztosító *M25 Füzesabony-Eger gyorsforgalmi út*, ami Eger közvetlen *autópálya kapcsolatát* biztosítja.

Az egyeztetés alatt álló Heves Megye Területrendezési Terve is szerepelteti ezt a nyomvonalat, ami Eger, az M3 autópálya és Solnok közvetlen gyorsforgalmi kapcsolatát is jelenti.

Egyrészt a domborzati viszonyok, másrészt a megfelelő hálózati elemek hiánya miatt a másik szomszédos megyeszékhely, *Miskolc irányába is gyenge Eger kapcsolata*, hiszen vagy csak a Bükkön kellemetlen paraméterekkel átvezető *2505 j. Eger-Hollóstató-Miskolci összekötő úton*, vagy pedig jelentős kerülővel, Füzesabonyon keresztül lehetséges az eljutás. A megyei rendezési tervben szerepel a *Mezőkövesd – M25*,

Andornaktálya hálózati szerepű mellékút, amely jelentős hosszban a 2502 jelű összekötő út nyomvonalát használja fel. Ez a nyomvonal az Eger-Miskolc kapcsolatot hivatott erősíteni.

A 25. sz. főúttal párhuzamosan, az attól NY-ra húzódó településsoron a meglévő burkolt útszakaszok felhasználásával új nyomvonal tervezett az érintett települések kapcsolatainak javítására. A nyomvonalat a jelenleg egyeztetés alatt álló Heves Megye Területrendezési Terve is tartalmazza.

A település belső kapcsolatai

A város belső úthálózatának szolgáltatási színvonalát alapvetően meghatározza az *utakat terhelő forgalom nagysága és járműkategóriánkénti megoszlása*. Ezen jellemzők megismerése céljából 2002. októberében *forgalomszámlálást* szerveztünk a városban, melynek során három típusú forgalmi vizsgálatot végeztünk:

- *Keresztmetszeti forgalomszámlálás*: a város főbb úthálózati elemein – főként az országos közutakon és a település gyűjtőútjain – a járműveket kategóriánként és haladási irányonként regisztráltuk
- *Leállítósos-kikérdezéssel számlálás*: a városba bevezető utakon a Rendőrkapitányság munkatársainak segítségével a befelé irányuló forgalomból reprezentatív mintát véve meg tudjuk határozni az átmenőforgalom nagyságát, valamint a célforgalomból azt, hogy a városon belül melyik körzetbe irányul a mozgásuk.
- A *”home-interview”* készítése során a kitöltött kérdőívek alapján a településen belüli helyváltoztatások számát, és az igénybe vett közlekedési eszközök fajtáját ismerhetjük meg.

A forgalomszámlálási adatokból előálló *forgalomáramlási mátrix* (ill. ennek négy almátrixa, az átmenőforgalmi, az eredő, a cél, és a belső forgalomáramlási mátrix) megfelelően jellemzi a település úthálózatának forgalmi terhelését.

Közúti közlekedés

Az *M25 gyorsforgalmi út végcsomópontját* a város szerepének és jellegének megfelelően kell kialakítani. Ez a jelenlegi adottságokat és a távlati fejlesztési igényeket, feladatokat figyelembe véve egy megfelelő méretű *körforgalmú csomóponttal* lehetséges, mert az M25 megépülésével a fő forgalomáramlási irány várhatóan a 25. sz. főút iránya lesz, azonban a város K-i oldalán megépülő nyomvonal belépésével ez a forgalom elosztódik. Ez a két állapot „klasszikus” csomópont esetében más-más kialakítást igényel, feltéve, hogy az első ütemben nem körforgalmú csomópont épül.

Eger város É-D-i irányú közúti forgalmát jelenleg egy nyomvonal, a 25. sz. főút bonyolítja le. Ehhez az úthoz kapcsolódnak a városba sugárirányban bevezető országos mellékutak. Ennek az É-D-i irányú hálózati elemnek a tehermentesítésére és a szerkezet hiányosságának pótlására tervezett az ún. *Keleti összekötő út*, melynek szerepe egyrészt az országos *mellékutak* színvonalasabb *kapcsolatainak biztosítása*, másrészt a 25. sz. főúttal párhuzamosan egy új, szerkezetileg fontos nyomvonal, melynek megvalósulása a 25. sz. főút kapacitáscsökkentését, *visszaépítését* teszi lehetővé.

Ezt a keleti nyomvonalat a városhoz a lehető legközelebbi vonalvezetéssel, a jelenleg érvényes rendezési tervben szereplő nyomvonal aktualizálásával kell kijelölni, figyelembe véve az azóta történt változásokat, de nem akadályozva a távlati fejlesztési területek kijelölését.

A K-i nyomvonal megvalósulását követően nyílik lehetőség a 25. sz. főút *átkelési szakaszának forgalomcsillapítására*. Ennek keretében a főút 2x1 sávossá „szűkülése” mellett a balra kanyarodó sávok kijelölésére, parkolósávok és autóbuszöblök kiépítésére kerülhet sor.

Mivel a település átmenőforgalma igen csekély, az utazómozgások egy részét az Egerbe érkező cél- illetve eredő forgalom adja, azonban ezeknél jelentősebb mértékű a településen belüli forgalom, ami az É-i lakóterületek és a D-i iparterület, valamint a Belvárosba irányuló K-NY-i irányú mozgásokban nyilvánul meg. A Keleti összekötő út és a 25. sz. főút együtt, a forgalmat megosztva fogja biztosítani az É-D-i irányú forgalom lefolyását.

Jelenleg a Belváros forgalomcsillapítása és a gyalogos zónák kialakítása következtében a K-NY-i irányú forgalom a település É-i részén a Kisasszony u. – Malom u. – Tetemvár u. – Vécseyvölgy utcán, D-en pedig a Sas utcán bonyolódik le. E között a két tengely között lényegében nincsen keresztirányú hálózati elem, amely forgalomcsillapítás nélkül jelentene kapcsolatot. A Kőlyuk utca nyomvonala (K2 út) elsősorban a D-i iparterület majdani fejlesztését, és az M25 bekötését tudja elősegíteni, a település belső forgalmát helyzetéből adódóan nem szolgálja hatékonyan.

A K-i összekötő út megépülésével a *K-Ny-i irányú kapcsolatok számát növelni kell*, ezáltal tehermentesítve a jelenlegi keresztirányú nyomvonalakat, azonban ügyelve arra, hogy az egyes *hálózati elemek forgalomvonzó képességét differenciálttá kell tenni* annak érdekében, hogy a belváros térségében vezető irányok a K-NY-i

kapcsolatokat biztosítsák, de lehetőség szerint a forgalom jelentősebb része továbbra is a városközponttól távolabbi nyomvonalakon bonyolódjon le.

A várost É-D-i irányban átszelő Eger-Putnok vasútvonalat keresztező utak *szintbeni vasúti átjáróinak korszerűsítése*, a csomópontok átépítése szükséges.

Tömegközlekedés

A településközpontban lévő helyközi autóbusz-állomás a rá szerveződő helyi autóbusz forgalommal már nem tud megfelelő szolgáltatási színvonalat nyújtani sem az Egerbe közforgalmú tömegközlekedéssel érkezők, sem a helyi és helyközi viszonylatok között átszállók számára.

A jelenlegi helyén az autóbusz-állomás túlszűfolt, és környezete, valamint adottságai miatt nincs lehetőség a bővítésére. Ehhez kapcsolódóan már az előző tervekben felmerült az *autóbusz-állomás áthelyezése a vasútállomás térségébe*, azonban a jelenleg korszerűnek és előremutatónak mondható multifunkcionális közlekedési csomópont kialakítása lehet célszerű. Erre a vasútállomásra épülő *intermodális csomópontban* az összes tömegközlekedési alágazat egymásra szervezhető.

A *helyi tömegközlekedési hálózat* rendszere jelenleg főként az utazáskényelmi szempontokat elégíti ki, az *átmérős-átalapolós járatszervezés* átszállások nélkül biztosítja a városrészek közötti eljutást, azonban az üzemeltetés szempontjából ez gazdaságtalan. Ennél a forgalomszervezésnél gazdaságosabban üzemeltethető (bár a tapasztalatok szerint a helyi tömegközlekedés üzemeltetése veszteséges) egy sugaras rendszerű vonalhálózat, esetlegesen egy-egy átmérős vonallal kiegészítve.

Parkolás

A legjelentősebb *járműelhelyezési problémák a Belvárosban* és annak környezetében kialakított fizető várakozóhelyeken jelentkeznek, ahol a parkolóhelyek kihasználtsága több helyen 90-100 % között mozog. Ezért szükséges a *parkolóhelyek számának növelése* annak figyelembe vételével, hogy az így kialakuló *szabad kapacitások ne növeljék meg a Belváros terhelését*. Ezért javasolt az újabb *parkolókat, parkolóházakat, mélygarázsokat a városközponti terület peremén* differenciáltan kialakítani, figyelembe véve az egyes területek funkcióit.

A Belváros térségében három alapvetően elkülönülő parkolási igény jelentkezik:

- a műemléki környezetben elsősorban turistákra kell számítani, akik jellemzően autóbuszokkal érkeznek, ezért ebben a térségben főként csak az ott lakók járműveit kell elhelyezni
- az intézményi területeken jelentős az ügyintézéshez kapcsolódó gépjárműforgalom. Jellegeből adódóan ez a legintenzívebb parkolási igény, melyhez a tárolóhelyeket közvetlenül a célállomás környékén kell biztosítani
- a szabadidős tevékenységhez kapcsolódó gépjármű-használat is intenzív igényként jelentkezik, de kisebb gyaloglási távolság a parkoló és a célállomás között még elfogadható

Meg kell vizsgálni a meglévő pincerendszerek alkalmasságát a járművek elhelyezésére, valamint annak lehetőségét, hogy a „Város a város alatt” programhoz ez a funkció hogyan illeszthető.

Szintén *parkolási problémák* jelentkeznek a nagyobb *lakótelepek térségében*, ahol 150 szgk/1000 lakos parkolási viszonyszámot már jóval túllépve közel 300 szgk. a jellemző érték. Ezeken a területeken is további parkolóhelyeket – elsősorban felszín alatti gépkocsitárolók kialakításával - kell létesíteni.

Főként a nyári idegenforgalmi szezonban jelent problémát a turistabuszok elhelyezése. Ennek megoldására többféle változat ismeretes, azonban egyik sem biztosít teljes értékű megoldást. Ezen területek figyelembe vételével és további lehetséges alternatívák vizsgálatával kell az optimális megoldást megtalálni.

Vasúti közlekedés

A települést érintő *Füzesabony–Eger B1* kategóriájú *vasúti fővonal* és az *Eger–Putnok vasúti mellékvonal* távlati fejlesztése nem tervezett, a szintentartás és a jelenlegi műszaki állapot megőrzése a cél.

A helyi tömegközlekedés É-D-i irányú forgalmának lebonyolítására elvi alternatívát jelenthet a vasútvonal felhasználása, azonban a jelenlegi megállókiosztás nem fedi a valós utasforgalmi igényeket. A megfelelő szolgáltatás biztosításához új megállókiosztás javasolt, valamint részletes utasforgalmi vizsgálatra alapozva meg kell határozni a szükséges járatsűrűséget, és ehhez kapcsolódóan az építendő kitérők elhelyezésének lehetőségét.

Az *állomási területeken* (Eger és Eger-Felnémet) a vasútüzemi szempontból használaton kívüli, alulhasznosított területeket fel kell tárnai, és a tulajdonjogok rendezése után a *struktúraváltását elő kell segíteni*.

A vasútvonalakat keresztező szintbeni *közúti átjárók korszerűsítése* és átépítése főként az Eger- Putnok vasútvonalon aktuális feladat.

Légi közlekedés

Eger térségében több különböző kiépítettségű légikikötő található. Ezek közül a legjelentősebb infrastruktúrával rendelkező a *mezőkövesdi* felhagyott katonai repülőtér. A *maklári* repülőtér elsősorban sportcélokat szolgál, de kisebb polgári gépek fogadására alkalmas, míg az *egri* jelenleg sportcélú üzemeltetésű. Ennek további fejlesztési lehetőségeit vizsgálni kell, különös figyelemmel a légi megközelítés sávjára, az oldalsávra és ezek akadálysíkja, valamint a zajgátló védőövezet kijelölésére.

A repülőteret távlatban a polgári, magán és üzleti forgalmat lebonyolító kisépítési forgalomra célszerű alkalmassá tenni, a szerkezeti terv készítése során ennek kialakíthatóságának lehetőségeit és korlátait kell vizsgálni.

Kerékpáros közlekedés

A város domborzati adottságainak ismeretében a napi hivatásforgalom számára elsősorban az É-D-i irányú kerékpáros forgalom lehet a mértékadó. Az Eger patak mentén egyes szakaszokon már megépült a *kerékpárút*, ennek kiépítése *a város teljes hosszán* javasolt. Ehhez a nyomvonalhoz kapcsolódva kell a fő közlekedési irányokban (jelentősebb közintézmények, kereskedelmi létesítmények, a vasútállomás, stb.) a kerékpárút-hálózatot kiépíteni, valamint a kiszolgáló létesítményeket elhelyezni.

Jelentős igény merül fel a *kerékpáros turizmus* feltételeinek a megteremtésére is, amelyben Eger egyrészt mint célállomás jelenik meg, másrészt keresztül halad rajta a tervezett Karancs-Mátra-Tisza-tó kerékpárút, amely az *országos kerékpáros törzshálózat*hoz való kapcsolatot biztosítja.

14. KÖZMŰFEJLESZTÉS

Eger történelmi múltját *természeti kincseinek*, a forrásvizeinek, a gyógyító erejű termálvíznek is köszönhetette. A város gazdasági életének egyik alap pillérét képező egészség- és gyógyturizmus fenntartása és fejlesztése érdekében a természeti kincs hasznosítása kiemelt feladata a városnak.

A település *hidrogeológiai adottságaira* tekintettel, a nyílt karszt feletti elhelyezkedése miatt fokozottan érzékeny a szennyeződésre. A közművesítési feladatokat is a *komfort igény* mellett a *vízbázis-védelmi igények* határozzák meg. A vízbázis védelmét a teljes közműellátással lehet biztosítani. Az elmúlt évek intenzív közműfejlesztései is ezt a célt szolgálták. Ennek eredménye a település jelenlegi viszonylag kedvező közműellátottsága.

A vízbázist veszélyeztető egyik legjelentősebb szennyező forrás a talajba szikkadó szennyvíz, a talajba szikkasztás elleni védelmet a közcsatornával történő elvezetés és a tisztító telepen történő szennyvíz kezelés megoldása biztosítja. A lakásállomány majdnem 86 %-a csatlakozik a szennyvízhálózatra, s bár ezt az arányt a hasonló településekéhez és az országos átlaghoz képest *nagyon kedvezőnek* kellene tekinteni, azonban a csatornahálózatra nem csatlakozó 2-3 ezer lakásból elfolyó és döntő hányadában a talajba szikkadó szennyvíz okozta *szennyezési veszély* Eger esetében *még mindig nagyon jelentős*. A közműfejlesztési feladatok között a közeljövőben is kiemelt feladat lesz a szennyvíz csatornahálózat bővítése.

Főbb közműfejlesztési elvek és feladatok

Az elmúlt évek jelentős fejlesztései következtében a település közműellátottsága kedvező, ennek ellenére továbbra is jelentős közműfejlesztési **feladatok** szükségesek a komfortos élet- és munkakörülmények, valamint a gazdaságfejlesztés lehetőségének, az idegenforgalom növelésének biztosítása érdekében:

- a *vízbázisok* védelme (a közcsatorna hálózat továbbépítése),
- a régi városrészek *közmű rekonstrukciójának* a megvalósítása,
- a komfortérzet, az idegenforgalmi vonzerő növelése érdekében *urbánusabb utcakép*, igényesebb közterületi kialakítás a *felszíni vízrendezés* igényesebb megoldásával,
- a település arculatának, összhatásának javítása érdekében az *utcafásítás* feltételeinek megteremtése a föld feletti közmű- és hírközlési hálózatok fokozatos felszámolásával, a légvezetékek helyett *földkábelek* alkalmazásával,
- a *felszíni vizek* előntés-mentes, veszélyeztetés nélküli továbbvezetésének megoldása,
- a Város a város alatt program megvalósításának, a föld alatti terek hasznosítási lehetőségének feltétele a felszín alatti vizek zavartalan továbbvezetésének megoldása,
- az *élővizek* vonzerejének növelése (vízminőség javítása, szennyező hatások, források felszámolása), *szabad part menti sávok* biztosításával a kezelés megoldása,
- a távhőellátás hasznosítási területének lehatárolása az objektív környezetvédelmi, energetikai, gazdasági és társadalmi szempontú értékelésének figyelembe vételével hozott képviselőtestületi döntés szerint,
- az energiagazdálkodási elvárások kielégítése érdekében a *megújuló energiahordozók* hasznosításának terjesztése (elsődlegesen a napenergia hasznosítása, továbbá bioenergia, termálenergia),
- a korszerű *hírközlés* segítségével a környezetterhelés (táv-munkavégzés, szállítási igények) csökkentése,
- a már beépített és a beépítésre szánt területen a *teljes közműellátás* teljes körű kiépítése,
- a beépítésre nem szánt területen elhelyezhető építmény környezet veszélyeztetése nélküli, *funkcionálisan szükséges közműellátásának* a kiépítése,
- a közműhálózatok és létesítmények közterületi (vagy üzemeltetői területen történő) elhelyezése és az ágazati előírások szerinti *biztonsági övezetének* kijelölése és védelmének

megőrzése, szükség esetén a szolgalmi jogok rendezése (kiemelten a szénhidrogén lelőhelyek).

Értékelés és javaslatok szakáganként

Vízellátás

Az ivóvízbázis adottságok a várható mennyiségi igények kielégítését hosszabb távon biztosítják. A vízminőség védelmét általánosan a szennyező források felszámolásával, közműszempontból a csatornázottság további növelésével, a szennyezési lehetőség kizárásával kell megoldani.

A termálvíz-gyógyvíz, mint Eger történelmi múltját is meghatározó természeti kincs, hasznosításának fejlesztését, mint a gazdaság fejlesztés egyik lényeges eleme, fontosnak tartjuk. Vizsgálataink szerint azonban a fürdő vízellátására a helyi forrásokon kívül, az Andornaktályán üzemelő kutakból nyert vizet használják. A helyi lecsökkent hozamú, hőmérsékletű és töménységű egeri gyógyforrások termálvíz pótlására létesítették Andornaktályán az AT-8/K-21 és AT-10/K-15 kutakat, amelyekből a termálvizet távvezetéken vezetik az egeri fürdőbe. Ezeknek a kutaknak a vize ugyan korábban (1969-ben) minősített gyógyvíz volt, de a 74/1996-os Egészségügyi Miniszteri rendelet minden korábbi gyógyvíz minősítésű kút-forrás vízminőségének, illetve minősítésének a felülvizsgálatát írta elő. A korábban korlátlan időre kiadott engedélyeknél hat év türelmi időt adva, kellett volna a kutak-források felülvizsgálatát elvégeztetni. A felülvizsgálat hiányában ezek a vizek ma már csak termálvíznek minősülnek. Az elmaradt felülvizsgálatot mielőbb pótolni kell!

A gyógyászati és idegenforgalmi fejlesztési lehetőségek meghatározására a vízminősítés után nyílik lehetőség. A távlati gyógy-, illetve termálvíz beszerzési lehetőség alapján lehet meghatározni a hasznosítás módját és mértékét. Elsődleges cél a gyógyászati hasznosítás fejlesztése és ezt követi a termálturizmus fejlesztési, majd a Wellness jellegű fürdőfejlesztési lehetőségek meghatározása.

Meg kell jegyezni és nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a város és a szomszédos Egerszalók jelentős gyógy-termál-szabadidős fürdő központ létrehozását tervezi a közös termál-karsztvíz bázis igénybevételével Egerszalókon.

Fejlesztési feladatok:

- a vízbázisok (ivó- és termálvíz kutak, források) védelmét szolgáló hidrogeológiai lehatárolás zónáira előírt korlátok teljesítéséhez szükséges fejlesztések megvalósítása,
- a régebbi hálózat rekonstrukciójára ütemterv készítése,
- a fejlesztési területek kiszolgálásához szükséges hálózatfejlesztések kiépítése,
- a hálózati nyomás biztosításához szükséges műtárgyak (nyomásfokozó, víztározó medence) létesítése,
- a tűzvíz ellátás biztosításához szükséges tűzcsapok megfelelő sűrűségének felülvizsgálata, ellenőrzése,
- az elmaradt gyógyvíz minősítési felülvizsgálatának mielőbbi rendezése,
- a gyógy- és termálturizmus fejlesztésére a termálvíz racionális gazdálkodásának felülvizsgálata, különös tekintettel a hosszabb távú termálvíz kapacitás biztosítására (jelenlegi AT-8, AT-10 kutakból vezetéken történő termálvíz ellátásra figyelemmel és a térségben másutt is jelentkező fejlesztési igényekre).

Szennyvízelvezetés

A település közcsontra hálózatával összegyűjtött szennyvizet az egeri tisztítótelepen kezelik. A közelmúltban jelentős ráfordítással korszerűsített tisztítótelep kapacitásának felülvizsgálata, területi igényének meghatározása, a további technológiai korszerűsítési lehetőségek feltárása, a szennyvíziszap kezelésének-elhelyezésének vizsgálata-korszerűsítési javaslata szükséges, a várható többlet igények fogadására, a regionális fogadókészség biztosítására. A telephely jelenlegi 500 m-es védőtávolságán belül több olyan létesítmény található, amelynek funkcióját (lakóház!) az ágazati előírások védőtávolságán belül kizárják, ezért a továbbtervezés során a védőtávolság igényét is vizsgálni kell, s a várható védőtávolságon belüli terület hasznosításának szigorú szabályozása szükséges. A szippantott szennyvizek kezelésének-elhelyezésének kérdése is rendezésre vár.

Fejlesztési feladatok:

- a szennyvízhálózat bővítése a már beépített területek, még el nem látott ingatlanai számára,

- a csatornázott területeken a még rá nem csatlakozott ingatlanok kötelezése a közhálózatra való rácsatlakozásra,
- a régebbi hálózat rekonstrukciójára ütemterv készítése,
- a fejlesztési területek csatornázhatóságának megoldására a hálózati rendszer hidraulikai felülvizsgálatának az elkészítése, a fogadókészséghez szükséges fejlesztések megvalósítása,
- a fejlesztési területek irányába a csatornahálózat továbbépítése,
- a szennyvíztisztító telep várható többlet terhelésére és a regionális szerepkör (Egerszalók szennyvizeinek a fogadása) betöltésére történő felkészítése,
- a védőtávolságon belüli korlátok betartásának fokozatos biztosítása (élelmiszerrel, gyógyszerrel, lakó-, üdülési céllal kapcsolatos előírások érvényesítése), a tisztítótelep védőtávolságán belül, oda nem engedhető funkciójú létesítmények érdekében a védőtávolság felülvizsgálata (tisztítótelep korszerűsítése a védőtávolság csökkentésére, vagy az oda nem való funkció fokozatos kitelepítése),
- a várható többlet szennyvíziszap kezelés, elhelyezés, feldolgozás (a jelenlegi komposztálás) környezetvédelmi követelményeknek megfelelő megoldása,
- a közigazgatási területen belül a vízbázis védelme érdekében a szikkasztás nem engedélyezhető, a külterületen, beépítésre nem szánt területen, a közcsatorna hálózattól távol eső telkeken keletkező szennyvizek környezetkárosítást nem okozó, szakszerű kezelésének, elhelyezési lehetőségének megoldása,
- Berva lakóterület (Berva gazdasági terület) szennyvízrendszerének felülvizsgálata (felszámolása, az egri közcsatorna hálózatra történő rácsatlakozása, vagy új helyi megoldás kialakítása).

Csapadékvíz elvezetés

A város területén összefolyó csapadékvizek befogadója az Eger patak, melynek befogadó-képessége lassan korlátozó tényezővé válik. A város csapadék és egyéb felszíni vizeinek rendezése megoldatlan. A városközpont és lakótelep kivételével a csapadékvíz elvezető hálózat többnyire nyílt árkos, vagy megoldatlan. A külterület irányából érkező árkok karbantartása és kialakítottága is hiányos.

Fejlesztési feladatok:

- a város teljes közigazgatási területét érintő, a várható távlati beépítéseket figyelembe vevő, a vízgyűjtő területre kitekintő vízrendezési igények meghatározása (tanulmányterv előkészítése),
- városrendezési szemlélettel, a várhatóan tovább növekedő motorizáltság helyigényének és a városképi igények, valamint a kezelési-karbantartási igények figyelembe vételével a zárt közcsatornás és nyitott rendszerű vízvezetési területek lehatárolása,
- Eger patak vízszállító képességének felülvizsgálata, a befogadó képesség növelése érdekében szükséges fejlesztések meghatározása,
- a csapadékvíz okozta szennyezések megakadályozása érdekében szükséges műszaki fejlesztési feladatok meghatározása (vízzáró burkolatú parkolók, élővízbe történő bevezetések szabályozása, stb.),
- a föld alatti terek hasznosítási lehetősége érdekében a felszín alatti vizek továbbvezetésének megoldása.

Villamosenergia ellátás

A város villamosenergia ellátás bázisa az Eger, illetve az Eger Észak alállomások. Az alállomásról induló középvezetési gerinchálózat fűzi fel a transzformátorokat. A transzformátorok a kisfeszültségű elosztóhálózat bázisai. A mennyiségi ellátás a jelenlegi igény szinten biztosított. Várható az igényfelfutás, a mennyiségi igény-növekedés, amelynek kielégítésére jelentős bázis-kapacitás és elosztás fejlesztési igénnyel kell számolni. A

városrendezés szempontjából a minőségi ellátási igények kerülnek előtérbe. A hálózatok jellemző föld feletti elhelyezkedése, az irányfény szintű közvilágítás jelentős fejlesztési feladatokat határoz meg.

Fejlesztési feladatok:

- a várható területfejlesztés villamosenergia ellátása és a jelenlegi fogyasztók fajlagos igény növekedésének kielégítése érdekében szükséges állomás kapacitás fejlesztés és területigényének meghatározása,
- gerinchálózat, elosztóhálózat fejlesztési igények meghatározása,
- a hálózatfektetés módjának rögzítése,
- a jelenlegi meglévő föld feletti hálózat fokozatos föld alá történő átépítése,
- közvilágítás fejlesztési javaslata.

Földgáz- és távhőellátás

A város nagynyomású gázellátása az országos hálózatról Fedémes felől kiépített bekötő vezetékkel történik. A Hajdú-hegyen üzemelő városi gázfogadó- és nyomáscsökkentő állomásokról több irányban induló nagy-középnomású hálózat biztosítja Eger és a környező (Felsőtárkány, Egerszalók, Egerszólát, Egerbakta, Andornaktálya, Ostoros, Novaj, Szomolya, Bogács) települések gázellátását. A nagy-középnomású hálózatra telepített egyedi, illetve körzeti nyomáscsökkentők, amelyekről táplált közép- és kisnyomású elosztóhálózat biztosítja a fogyasztói igényeket. A város 90 %-ot meghaladó (közvetlen, illetve a távhő közvetítésével, közvetett) ellátottsága jelzi, hogy az ellátottság teljes körű, azaz az igényelt fogyasztások kielégítettek. Az ellátás bár mennyiségi vonatkozásban teljes körűnek tekinthető, város szinten igényes felhasználása még sem jellemző. Aránytalanul sok a lakóhelyiségenként történő parapet konvektoros hőellátás még a többszintes épületeknél is. Meg kell jegyezni, hogy ma már kétszintesnél magasabb épületben parapet fűtés nem is tervezhető.

Eger térségének természeti adottsága a szénhidrogén készlete, amelynek eredményeként a területén a MOL Rt. szénhidrogén bányatelkei megtalálhatók. A bányatelkek térségére az ágazati előírásokat is figyelembe kell venni.

A lakótelep hőellátására létesült a távhőellátás. A továbbtervezés során a város energiaellátásában részt vállaló távhőellátás távlati szerepét, szolgáltatási területének lehatárolását objektív környezetvédelmi, energetikai, gazdasági, társadalmi szempontú értékelés alapján, képviselőtestületi döntés szerint lehet meghatározni.

Fejlesztési feladatok:

- a várható területfejlesztés korszerű, automatikus hőellátására alkalmas komplex földgázellátása és a jelenlegi fogyasztók várható igény növekedésének (lakóhelyiségenkénti fűtés helyett lakásonkénti fűtés) kielégítése érdekében szükséges bázis kapacitás fejlesztés meghatározása,
- gerinchálózat, elosztóhálózat fejlesztési igények meghatározása,
- az épületeken belüli korszerűbb, igényesebb hőellátási módra történő átállás feltételeinek a meghatározása, a lehetőségek feltárása,
- a távhőellátás szolgáltatási területének lehatárolása, a lakótelep rehabilitációja során megvalósítható energetikai fejlesztési javaslatok készítése a hasonló lakótelepeknél szerzett tapasztalatok alapján.

Hírközlés

Eger vezetékes távközlési szolgáltatója a MATÁV Rt. A Miskolci szekunderközpontoz tartozó Egri primerközpont a vezetékes távközlési ellátás bázisa. Az országos optikai hálózatról, Füzesabonytól épült ki a település optikai hálózattal történő bekötése. A város 36-os körzetszámmal csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz, biztosítva ezzel a kedvező távközlési lehetőséget. A vezetékes távközlési ellátottság 90 % közeli, így teljes körű, az igények kielégítettek.

A városban kábeltelevízió ellátás is üzemel. A mennyiségi ellátási igények kielégítettnek tekinthetők. Fejlesztési feladatokat a minőségi szolgáltatás igénye határoz meg.

A vezeték nélküli ellátás biztosítására a mikrohullámú összeköttetés is Füzesabony irányából érkezik. Eger OTH telephellyel is rendelkezik, bázisállomása 750165 és 285514 koordinátájú ponton található.

Fejlesztési feladatok:

- a településfejlesztés ellátásához szükséges igények meghatározása (a hálózatfejlesztést a szolgáltató szerződéskötés fejében saját maga építi ki),
- a hálózatfektetés módjának rögzítése,
- a jelenlegi meglévő föld feletti hálózat fokozatos föld alá történő átépítésének meghatározása,
- nyilvános beszélőhelyek átrendezése,
- antennatelepítés lehetőségének szabályozása,
- kábelhírközlés kiterjesztése (egyedi antennák fokozatos felszámolása),
- a szolgáltatásért kialakult verseny kezelése.

FORRÁSOK

Forrásmunkák

Terület- és településfejlesztési koncepciók valamint rendezési tervek

Heves Megye fejlesztésének középtávú stratégiai programja. Összefoglaló kötet. 1998

Heves Megye területfejlesztési koncepciója. 1997

Heves megye területrendezési terve. Program. Régió Városépítészeti és Műemléki Tervező Kft. Miskolc, 2001

Eger és környezete kistérségi társulás vidékfejlesztési stratégiai programja. I. Helyzetfeltárás. II. Stratégiai Program. Szent István Egyetem Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar. Gyöngyös, 2000

Eger és környezete kistérségi területfejlesztési társulás területfejlesztési operatív programja. KEVITERV Eger Vízügyi, Környezetvédelmi és Vállalkozási Mérnöki Kft.

Összefoglaló zárójelentés az operatív programterv felépítéséről 2001-től 2006-ig

1. sz. részjelentés az operatív programterv felépítéséről, 2001-es fejlesztési programról

2. sz. részjelentés 2001-től 2006-ig az operatív programterv felépítéséről

Informatikai program – 2002. Eger Körzete Kistérségi Területfejlesztési Önkormányzati Társulás, 2002

Eger Megyei Jogú Város Stratégiai Terve. MŰ-HELY Kft., 1994

Eger város általános rendezési terve. Városépítési koncepció és terv. VÁTI. Budapest, 1978

Eger város általános rendezési terve. Rendezési program. Terv I-II. Jóváhagyott és alátámasztó munkarészek. VÁTI. Budapest, 1990-1992

Rendelkezésre bocsátott részletes rendezési tervek (OÉSZ alapúak), egyes részterületekre készült szabályozási tervek (OTÉK alapúak) és építési szabályzatok (HÉSZ)

Tájrendezés, környezetalakítás, zöldfelületek

A Bükk Nemzeti Park és térsége Területrendezési terve. Egyeztetési anyag. VÁTI Tájrendezési Osztály, 1999

Eger és környezete Kistérségi Területfejlesztési Önkormányzati Társulás Tagönkormányzatainak Közös települési környezetvédelmi programja. KEVITERV. Eger, 2001

Dr. Bodnár László: Az egeri és a mátraaljai történelmi borvidék. Eger, 1987

Turizmus

Eger Kistérségi Turizmusának Stratégiai Terve. 99.9 Kft., 1995

Eger város turisztikai látogatottsága a statisztika tükrében, változások okfeltárása. Idegenforgalmi Hivatal, 2002

Eger város pincerendszerének idegenforgalmi hasznosítási koncepciója. VITAL Kft., 1995

Idegenforgalmi Stratégiai Terv Felülvizsgálata és További Intézkedések. 2000

A Történelmi „Barokk Fürdőváros Eger” Fejlesztési Programja. Calculus Bt., 1997

Az egeri Szépasszony-völgy komplex fejlesztési programja. Calculus Bt., 1998

Egerszalók Gyógy- és Termálfürdő megvalósíthatósági tanulmány. Euroconsult 2000 Bt.

Lakáshelyzet, népesség, szociális és egészségügy

Eger M. J. V. Lakáskonceptiója. 2000

Előterjesztés Eger város lakóterületeinek fejlesztési lehetőségeiről. 2001

Tájékoztató Eger Megyei Jogú Város lakónépességének vándorlási adatairól 1994-1996 között. Egri Családsegítő Intézet, 1998

Kultúra, oktatás, sport

Eger M. J. V. Önkormányzata Kulturális Konceptiója. 2001

Eger M. J. V. Testnevelési és Sportkonceptiója. 2001

Eger M. J. V. Közoktatási és Szakképzési Konceptiója, Intézkedési Terve 2000

Közlekedés

Eger keleti elkerülő út tanulmányterve. VIACOMP Kft., 2001

K1 út tanulmányterve. EUROOUT Kft., 1999

Eger helyi autóbusszközlekedés fejlesztési konceptiójának kidolgozása. KTI Rt., 1995

Egyéb források

Vélemények az Egri Önkormányzat tevékenységéről, a város életéről. Szonda Ipsos, 2000

Eger MJV. Polgármesteri Hivatal Adóiroda anyagai (szöveges, táblázatos, grafikus dokumentumok), 2002

Gondolatok Eger Megyei Jogú Város fenntartható városfejlődéséről a közlekedés és a zöldfelületgazdálkodás tükrében. „Életminőségért” Környezetvédelmi Alapítvány, 2002

Eger MJV. költségvetései, jogszabályai (Polgármesteri Hivatal)

KSH Heves Megyei Igazgatóság adatszolgáltatása,

KSH évkönyvek, egyéb statisztikai adatok

TeIR adatbázis, 2001

Heves Megyei Munkaügyi Központ adatszolgáltatása, 2003

Eger 52 legnagyobb adófizető cégének kiküldött kérdőívek, 2002

Eger város mentális térképe és ingatlanpiaci helyzete TeTT Consulting Kft., 2002

Interjú, adatgyűjtés, adatszolgáltatás

Eger MJV Önkormányzat Polgármesteri Hivatala

Tisztségviselők

Dr. Nagy Imre polgármester

Szántósi Rafael alpolgármester

Irodák

Polgármesteri Iroda

Tóthné Bánszky Zsuzsa irodavezető

Főépítési Iroda

Rátkai Attila városi főépítész, irodavezető

Kiss Csaba városrendező mérnök

Igazgatási Iroda

Tuza Róbert irodavezető

Iványiné Tóth Mária, környezetvédelmi munkatárs

Vagyongazdálkodási és Területfejlesztési Iroda

Dr. Holló István irodavezető

Farkas Imre urbanisztikai ügyintéző

Szociális és Egészségügyi Iroda

Dr. Palotai Zsuzsanna irodavezető

Punyi István csoportvezető

Idegenforgalmi és Kulturális Iroda

Tietze Nándor, idegenforgalmi referens

Dr. Bánhidly Péterné kereskedelmi és idegenforgalmi ügyintéző

Főmérnöki Iroda

Ágoston Ottóné csoportvezető, Városüzemeltetési Csoport

Vígh Henrik csoportvezető, Közlekedési Csoport

Oktatásügyi Iroda

Szőkéné Komenczi Anikó irodavezető

Hegedűs Gábor sportügyintéző

Ballagó Zoltán tanügyigazgatási ügyintéző

Budai László szakképzési ügyintéző

Kovács László alsófokú ügyintéző

Lakossági Szolgáltató Iroda

Kaló László csoportvezető, Kereskedelmi Igazgatási Csoport

További adatszolgáltatók

Dr. Barcziné Dr. Mihályi Erzsébet igazgató, EVAT

Kovács Attila irodavezető, Eger Körzete Kistérségi Területfejlesztési Önkormányzati Társulás

Habis László, Eger MJV önkormányzati képviselő (bizottsági vezető)

Jékli Sándor, Eger MJV önkormányzati képviselő (bizottsági tag)

Bajzát Tibor, Bükki Nemzeti Park Igazgatósága

Balogh Tibor őrnagy, HM Egri Laktanya

Dudás Attila, Észak-Magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség

Dula Bence hegybíró

Jerszy László, ÁNTSZ, Eger

Klein György, Régió Városépítészeti és Műemléki Tervező Kft.

Kormos Tibor irodavezető, Heves Megyei Munkaügyi Központ

Dr. Kovács József főigazgató, Markhot Ferenc Megyei Kórház

Kun Zoltán irodaigazgató, Megyei Területfejlesztési Igazgatóság

Labó Györgyi, Miskolci Bányakapitányság

Pápai András megyei főépítész

Szerencsi Gábor, Heves Megyei Állami Közútkezelő Kht.

Vincze János tervező, NOVIA Kft

Visnyei Ilona tervező, VIA-COMP Mérnöki Iroda Kft.

Völfinger Balázs, AGRIA Volán Rt.

Közlekedéstudományi Egyesület Heves Megyei Szervezete